

Nordisk språk og litteratur

*En evaluering av forskningen ved
universitetene og utvalgte høyskoler
i Norge*

© **Norges forskningsråd 2005**

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Trykk: Norges forskningsråd
Opplag: 200

Oslo, oktober 2005
ISBN trykt utgave 82-12-02227-7
ISBN elektronisk utgave (pdf) 82-12-02228-5

Forord

Norges forskningsråd har i løpet av 2004 og våren 2005 gjennomført en evaluering av forskningen i nordisk språk og litteratur ved utvalgte universiteter og høyskoler i Norge. Til å gjennomføre evalueringen nedsatte Norges forskningsråd våren 2004 en komité med internasjonal representasjon og språk- og litteraturfaglig bredde.

Evalueringskomiteen hadde sitt første møte i mars 2004 og har vært i funksjon til juni 2005.

Norsk institutt for studier av forskning og utdanning Senter for innovasjonsforskning (NIFU STEP) har bistått evalueringskomitéen.

Forskningsrådets administrasjon vil takke de evaluerte miljøene for deres velvillighet og bistand når det gjelder innlevering av bakgrunnsdokumentasjon, publikasjoner, etc., og når det gjelder kommentarer til rapportutkast. Komiteens medlemmer og sekretariat vil gjerne takke for den vennlige mottagelsen ved miljøbesøkene. Gjennom reisene og møtene med miljøene har komitéen fått inntrykk som har vært et viktig supplement til den øvrige dokumentasjonen i evalueringen.

Oslo, september 2005

Professor Britt-Louise Gunnarsson (komitéleder)

Professor Michael Barnes

Dosent Pil Dahlerup

Professor Heiko Uecker

Professor Jan-Ola Östman

Innhold

1	Innledning	9
1.1	Mandatet	10
1.2	Komitéens arbeidsform og vurderingsgrunnlag	11
1.2.1	Vurdering av faglig produksjon	11
1.2.2	Miljøenes egenvurdering	12
1.2.3	Miljøbesøk	13
1.3	Komitéens kommentarer til mandatet og evalueringsopplegget	14
1.3.1	Avgrensning av miljøene	15
1.3.2	Forskningssamarbeid og individuell forskning.....	16
1.3.3	Miljødynamikk og forskningsledelse.....	16
1.3.4	Doktorander og rekruttering	16
2	Strukturelle rammebetingelser for forskningen i nordisk språk og litteratur	17
2.1	Institusjonene.....	17
2.2	Organisasjonsformene	18
2.3	Reformer og endringer i undervisning og forskning	19
2.3.1	Kvalitetsreformen og endringer i de evaluerte miljøene.....	20
2.4	Strukturelle utviklingstrekk ved ressurs- og personalsituasjonen	20
2.4.1	FoU-statistikkens metode og definisjoner	21
2.4.2	FoU-utgifter	23
2.4.3	Personalressurser.....	28
2.5	Sammenfatning og mulige framtidsperspektiver	39
2.5.1	Mulige framtidsperspektiver for nordiskfaget	41
3	Forskerne og deres publikasjoner.....	42
3.1	Inkluderte forskere	42
3.1.1	Alder	43
3.1.2	Andel som har doktorgrad	44
3.1.3	Disputasalder og disputasår	45
3.1.4	Sammenfatning	46
3.2	Analyse av innsendte publikasjonslister og CV	47
3.2.1	Analysegrunnlag	47
3.2.2	Publiseringskanaler	48
3.2.3	Publiseringsspråk	52
3.2.4	Samforfatterskap	53
3.2.5	Endringer i løpet av evalueringsperioden	54
3.3	Sammenfatning av publikasjonsanalysen.....	56
3.3.1	Publiseringsmønster etter alder og akademisk grad.....	56
3.3.2	Fagforskjeller	57

3.3.3	Sektor- og institusjonsforskjeller	58
3.3.4	Variasjoner i publiseringsmønster gjennom perioden	58
4	Forskningen og forskningsmiljøene i evalueringen.....	59
4.1	Universitetet i Oslo.....	59
4.1.1	Rammebetingelser.....	59
4.1.2	Forskningsprofilen	60
4.1.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	61
4.1.4	Forskningsmiljøet	63
4.1.5	Konklusjoner og anbefalinger UiO.....	65
4.2	Universitetet i Bergen.....	65
4.2.1	Rammebetingelser.....	65
4.2.2	Forskningsprofilen	65
4.2.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	66
4.2.4	Forskningsmiljøet	68
4.2.5	Konklusjoner og anbefalinger UiB	70
4.3	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	70
4.3.1	Rammebetingelser.....	70
4.3.2	Forskningsprofilen	71
4.3.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	71
4.3.4	Forskningsmiljøet	72
4.3.5	Konklusjoner og anbefalinger NTNU.....	74
4.4	Universitetet i Tromsø.....	74
4.4.1	Rammebetingelser.....	74
4.4.2	Forskningsprofilen	75
4.4.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	75
4.4.4	Forskningsmiljøet	76
4.4.5	Konklusjoner og anbefalinger UiTø	77
4.5	Høgskolen i Stavanger (fra 1.1.2005 Universitetet i Stavanger, UiS)	78
4.5.1	Rammebetingelser.....	78
4.5.2	Forskningsprofilen	78
4.5.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	78
4.5.4	Forskningsmiljøet	79
4.5.5	Konklusjoner og anbefalinger HiS/UiS	80
4.6	Høgskolen i Agder.....	81
4.6.1	Rammebetingelser.....	81
4.6.2	Forskningsprofilen	81
4.6.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	82
4.6.4	Forskningsmiljøet	82
4.6.5	Konklusjoner og anbefalinger HiA.....	84
4.7	Høgskolen i Volda.....	85
4.7.1	Rammebetingelser.....	85
4.7.2	Forskningsprofilen	85

4.7.3	Publikasjoner og forskningskvalitet.....	86
4.7.4	Forskningsmiljø	87
4.7.5	Konklusjoner og anbefalinger HVO	88
5	Samlet vurdering av forskningen i nordisk språk og litteratur	89
5.1	Språk.....	89
5.1.1	Tradisjonelle forskningsområder	89
5.1.2	Grammatikk og teoretisk språkvitenskap.....	92
5.1.3	Anvendt språkvitenskap.....	93
5.1.4	Konklusjoner.....	94
5.2	Litteratur.....	95
5.2.1	Litteraturanalyse	95
5.2.2	Litteraturteori	95
5.2.3	Litteraturhistorie	96
5.2.4	Øvrige områder	96
5.2.5	Konklusjoner.....	98
6	Oppsummering og anbefalinger.....	99
6.1	Forskningsprofilen.....	99
6.1.1	Språk	100
6.1.2	Litteratur	100
6.2	Publikasjoner og forskningskvalitet	101
6.3	Forskningsmiljøet.....	102
6.3.1	Forskningsledelse.....	103
6.3.2	Rekruttering	103
6.3.3	Samarbeid	104
6.3.4	Generelt om nordiskfagets framtid	104
	Referanser	106
	Tabelloversikt	107
	Figuroversikt.....	108
Vedlegg 1	Mandatet.....	109
Vedlegg 2	Bestillingsbrev, underlagsmateriale for evalueringen.....	112
Vedlegg 3	Bestillingsbrev miljøenes egenvurdering og dokumentasjon.....	113
Vedlegg 4	Intervjuguide miljøbesøkene.....	116
Vedlegg 5	Vedleggstabeller til kap. 3.....	117
Vedlegg 6	En undersøkelse av internasjonale tidsskrifter i språkvitenskap og i nordisk litteratur	127

Vedlegg 7	Tidsskrifter forskerne har publisert i, kategorisert som vitenskapelige	133
Vedlegg 8	Evalueringskomitéens medlemmer	136

1 Innledning

Som ledd i arbeidet med fagevalueringer har Norges forskningsråd (NFR) i løpet av 2004 og våren 2005 gjennomført en evaluering av forskningen i nordisk språk og litteratur ved universitetene, samt tre utvalgte høyskoler i Norge. Disse miljøene er valgt ut av Norges forskningsråd i forkant av evalueringen etter følgende kriterier: Miljøene skal være sentrale fagmiljøer med forskningsaktivitet innenfor nordiskfaget, noe som inkluderer både det språklige og det litterære perspektivet ved studiefaget nordisk. I tillegg skal miljøene ha en forskerstab på minst seks personer og ha tilstrekkelig faglig tyngde i kraft av retten til å tildele mastergrad (tidligere hovedfag) i nordisk eller deler av nordiskemnet (NFR 2003). Etter dialog med nordiskmiljøene ved universitetene og de statlige høyskolene samt med arbeidsutvalget for det nasjonale fagrådet i nordisk, er følgende miljøer valgt ut:

- Universitetet i Oslo, Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap
- Universitetet i Bergen, Nordisk institutt
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Trondheim, Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap
- Universitetet i Tromsø, Institutt for språkvitenskap/Institutt for kultur og litteratur
- Høgskolen i Stavanger (fra 1.1.2005 Universitetet i Stavanger)
- Høgskolen i Agder
- Høgskolen i Volda

Til å gjennomføre evalueringen nedsatte Norges forskningsråd våren 2004 en komité med faglig bredde innenfor nordisk språk og litteratur (se vedlegg 8 for presentasjon av komitémedlemmene). Komitéen består av:

Professor Britt-Louise Gunnarsson, Uppsala universitet (komitéleder)
Professor Michael Barnes, University College London,
Dosent Pil Dahlerup, Københavns universitet
Professor Heiko Uecker, Rheinische Friedrich-Wilhelms Universität Bonn
Professor Jan-Ola Östman, Helsingfors universitet

Evalueringskomitéen hadde sitt første møte i mars 2004 og har vært i funksjon til juni 2005.

Norsk institutt for studier av forskning og utdanning Senter for innovasjonsforskning (NIFU STEP) har bistått evalueringskomitéen. Forskerne Jorunn Spord Borgen og Agnete Vabø har vært vitenskapelige sekretærer. Forsker Liv Langfeldt har gjennomført analysene av publiseringsmønstre, og forsker Gunnar Sivertsen har gjennomført en analyse av publiseringskanaler for forskning innenfor nordisk språk og litteratur. I forbindelse med analysene av strukturelle betingelser for den evaluerte forskningen har seniorrådgiver Kaja

Wendt, konsulent Hebe Gunnes og rådgiver Trude Røsdal utviklet tallgrunnlag, figurer og tabeller samt analyser. Seniorrådgiver Susanne Lehman Sundnes har bistått med metodiske perspektiver og assistanse i forbindelse med analysene. Jorunn Spord Borgen har vært prosjektleder for denne gruppen ved NIFU STEP.

Komitéen har hatt administrativ støtte fra Norges forskningsråd (NFR) ved rådgiver Ruth Jenssen og avdelingsdirektør Torunn Haavardsholm.

1.1 Mandatet

Hovedformålet med evalueringen skal ifølge mandatet (Vedlegg 1) være *fagutvikling*.

Evalueringen skal gi et bilde av kvaliteten på forskningen i nordisk språk og litteratur som utføres i de utvalgte forskningsmiljøene. Evalueringen skal bidra til læring og egenutvikling for fagmiljøene, og gi innsikt i styrke, svakhet og utfordringer for forskningen i nordisk språk og litteratur. Evalueringen vil være med på å identifisere forhold som bidrar til å fremme kvalitet. Evalueringen skal også utvide og styrke Forskningsrådets og forskningsmiljøenes kunnskapsgrunnlag.

Mandatet spesifiserer hvilke spørsmålsstillinger komitéen forventes å arbeide med og foreskriver materialet som skal ligge til grunn for evalueringen: Forskernes faglige produksjon, miljøenes egenvurdering og dokumentasjon samt besøk i miljøene. Annen dokumentasjon og oversikt over faget vil kunne utgjøre et supplement til komitéens arbeid.

Evalueringen skal konsentrere seg om forskningsmiljøene ved universitetene, og med dette menes de vitenskapelig ansatte med førstestillingskompetanse, dvs. førsteamanuenser, professorer og postdoktorer ved instituttene. I tillegg skal evalueringen omfatte forskningsmiljøene i nordisk språk og litteratur ved utvalgte høyskoler. Miljøene er valgt ut etter de før nevnte kriteriene (se første avsnitt i innledningen). I mandatet legges det vekt på at evalueringen må finne sted i dialog med fagmiljøene.

Når det gjelder forskningens innhold, skal evalueringen ifølge mandatet konsentrere seg om *de siste fem års produksjon og virksomhet, dvs. fra 1999 til 2003* (s.1). De mer utfyllende spørsmålsstillingene angående vurderingen av faglig produksjon relateres til *fullstendige publiseringslister de siste ti år*, og disse samt CV-ene utgjør datagrunnlaget for analyse av publiseringsmønstrene og forskningsproduksjonen i faget. Ifølge mandatet skal komitéen *gjøre en gjennomgang av den faglige produksjonen med særlig henblikk på å vurdere faglig bredde og fornyelse*:

En slik gjennomgang bør kunne gi svar på spørsmål om hvilke fagfelt, teorier, metoder eller tema som finnes representert. Avslører en kritisk gjennomgang noen mangler? Finnes det viktige sider ved faget og fagtradisjonene som ikke er dekket? Finnes det informasjon om publiserings samarbeid med forskere fra eget fag eller

fra andre fag? Er de faglige arbeidene først og fremst rettet mot andre forskere, eller er den vitenskapelige produksjonen allmennrettet? Hvilke publiseringskanaler er valgt (...)? (s.2).

Videre skal denne norske forskningen evalueres etter internasjonal målestokk:

Komitéen bes om å vurdere om det er disipliner eller underdisipliner hvor nordisk språk og litteratur står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakere dekket. Komitéens konklusjoner bør munne ut i anbefalinger om oppfølgingstiltak for fagmiljøene (s.2).

I tillegg kan komitéen i samråd med Forskningsrådet innhente annen informasjon eller dokumentasjon og forfølge andre problemstillinger enn de som er nevnt i mandatet.

1.2 Komitéens arbeidsform og vurderingsgrunnlag

Mandatet foreskriver en trinnvis arbeidsform, og til hvert trinn foreligger ulike typer informasjon som ifølge mandatet skal ses i sammenheng i den endelige vurderingen av forskningens kvalitet og miljøenes utviklingsmuligheter:

1. Vurdering av forskernes faglige produksjon
Tre publiserte arbeider, valgt av forskeren, fra de fem siste år (1999-2003)
Publikasjons-CV for de siste ti års faglige arbeider (1994-2003)
2. De evaluerte miljøenes egenvurdering
3. Miljøbesøk

Evalueringsopplegget er basert på tidligere fagevalueringer i Norges forskningsråd, særlig innenfor humaniora og samfunnsvitenskap.

1.2.1 Vurdering av faglig produksjon

I brev fra Norges forskningsråd våren 2004 ble de aktuelle forskerne bedt om selv å velge ut og sende inn tre faglige arbeider, publisert i perioden 1999-2003 (se Vedlegg 2).

Mandatet fokuserer på forskning, ikke formidling, og forskerne er invitert til å sende inn *utvalgte forskningspublikasjoner fra de siste fem års produksjon*. De tre arbeidene skulle være sentrale i forskerens vitenskapelige produksjon, og forskerne ble bedt om å vedlegge en begrunnelse for valg av disse (på til sammen en side).

De faglige arbeidene er fordelt i henhold til faglig ekspertise i komitéen, og ut fra hensyn til habilitet. Hvert medlem har skrevet et sammendrag og en vurdering av de publikasjonene han/hun er blitt tildelt, og dette sammendraget har vært tilgjengelig for de øvrige medlemmene og er diskutert med fagfeller i komitéen.

I vurderingen av de innsendte arbeidene har komitéen valgt å bruke vanlige kriterier for vurdering av faglig produksjon slik dette skjer for eksempel gjennom referee-ordninger, kommisjonsvurderinger etc., noe som er i tråd med det som er gjort i tidligere fagevalueringer initiert av NFR. I lesningen har komitéen kategorisert forskningstema og typer publikasjoner, samt laget en kort beskrivelse av hver publikasjon. Denne vurderingen er ikke tilgjengelig for andre enn medlemmene i komiteen. Kriteriene for den samlede vurdering av forskningskvaliteten i de leste publikasjonene er:

Originalitet, bidrag til teori- og metodeutvikling, forskningsproblemets vitenskapelige (eller anvendte) betydning, undersøkelsens kvalitet, internasjonal interesse (ville vært verd å publisere på et verdensspråk), grundighet i metode, framstillingens og argumentasjonens kvalitet.

Komitéen har lest og bedømt alle de innsendte publikasjonene, selv om dette har vært både forsknings- og formidlingspregede arbeider. Lesningen av disse publikasjonene var første trinn i evalueringsprosessen for komitéen, og har fungert som en inngang til vurderingen av helheten i miljøene og faget.

I brevet fra Forskningsrådet ble forskerne også bedt om å sende inn sine publikasjonslister for de siste ti årene, 1994-2003. I bestillingsbrevet var det gitt en spesifisering av hvilke arbeider som falt inn under de aktuelle kategoriene for en samlet analyse og som dermed skulle tas med (se Vedlegg 2). Denne listen har gitt komitéen innsikt i den samlede produksjonen til den enkelte forsker. I tillegg har NIFU STEP brukt disse listene som grunnlag for kvantitative analyser av publiseringsmønstre for forskningsmiljøene og publiseringskanaler for faget. (Se kapittel 3 for utdyping av metoden for publikasjonsanalysen, og Vedlegg 7 for utdyping av metoden for analysen av publikasjonskanaler).

1.2.2 Miljøenes egenvurdering

De utvalgte miljøene skulle også levere egenvurdering og dokumentasjon etter nærmere kravspesifikasjoner (se Vedlegg 3). Spørsmålene som skulle berøres i egenvurderingen, var presisert i åtte punkter. I bestillingsbrevet ble det lagt vekt på at fagmiljøenes egenvurdering skal være forankret i miljøene og vise bredden i den evaluerte virksomheten. Det var derfor presisert i bestillingsbrevet at egenvurderingen

(...) må representere en kritisk reflekterende og problematiserende gjennomgang av virksomheten i nåtid, og de utfordringer fagmiljøene står overfor i framtiden.

Formålet med egenvurderingen har altså vært å få fram miljøets eget syn på sterke og svake sider ved forskningsaktiviteten i faget i det enkelte miljø, samarbeidet internt, samarbeid nasjonalt og internasjonalt, forholdet mellom forskning og

undervisningsaktivitet, kvalitetsarbeid, mulighetene for forskningsfinansiering, rekruttering og visjoner for framtiden.

Egenvurderingene fra hvert av de evaluerte miljøene har svært ulik form og er framkommet gjennom forskjellige prosesser. I noen miljøer har den blitt til gjennom forholdsvis kollektive prosesser, andre steder har enkeltpersoner i ledelsen eller i kollegiet i større eller mindre grad hatt hånd om skrivingen. Noen miljøer har valgt en forholdsvis selvkritisk form på egenvurderingen, andre har lagt mer vekt på suksessfaktorene i miljøet. På denne bakgrunn fungerer egenvurderingene primært som underlag og supplerende informasjon for komitéens vurdering av miljøene, og blir sett i sammenheng med den øvrige informasjonen som er til rådighet.

1.2.3 Miljøbesøk

Komitéen har gjennomført besøk i alle de evaluerte miljøene i løpet av høsten 2004. Det var avsatt en dag med tre møter på hver institusjon. I henhold til mandatet er hensikten med besøkene:

(...) gjennom samtale å utdype forhold som har å gjøre med fagmiljøets formål, rammebetingelser og oppgaver. Forholdet mellom forskning og undervisning må vies spesiell oppmerksomhet, dvs. undervisnings- og veiledningsaktivitetens betydning for forskningsmessig utvikling. Miljøbesøket er også tenkt å skulle belyse spørsmål vedrørende organisasjon, forskningsledelse og forskningsaktivitet. Det kan ta opp forhold knyttet til undervisning, til samarbeidsformer, til rekrutteringssituasjon eller til publisering, og kan gi anledning til å drøfte situasjoner beskrevet i egenvurderingen.

I forbindelse med miljøbesøket har komitéen lagt vekt på å møte *representanter for ledelsen og ulike grupper i fagmiljøet*. Deltagerne på møtene var plukket ut av miljøet selv, ut fra bestillingen fra komitéen. I et brev som ble sendt ut til miljøene før besøket, ble miljøene bedt om at møtedeltagerne ble valgt ut etter følgende kriterier:

Figur 1.1 Kriterier for utvalg av informanter ved miljøbesøkene

Møte 1	Møte 2	Møte 3
Representanter valgt av ledelsen	Representanter valgt av vitenskapelig personale	Representanter valgt av stipendiatene
- faglig ledelse/instituttledelse - administrativ ledelse - FoU-ledelse	Inntil 8-10 vitenskapelig ansatte, hvorav: - minst en post.doktorstipendiat (hvis aktuelt) - minst to professorer og to førsteamanuenser	Stipendiater

Hensikten med å ha tre ulike møter har vært at alle nivåer i institusjonen og alle kompetansekategorier skulle være representert. Komitéen har også ønsket å treffe stipendiatene, ettersom disse representerer fremtiden for faget. Møtene ble gjennomført som delvis strukturerte gruppeintervjuer på grunnlag av en intervjuguide (se Vedlegg 4). Samtalene ble innledningsvis relatert til egen vurderingen som miljøet hadde sendt inn, og ut over dette ble de ulike temaene i intervjuguiden belyst på ulike måter i de tre møtene på hver institusjon. Endringsprosesser i organisasjonene fikk en viss plass, blant annet fordi miljøene var opptatt av dette i forhold til den pågående implementeringen av Kvalitetsreformen. For komitéen fungerte besøkene som et viktig supplement til den øvrige informasjonen den hadde til rådighet om miljøet.

1.3 Komitéens kommentarer til mandatet og evalueringsopplegget

Evalueringskomitéen har i sitt arbeid forholdt seg til mandatet og tidligere fagevalueringer i Norges Forskningsråd. Ifølge mandatet skal komitéen vurdere den individuelle forskningsproduksjonen som ledd i en samlet vurdering av miljøene, i lys av de tilgjengelige ressurser (se Vedlegg 1 Mandatet). Dette skal igjen danne grunnlaget for en vurdering av den samlede forskningen innenfor nordiskfaget i Norge, og evalueringen skal peke på sterke og svake sider ved faget som helhet.

Evalueringen omfatter ifølge mandatet hele nordiskfaget: Både språk og litteratur, morsmålet og de øvrige nordiske språk. Komitéens medlemmer representerer derfor ulike fagspesialiseringer innenfor de to forskningsdisiplinene språk og litteratur.

Som tilfellet også er for andre språkfag, er det språklige og det litterære sidestilt innenfor nordiskfaget ved norske universiteter og høgskoler. Nordiskfagets forskjellige organiseringsformer i de evaluerte miljøene er primært valgt for å skape helhet i studiefaget nordisk språk og litteratur. Ifølge de evaluerte miljøenes egne nettsider skal nordiskfaget bidra til forståelsen av språk og litteratur som en sentral del av den nasjonale kulturen, og av samspillet mellom språk, litteratur og samfunn. Nordisk språk og litteratur skiller seg imidlertid fra for eksempel engelsk og fransk ved at det er forskningsfag for både det nasjonale og det nordiske språkområdets språk og litteratur, historie og kultur. Nordisk språk og litteratur står i tett relasjon til morsmålsfaget i skolen.

Som forskningsfag har nordisk språk og litteratur, som andre fagdisipliner, gjennomgått en utvikling mot større spesialisering og en orientering mot internasjonalt etablerte teorier og metoder. De internasjonale tendensene til spesialisering bidrar i mange tilfeller til fagoverskridelser og nydannelser. Hvert delområde innenfor nordiskfaget har potensielt en tilknytning til forskning på andre fagfelt, og dette kan på sikt komme til å stå i motsetning til tanken om et sammenholdt nordisk forskningsfag. Komitéen vil rette særlig oppmerksomhet mot hvordan disse forholdene gjenspeiles i forskningen i faget som helhet.

I evalueringen har komitéen vurdert arbeidene enkeltforskere allerede har produsert. Ifølge mandatet skal evalueringen også legge vekt på ressursmessige, strukturelle og organisatoriske forhold rundt forskningen. Fokus i evalueringen veksler derfor mellom individet og gruppen i det enkelte miljøet til institusjoner og strukturelle forhold rundt forskningen, og nordiskfaget som forskningsdisiplin i Norge.

I rapporten har komitéen valgt å dele opp beskrivelser og vurderinger i språk- og litteraturfaglige avsnitt fordi dette bidrar til å belyse forskningen best. I vurderingene av enkeltpersoner og miljøer er det lagt vekt på habilitet for det enkelte komitémedlem. Komitéen har derfor fordelt oppgaver og deretter i fellesskap diskutert vurderinger basert på de ulike informasjonskildene.

I tidsperioden for evalueringen har fagmiljøenes strukturer blitt berørt av endringsprosessene som foregår ved universiteter og høyskoler. En metodisk begrensning er derfor at det ikke har vært relevant for komitéen å ta stilling til forhold etter 2003.

Den enkelte forsker har hatt mulighet til å reservere seg fra å bli evaluert, og noen få forskere har valgt dette.

1.3.1 Avgrensning av miljøene

I Forskningsrådets avgrensning av miljøene for evalueringen er universitetsmiljøene sentrale ut fra kriteriene som nevnt innledningsvis (se innledningen i dette kapitlet). Utvalget av miljøer som driver forskning innenfor nordisk språk og litteratur, er definert i dialog med miljøene. Forskningsmiljøene skal bestå av minst seks forskere og ha tilstrekkelig faglig tyngde i kraft av retten til å tildele mastergrad (tidligere hovedfag) i nordiskfaget eller deler av faget. Et fellestrekk ved de utvalgte høyskolemiljøene i evalueringen er tilknytningen til de tidligere distriktshøgskolene innenfor det regionale høyere utdanningssystemet i Norge.

Komitéen er kjent med at forskning innenfor nordisk språk og litteratur foregår i mange ulike fagmiljøer i Norge, også innenfor miljøer som har som hovedaktivitet allmenn litteratur, lingvistikk, medievitenskap, journalistikk etc. Komitéen er også kjent med at avgrensningen av miljøene for denne evalueringen fører til at forskere ved forskningspolitiske satsinger som for eksempel norske *Centres of Excellence* utelukkes, selv om de der forsker på deler av nordiskfaget. Forskerne på disse sentrene og i andre miljøer som ikke er inkludert i evalueringen, kunne bidratt til å belyse status for forskningen i nordisk språk og litteratur i Norge. Samtidig ser komitéen betydningen av at de utvalgte miljøene er begrenset til enheter rundt undervisningsfaget nordisk, og som derfor omfatter miljøer med både språkvitenskap og litteraturvitenskap (se punkt 1.3).

1.3.2 Forsknings samarbeid og individuell forskning

Det forhold at komiteen ifølge mandatet skal ta hensyn til både individuelle, kollektive og strukturelle faktorer, kan utløse visse dilemma. I evalueringen av svensk forskning i Nordiska Språk som Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) har gjennomført, påpekes det at tidens tendens til å favorisere store, tverrvitenskapelige prosjekter kan komme i motsetning til den humanistiske vitenskapens tradisjon for at enkeltforskere (...) *som har något på hjärtat sätter pennan til papperet* (Barnes m.fl. 2000, s. 31). Etter komitéens mening behøver det ikke å være tale om gjensidig utelukkende arbeidsformer. Det akademiske meritteringssystemet er blant annet basert på enkeltindividets initiativ, forskningskvalitet, faglige ekspertise og publiseringsaktivitet. Men et forskningsmiljø vil også ha nytte av forskjellige former for forskningssamarbeid. Derfor har komiteen lagt vekt på en rekke faktorer som karakteriserer det gode forskningsmiljø: internt samarbeid for eksempel i form av forskningsseminarer, undervisning av masterstudenter og doktorander, samt forskningssamarbeid på nasjonalt, internasjonalt eller tverrfaglig nivå.

1.3.3 Miljødynamikk og forskningsledelse

God miljødynamikk omfatter etter komitéens mening en god samarbeidsånd internt mellom forskerne i miljøet når det gjelder forskning og undervisning, samtidig som hver enkelt får anledning til å ivareta sin spesialitet. Dette krever tydelig forskningsledelse. Komiteen ser klart at her har mindre miljøer andre utfordringer enn større miljøer. Selv om miljøet er lite, skal det allikevel gis undervisning innenfor de tradisjonelle områdene av faget, og dette kan føre til at hver enkelt forsker blir spesialist, eller at flere må undervise på fagområder der miljøet ikke har spesialister, og dette kan gå ut over tiden til forskning. I et større miljø vil det gjerne være flere som er spesialister på det samme fagområdet, og flere kan dele på undervisningsoppgavene. Miljødynamikken og behovet for ledelse vil derfor gjerne ha en annen form i et lite enn i et stort miljø. Dette behøver ikke være et hinder for at det kan forekomme god og interessant forskning i et lite miljø.

Forskningsledelse utøves på ulike nivåer, både på instituttnivå, fakultetsnivå og institusjonsnivå. Ledelseskulturen på alle nivåer kan ha betydning for faget, forskningen og undervisningen.

1.3.4 Doktorander og rekruttering

Komiteen ønsket å gjøre egne intervjuer med doktorandene under miljøbesøkene, selv om disse ikke er en del av det evaluerte forskerpersonalet. Gjennom dette fikk komitéen et generelt inntrykk av forskningsmiljøet og doktorandenes deltagelse i miljøet, og kjennskap til veiledningen doktorandene får. Innsikt i doktorandenes perspektiver kan gi et bilde av framtidsmulighetene for miljøet og for faget, og av den vitenskapelige identitetsbyggingen som foregår i miljøet.

2 Strukturelle rammebetingelser for forskningen i nordisk språk og litteratur

Dette kapitlet gir først en beskrivelse av organisasjonsformene som preger faget nordisk språk og litteratur i Norge. Deretter gis et grovt riss av aktuelle reformprosesser som har preget fagmiljøene i den seinere tid, med særlig vekt på Kvalitetsreformen. Videre gir kapitlet oversikt over den ressursmessige situasjonen for nordisk språk og litteratur sammenliknet med andre fag og fagområder i universitets- og høgskolesektoren (UoH-sektoren). I tillegg gir kapitlet en oversikt over mønstre når det gjelder den akademiske demografien, og tar opp fagpersonalets sammensetning etter stillingstype, kjønn og alder. Kapitlet avslutter med et sammendrag, og det pekes på noen mulige framtidsperspektiver for faget.

Kapitlet er en del av evalueringskomitéens datagrunnlag for vurderingen av forskning innenfor nordisk språk og litteratur i Norge. Analysene er bestilt av Forskningsrådet og utviklet og bearbeidet av NIFU STEP i dialog med komitéen. Komitéen har gjort seg kjent med analysene og de konsekvensene som skisseres avslutningsvis i kapitlet. Når det gjelder fremstillingen av nordisk språk og litteratur, gjør NIFU STEP oppmerksom på at dataene som anvendes i analysene i dette kapitlet, er basert på et større utvalg av personer enn de 100 som omfattes av evalueringen. I neste kapittel blir det gått mer spesifikt inn på særegne kjennetegn ved gruppen av forskere som deltar i evalueringen.

2.1 Institusjonene

Det norske systemet for høyere utdanning består i dag av tre typer institusjoner; universiteter, vitenskapelige høyskoler og statlige høyskoler. Ingen av de vitenskapelige høyskolene inngår i denne evalueringen. Den retter seg mot universitetene og de statlige høyskolene med forskningsmiljø i nordisk språk og litteratur som faller inn under de tidligere nevnte kriterier (se kap. 1, punkt 1).

Det finnes i dag seks universiteter i Norge, hvorav Universitetet i Oslo som det eldste ble etablert i 1811, Universitetet i Bergen i 1948, Universitetet i Trondheim i 1968 (fra 1996 Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU) og Universitetet i Tromsø i 1972. Den tidligere Høgskolen i Stavanger fikk universitetsstatus fra 1. januar 2005 (Universitetet i Stavanger, UiS). Fra samme dato fikk tidligere Norges landbrukshøgskole universitetsstatus (Universitetet for miljø- og biovitenskap, UMB). Tidsrammen for evalueringen gjør at Universitetet i Stavanger her er presentert blant de statlige høyskolene. Målt i antall studenter er Universitetet i Oslo størst, og Universitetet i Tromsø minst av de evaluerte universitetene.

I 1994 ble 98 regionale høyskoler slått sammen til 26 statlige høyskoler i forbindelse med Høgskolereformen. Mens universitetene og de vitenskapelige høyskolene tradisjonelt har

hatt hovedansvaret for forskningsrettede studier, har de statlige høyskolene hatt hovedansvaret for kortere profesjonsrettede utdanninger som ingeniør- og lærerutdanning. Noen statlige høyskoler tilbyr også masterstudier i fag som historie og nordisk språk og litteratur. Evalueringen omfatter miljøene i nordisk språk og litteratur ved Høyskolen i Agder, Høyskolen i Stavanger og Høyskolen i Volda. Disse miljøene springer ut fra de tidligere distriktshøyskolene, etablert fra slutten av 1960-tallet og utover.

Distriktshøyskolene var opprinnelig tiltenkt flere roller: De skulle bidra til bedre sosial og geografisk spredning av høyere utdanning, men også avlaste universitetene ved å tilby grunnutdanning innenfor sentrale skolerettede fag. Distriktshøyskolene i Agder, Stavanger og Volda var alle blant de første som ble etablert i Norge i 1969 (Jerdal 1996).

Miljøene som omfattes av evalueringen, er altså etablert i ulike tidsrom og har hatt forskjellig utbyggingstakt. Universitetene i Bergen og Oslo ekspanderte særlig mye i løpet av 1960-årene som følge av økt etterspørsel etter høyere utdanning generelt og universitetsbasert lærerutdanning spesielt. Ved de nordiske instituttene i Bergen og Oslo bidro studentekspansjonen på 1960-tallet til at det ble opprettet mange nye fagstillinger. Ekspansjonen ble etterfulgt av en langvarig stagnasjonsfase fra 1973 til 1987, og dette rammet særlig de humanistiske fakultetene ved universitetene i Bergen og Oslo som tidligere hadde opplevd størst vekst. Stagnasjonen var delvis utløst av oljekrisen i 1973, men hadde også sammenheng med at studentene ble færre og at markedet for lektorer i filologi ble mettet. I denne perioden hadde nordisk-miljøene i Bergen og Oslo få muligheter for tildeling av friske ressurser (Forland 1996, Thue 1996). Fagmiljøet i Trondheim ble etter hvert også preget av denne situasjonen. Samtidig hadde dette miljøet vært preget av en annen utviklingsdynamikk fordi det sprang ut fra den tidligere Lærerhøyskolen i Trondheim. Denne institusjonen hadde siden tidlig på 1960-tallet hatt universitetsambisjoner, og som nevnt ble Universitetet i Trondheim etablert på slutten av 1960-tallet. På 1970-tallet ble det lagt vekt på utbyggingen av fagmiljøene ved det nyopprettede Universitetet i Tromsø (Fulsås 1993). De lavere gradsutdanningene i humanistiske fag ved distriktshøyskolene var populære på 1970- og 1980-tallet. Fra 1988 til 1998 steg antallet studenter betraktelig igjen ved de nordiskfaglige miljøene ved både universiteter og høyskoler. De senere årene har studenttilstrømningen flatet ut og gått nedover igjen. I denne siste perioden er det også lagt stor politisk vekt på å øke antallet kandidater med hovedfag/mastergrad, samt å øke doktorgradsproduksjonen.

2.2 Organisasjonsformene

Institusjonsstrukturen i høyere utdanning er endret i Norge de senere årene. Det har vært en rekke nye senterdannelser i tilknytning til universiteter og høyskoler, for eksempel Senter for leseforskning i Stavanger og Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa i Volda. I tillegg er det i Norge, som i mange andre land, etablert sentra for fremragende forskning. Dette er femårssatsinger som etter hvert har fått høy prioritet i norsk forskningspolitikk. Senter for middelalderstudier ved Universitetet i Bergen er et eksempel på et miljø som har fått slik status. Der forskes det blant annet på norrønt språk, historie og kultur. Ettersom senteret

har avgrenset sitt forskningstema til kun å gjelde deler av nordiskfaget, har tidsavgrenset varighet (5 år) og forskerne derfor er ansatt i midlertidige stillinger, faller dette miljøet utenfor definisjonen som er satt av Norges forskningsråd av et nordisk institutt, og er derfor ikke valgt ut til denne evalueringen. Derimot deltar forskere tilknyttet Ordboksprosjektet 2014 ved Universitetet i Oslo (UiO) og ved Ivar Aasen-instituttet, Høgskulen i Volda (HVO) i evalueringen fordi de er fast ansatt ved de respektive nordiskmiljøene ved UiO og HVO, og således er en del av et nordiskfaglig miljø i forhold til Forskningsrådets kriterier. Disse valgene er gjort av Forskningsrådet i samråd med de evaluerte miljøene.

2.3 Reformers og endringer i undervisning og forskning

Norsk høyere utdanning har i de senere år vært preget av omfattende endringer som også har konsekvenser for forskningsbetingelsene innenfor nordisk språk og litteratur.

I tråd med intensjonene i Bolognaerklæringen fra 1999, ble studiestrukturen bachelor/master (3+2-modellen) implementert innenfor de fleste studier i norsk høyere utdanning i løpet av høsten 2003. Bachelorgraden innebærer en forkorting av studietiden på ett år, ettersom den tidligere cand.mag.-graden var av fire års varighet (inkludert forberedende prøver). Reformen omfatter også doktorgradsutdanningen i Norge. I *Evaluering av norsk forskerutdanning* (2002) ble det blant annet påpekt at det norske doktorgradsstudiet hadde dårlig gjennomstrømming. Denne evalueringen har vært en av grunnene for å endre doktorgradsutdanningen i Norge, og fra 2004 er doktorgradene dr.art., dr.polit., dr.scient. etc. erstattet av ph.d.-graden. Den gamle doktorgradsordningen dr.philos. er imidlertid opprettholdt.

Endringene i studie- og gradsstrukturen ved norske universiteter og høyskoler er en del av den større reformprosessen kalt Kvalitetsreformen¹. Kvalitetsreformen er i første rekke en pedagogisk reform for å bedre studiekvalitet og studiegjennomstrømming gjennom modulisering av studiene. I undervisningen legges det mer vekt på gruppearbeid, innlevering av skriftlige arbeider og på hyppigere tilbakemeldinger til studentene. Reformen har et sterkt fokus på internasjonalisering av høyere utdanning og forskning, noe som blant annet innebærer mer vekt på utveksling av studenter og lærere og innføring av nytt bokstavbasert karaktersystem (ABCDEF). Kvalitetsreformen er også en ledelsesreform, og det legges opp til større grad av styring gjennom desentralisering av myndighet til institusjonene. Disse skal nå styres gjennom sterk lokal ledelse og strategiske styringsverktøy. Det er i tillegg innført et nytt finansieringssystem med vekt på insentivbasert finansiering. Dette betyr for eksempel at institusjonene premieres for antall uteksaminerte studenter. Vitenskapelig publisering er blitt mer sentral blant annet i forhold

¹ Stortingsmelding nr. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt – krev din rett. Kvalitetsreform av høyere utdanning.*

til sentrale utdanningsmyndigheters tildeling av forskningsressurser. I forbindelse med Kvalitetsreformen er det opprettet et nytt akkrediterings- og evalueringsorgan, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT), som har som oppgave å utvikle felles prosedyrer for kvalitetssikring av høyere utdanning.

De siste par år har institusjonene brukt mye energi på å omstille gradssystemet og innføre nye studieprogram. Dette framgår også av egenrevisningene fra de evaluerte nordiskmiljøene. Kvalitetsreformen må imidlertid regnes for å være i starten av implementeringsfasen, og en ny lov for universiteter og høyskoler forelå våren 2005. Konsekvensen av reformen er at norske universiteter og høyskoler står overfor betydelige omstillingsprosesser, ikke minst når det gjelder utviklingen av nye styringsmodeller. Dette vil sannsynligvis få konsekvenser for forskningen.

2.3.1 Kvalitetsreformen og endringer i de evaluerte miljøene

Evalueringen av nordiskfaget baserer seg i stor grad på informasjon om miljøene før implementeringen av Kvalitetsreformen. En del institusjonelle endringer og omorganiseringer som gjennomføres ved universitetene og høyskolene i forbindelse med Kvalitetsreformen, får ifølge egenrevisningene og miljøbesøkene konsekvenser for nordiskfaget, for eksempel gjennom endring av instituttstrukturen, endringer i relasjonene til beslektede fag og endringer i undervisningsoppgaver. Som før nevnt er Høyskolen i Stavanger i løpet av evalueringsperioden blitt universitet. Disse endringene faller ikke innenfor mandatet for evalueringen, selv om de foregår parallelt i tid med evalueringskomitéens arbeid.

2.4 Strukturelle utviklingstrekk ved ressurs- og personalsituasjonen

Som en del av evalueringen har Norges forskningsråd bestilt en analyse fra NIFU STEP av strukturelle utviklingstrekk ved ressurs- og personalsituasjonen i nordiskfaget, sett i relasjon til andre, lignende fag. Hensikten med denne analysen er at den skal fungere som bakgrunnsinformasjon om hvilke rammebetingelser forskningsmiljøene innenfor nordiskfaget har. Dette refererer til mandatets påpekning av at komitéen skal ta hensyn til de tilgjengelige ressurser for miljøene og for faget i sine vurderinger av styrke, svakhet og utfordringer for forskningen i nordisk språk og litteratur.

Etter en samlet vurdering, og i dialog med komitéen, har NIFU STEP hentet ut data om humaniora og om utvalgte humanistiske fag som skal danne sammenligningsgrunnlag for vurderingen av de strukturelle vilkårene for nordiskfaget. Tallmaterialet er hentet fra FoU-statistikken² og Forskerpersonalregisteret ved NIFU STEP. Det redegjøres for status per

² NIFU STEP har ansvaret for utarbeidelsen av den offisielle statistikken over FoU-ressursene (forsknings- og utviklingsressursene) ved universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter og andre institusjoner med

siste datainnsamling og over tid. For FoU-utgiftene var 2001 siste tilgjengelige årgang da analysen ble utarbeidet, for forskerpersonalet var 2003 siste oppdaterte årgang. En nærmere redegjørelse for de metodiske rammer for analysene følger her. Deretter går denne delen av kapitlet nærmere inn på hva analysene viser.

2.4.1 FoU-statistikkens metode og definisjoner

FoU-statistikken samles inn, bearbejdes og presenteres av NIFU STEP i tråd med OECDs retningslinjer for FoU-statistikk i "Frascati Manual", sist revidert i 2002. FoU-ressurser måles gjennom pengestrøm og personalressurser. FoU-utgifter, FoU-årsverk og personale som deltar i FoU, er grunnenehetene i FoU-statistikken. Undersøkelsene blir gjennomført hvert annet år, og NIFU STEP har ansvaret for UoH-sektoren og instituttsektoren etter avtale med Norges forskningsråd. I UoH-sektoren er grunnlaget for beregning av FoU-ressursene fordelt på fagområder og fag, basert på instituttens fagtilknytning og NIFU STEPs Forskerpersonalregister. Til hver stilling/stillingskategori i hvert fagområde og ved hvert lærested er det knyttet stillingsbrøk, gjennomsnittslønn og FoU-andel. FoU-andelene bygger på tidsbruksundersøkelser foretatt av NIFU STEP³.

Instituttens fagtilknytning bestemmes etter det såkalte "mestkriteriet". Dersom et institutt/en avdeling/enhet opplyser at virksomheten faller inn under flere humanistiske faggrupper (som f.eks. historie, filosofi, teologi), klassifiseres enheten innenfor den faggruppen som har over 50 prosent av aktiviteten. Hvis ingen av faggruppene overskrider 50 prosent, klassifiseres all virksomhet i den humanistiske samlekategori "andre og fellesfag – humaniora". Data for de statlige høgskolene ble samlet inn på avdelingsnivå i 2001, all virksomhet innenfor humaniora ved denne lærestedstypen vil derfor være klassifisert som "andre og felles fag – humaniora". Det er dessuten viktig å påpeke at språk- og litteraturvitenskapelige institutter i FoU-statistikken klassifiseres ved hjelp av en egen, felles fagkode som gjør det vanskelig å skille mellom språkvitenskap og litteraturvitenskap når det gjelder FoU-utgifter. Personalets fagtilknytning bestemmes etter opplysninger innhentet direkte fra instituttene/avdelingene, de blir på egne spørreskjema bedt om å oppgi hvilke ansatte som beskjeftiger seg med henholdsvis språkvitenskap, litteraturvitenskap og kulturkunnskap. Oversikter som gjelder forskerpersonale, kan derfor allikevel skille mellom språkvitenskap og litteraturvitenskap. Frem til 2003 ble data for de statlige høgskolene samlet inn på avdelingsnivå, før dette vil all virksomhet innenfor humaniora ved denne lærestedstypen være klassifisert som "andre og felles fag – humaniora". Fra 2003 er opplysninger om personalet ved de fleste statlige høgskolene

FoU i Norge. I tillegg kommer data for næringslivet, som innhentes av Statistisk sentralbyrå. NIFU STEP sammenstiller sektorstatistikkene til den totale FoU-statistikk for Norge.

³ For universitetene ble FoU-andelen sist justert i 2001, jf. Smeby: "Forskningsvilkår ved universiteter og vitenskapelige høgskoler", NIFUs skriftserie 11/2001. Tilsvarende for de statlige høgskolene skjedde en justering i 1997, jf. Kyvik og Skodvin: "FoU ved statlige høgskoler", NIFU-rapport 10/1998. Det har kun vært små endringer i FoU-andelene over tid.

samlet inn på institutt- og fagavdelingsnivå, mens utgiftene fremdeles er innhentet per avdeling.

Forskerpersonalregisteret ved NIFU STEP inneholder opplysninger om alt vitenskapelig og faglig personale ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Disse opplysningene om personalet innhentes direkte fra lærestedenes sentrale administrasjoner, samt fra det enkelte institutt/den enkelte avdeling via spørreskjema til enhetene. Registeret inneholder opplysninger på individnivå om alder, kjønn, stilling, utdanning/doktorgrad, faglig og institusjonell tilhørighet. Siste tilgjengelige årgang av Forskerpersonalregisteret er 2003, ettersom data om personalet ble samlet inn per 01.10.2003. Forskerpersonalregisteret gir andre tall enn det antall personer som representerer faget i evalueringen, etter som registeret omfatter alle personer i vitenskapelige og faglige stillinger ved enhetene, også ved eventuelle underavdelinger som ikke inngår i evalueringen..

Endringer i datagrunnlaget i perioden

De statlige høyskolene ble opprettet 1 1994 gjennom en sammenslåing av 96 høyskoler i forbindelse med universitets- og høyskolereformen. Siden FoU gjennom dette dermed ble en del av virksomheten innenfor alle utdanninger ble alt personale i faglige stillinger som krevde 5-års universitets- eller høyskoleutdanning eller mer inkludert i Forskerpersonalregistret. Tidligere inngikk bare personalet ved distriktshøyskolene. FoU-utgiftene og utførte årsverk innenfor FoU for den regionale høyskolesektoren har derimot i alle år inngått i FoU-statistikken. I 1995 ble disiplinindelningen revidert, noe som førte til at det innbyrdes forholdet mellom matematikk/naturvitenskap, teknologi, landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin ble endret. Kunsthøyskolene i Oslo og Bergen ble innlemmet i statistikkgrunnlaget i 1997, og dette ga også en økning i antall personer i vitenskapelige/faglige stillinger innenfor humaniora.

Analyse av ressursituasjonen

Her belyses først humanioras FoU-ressurser sammenlignet med de øvrige fagområdene innenfor UoH-sektoren, deretter belyses ressursene for utvalgte faggrupper innenfor humaniora, og til sist blir FoU-ressursene for nordiskfaget sammenlignet med utvalgte språk- og litteraturfag. I tidsserier er det de enkelte språk- og litteraturfags institutter/miljøer (og eventuelle underavdelinger og seksjoner) som fungerer som undersøkelsesenheter.

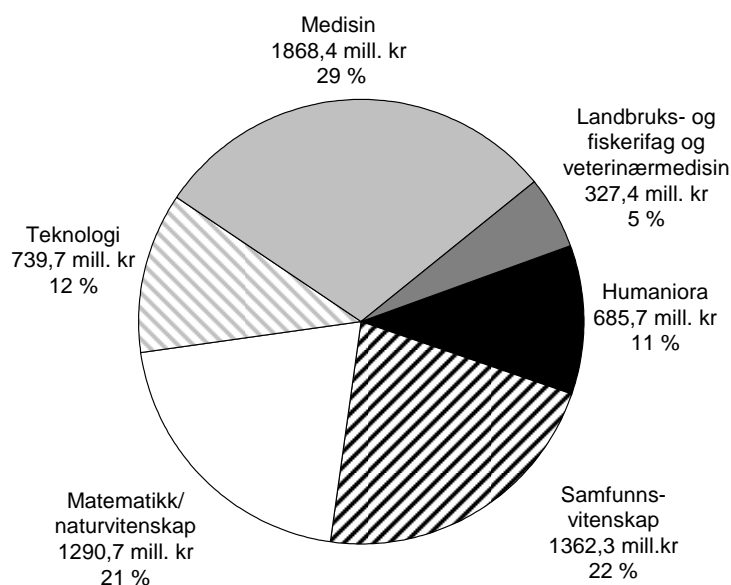
Når det gjelder personale i vitenskapelige og faglige stillinger, presenteres først stillingsstrukturer, deretter alder, formalkompetanse og kvinneandeler.

2.4.2 FoU-utgifter

Humaniora i UoH-sektoren

Totale utgifter til humanistisk forskning i UoH-sektoren utgjorde 686 mill. kr i 2001. Figur 2.1 viser totale utgifter til FoU fordelt på fagområdene i 2001.

Figur 2.1 Totale FoU-utgifter innenfor UoH-sektoren etter fagområde i 2001. Mill. kr og prosent.

Kilde: NIFU STEP/FoU-statistikk

Forskning innenfor humaniora stod for 11 prosent av de samlede FoU-utgiftene i UoH-sektoren, og førte til at humaniora i 2001 var det nest minste fagområdet. Medisin var fagområdet med de høyeste utgiftene til FoU, med 1 868 mill. kr i 2001. Dette tilsvarer 29 prosent av de totale utgiftene til FoU innenfor UoH-sektoren dette året.

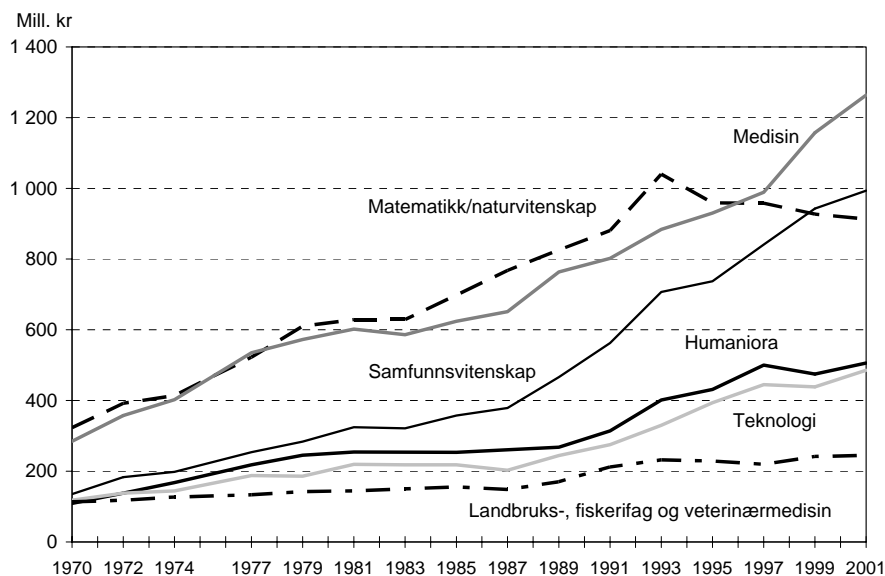
Til sammenligning var 17 prosent av det totale forskerpersonalet ansatt ved humanistiske enheter i 2001. Dette innebærer at det er flere personer i vitenskapelige/faglige stillinger som deler på FoU-ressursene innenfor humaniora enn for eksempel innenfor medisin. Her var en fjerdedel av det totale forskerpersonalet ansatt i 2001, og disse hadde 29 prosent av ressursene til rådighet. Forholdene innenfor humaniora skyldes blant annet at humaniora-avdelingene ved de statlige høyskolene har et høyt antall høgskolelektorer som ikke deltar i like stor grad i FoU, dessuten mottar medisin mer penger til vitenskapelig utstyr enn humaniora.

Utvikling av de ulike fagområdene over tid

Figur 2.2 viser utviklingen av driftutgifter per fagområde innenfor UoH-sektoren fra 1970-2001 i faste 1995-priser. Driftsutgifter er et mer stabilt mål for lange tidsserier enn totale utgifter til FoU, da bevilgninger til vitenskapelig utstyr og bygg kan vise relativt store svingninger over tid. Av figuren ser vi at matematisk-naturvitenskapelige fag og medisin

har vært de to største fagområdene når det gjelder FoU-ressurser gjennom hele perioden frem til slutten av 1990-tallet, og at matematisk-naturvitenskapelige fag opplevde en nedgang frem mot 2001. Humaniora har gjennom hele perioden holdt et ganske jevnt nivå, med en liten nedgang på slutten av 1990-tallet.

Figur 2.2 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren etter fagområde¹ i perioden 1970 – 2001. Mill. kr. Faste 1995-priser.

Kilde: NIFU STEP/FoU-statistikk

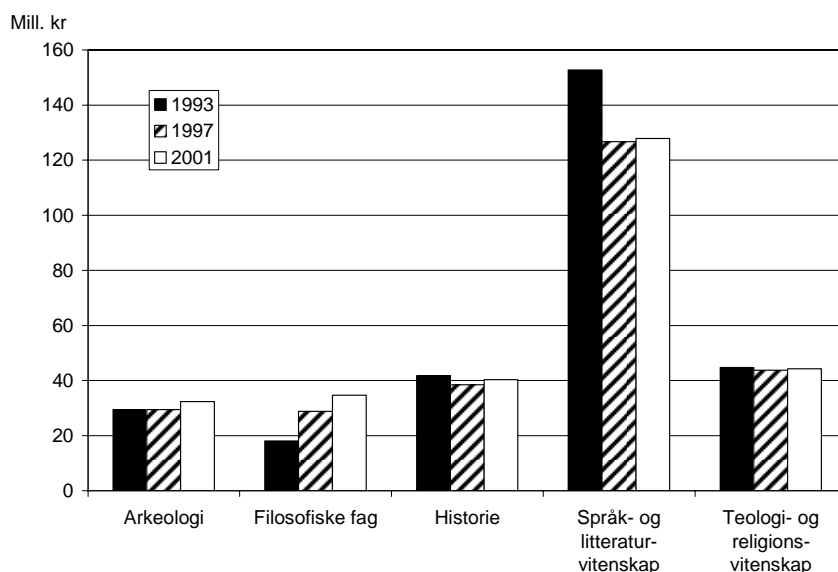
¹På grunn av endret fagområdeklassifisering i 1995 er tallene for mat.nat., teknologi og landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin ikke sammenlignbare med tidligere år.

Humaniora har hatt en forholdsvis lav vekst i driftsutgifter i perioden. Medisin har hatt en kontinuerlig økning, med markant vekst på midten av 1980-tallet og også på midten av 1990-tallet, frem mot 2001. Samfunnsvitenskapelige fag økte kraftig fra midten av 1980-tallet og frem til 2001.

Sammenligning av faggrupper innenfor humaniora over tid

I figur 2.3 sammenlignes utviklingen i totale FoU-utgifter innenfor utvalgte humanistiske faggrupper i perioden 1993-2001. De utvalgte faggruppene er størst ved universitetene, men har noe virksomhet ved de vitenskapelige høyskolene, for eksempel teologi ved Menighetsfakultetet.

Figur 2.3 Totale utgifter til FoU for utvalgte faggrupper innenfor humaniora i 1993, 1997 og 2001. Mill. kr. Faste 1995-priser.

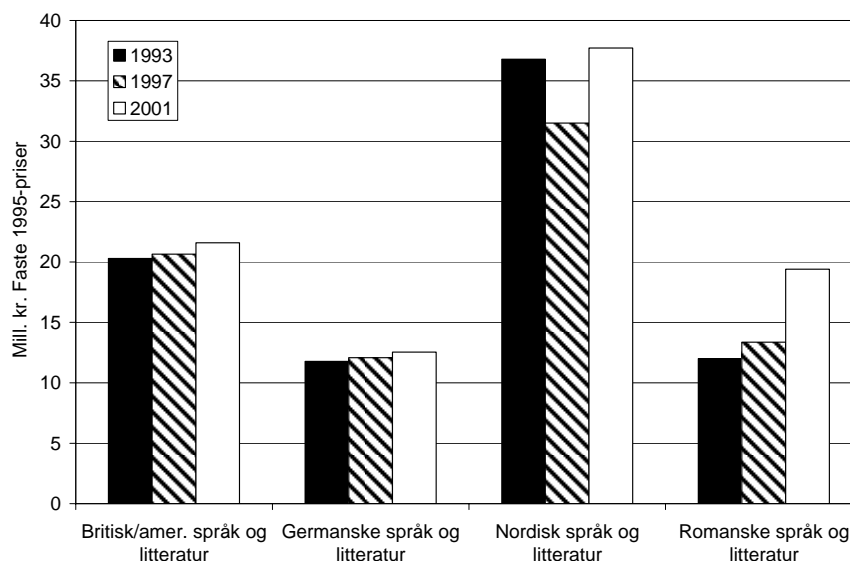
Kilde: NIFU STEP/FoU-statistikk

Språk- og litteraturvitenskap hadde de største FoU-utgiftene i hele perioden, og sammenlignet med de øvrige fagene var de to faggruppene til sammen nesten tre ganger så store. Figuren viser en realnedgang for språk- og litteraturvitenskap fra 1993 til 2001. Dette gjaldt også for historiefaget i den samme perioden, de øvrige faggruppene hadde enten nullvekst eller en økning.

Språkfagene

Figur 2.4 viser språkfagene ved universitetene. Nordisk språk og litteratur har hatt de største utgiftene til FoU gjennom hele perioden fra 1993 til 2001. Det var likevel en forholdsvis stor nedgang fra midten av 1990-tallet, med en økning igjen i 2001. Britisk/amerikanske språk og litteratur har gjennom hele perioden hatt de nest største utgiftene, mens romanske språk og litteratur har hatt den største realveksten fra 1993 til 2001. Til sammenligning har utgifter til FoU innenfor germanske språk og litteratur ligget på et jevnt nivå gjennom hele perioden.

Figur 2.4 Totale FoU-utgifter for utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag i perioden 1993, 1997 og 2001. Mill. kr. Faste 1995-priser.

Kilde: NIFU STEP/FoU-statistikk

Eksterne midler til FoU

I 2001 gikk totalt 686 mill. kr til FoU ved humanistiske enheter i UoH-sektoren. Av dette ble i overkant av 80 prosent, eller 558 mill. kr, finansiert over lærestedenes grunnbudsjetter. Sammenlignet med øvrige fagområder, hadde humaniora den høyeste andelen grunnbudsjettfinansiering i 2001, fulgt av samfunnsvitenskapelige fag med 70 prosent grunnbudsjettfinansiert FoU. Grunnbudsjettandelen var relativt lik for alle faggruppene innenfor humaniora, med unntak av arkeologi og historie, hvor grunnbudsjettfinansiert FoU utgjorde henholdsvis 57 og 75 prosent. Mellom språkfagene var det også forskjeller i finansieringsstrukturen. Nordisk språk og litteratur hadde den laveste grunnbudsjettandelen på 78 prosent, mens germanske språk og litteratur hadde den høyeste med 91 prosent.

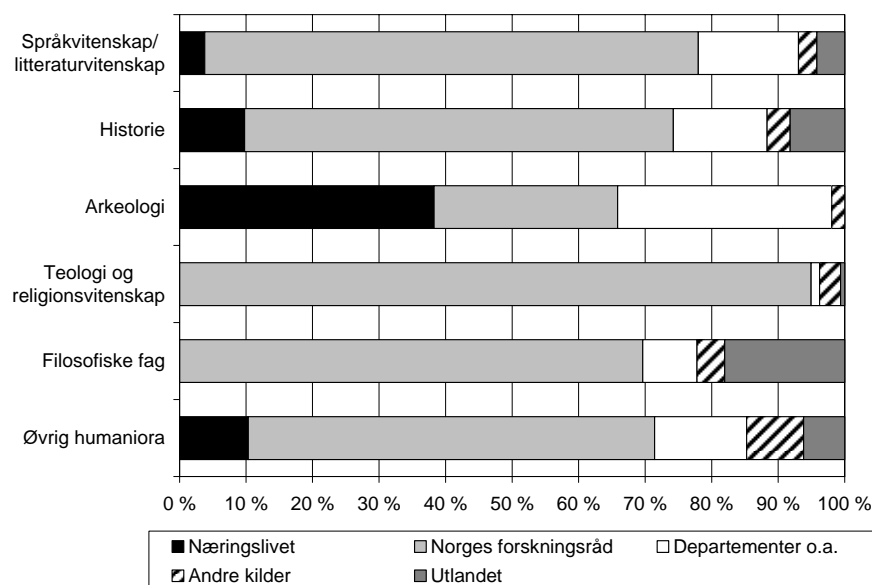
Eksterne midler til FoU innenfor humaniora utgjorde 128 mill. kr i 2001. Til sammenligning mottok samfunnsvitenskapelige fag 402 mill. kr fra eksterne finansieringskilder til FoU.

Figur 2.5 viser eksterne midler til FoU fordelt på finansieringskilde ved utvalgte faggrupper innenfor humaniora i 2001. Av figuren fremgår det at det er store forskjeller mellom enkelte av faggruppene. Norges forskningsråd er den største eksterne finansieringskilden for alle de humanistiske faggruppene, unntatt for arkeologi, og stod for 62 prosent av de totale eksterne midlene til FoU eller 80 mill. kr i 2001. Til sammenligning bidro Norges forskningsråd med 323 mill. kr (58 prosent av den eksterne finansieringen) innenfor matematisk/naturvitenskapelige fag og 198 mill. kr (34 prosent) innenfor medisinske fag i 2001. Humanistisk forskning var mer avhengig av Norges forskningsråd

som ekstern finansieringskilde enn de øvrige fagområdene i 2001, selv om bevilgningen fra Forskningsrådet var lavere enn innenfor de øvrige fagområdene.

Den nest viktigste eksterne finansieringskilden innenfor humaniora var departement mv. Her inngår midler direkte fra departementene, men også fra fylker og kommuner. Departementsmidler var spesielt viktige innenfor arkeologi (Riksantikvaren), hvor departementsmidlene utgjorde en større andel enn finansieringen fra Forskningsrådet.

Figur 2.5 Eksterne midler til FoU for utvalgte faggrupper innenfor humaniora etter finansieringskilde¹ i 2001. Prosent.

Kilde: NIFU STEP/FoU-statistikk

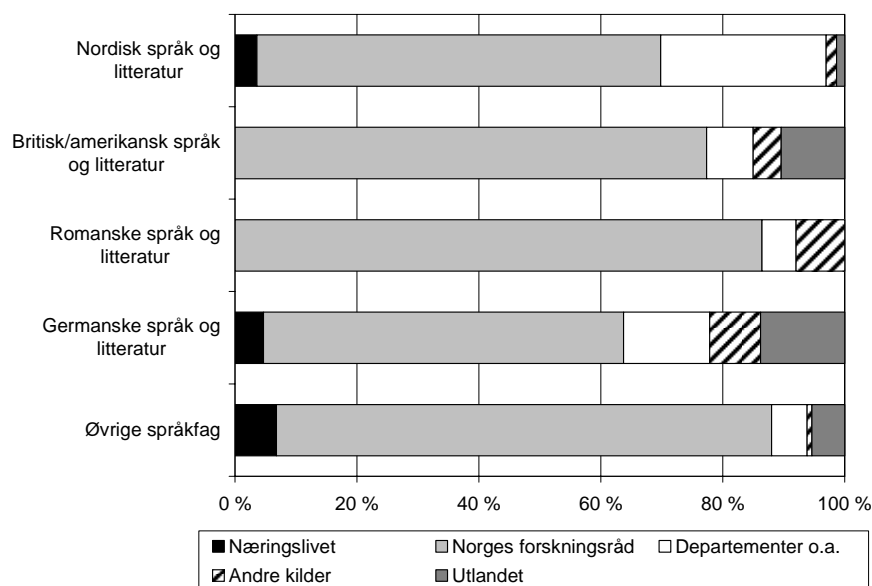
¹Andre kilder inneholder ulike fond, lærestedenes egne inntekter og gaver.

Norges forskningsråd stod i 2001 for 74 prosent av den eksterne finansieringen innenfor språk- og litteraturvitenskapelige fag, fulgt av ”departementer o.a.”, som bidro med 15 prosent.

”Andre kilder” i figurene 2.5 og 2.6 var i hovedsak ulike fond eller lærestedenes egne inntekter. Alle faggruppene hadde slike midler i 2001, og denne andelen var størst innenfor ”andre og felles fag – humaniora”, som i figuren inngår i ”øvrig humaniora.”

Figur 2.6 viser at Norges forskningsråd var den viktigste eksterne finansieringskilden for alle språkfagene. Nordisk språk og litteratur hadde en høyere andel finansiering fra ”departementer o.a.” enn de øvrige språkfagene. Halvparten av departementsmidlene innenfor nordiske fag kom i 2001 fra Kulturdepartementet, resten fra Utdannings- og forskningsdepartementet og Utenriksdepartementet. Eksterne midler til FoU innenfor nordisk språk og litteratur utgjorde 12 mill. kr i 2001, tre ganger så mye som det nest største språk- og litteraturfaget, britisk/amerikanske språk og litteratur.

Figur 2.6 Eksterne midler til FoU for utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag¹ etter finansieringskilde² i 2001. Prosent.

Kilde: NIFU STEP/FoU-statistikk.

¹ Øvrige språkfag inkluderer her russisk, samisk, finsk og klassiske språk.

² Andre kilder inneholder ulike fond, lærestedenes egne inntekter og gaver.

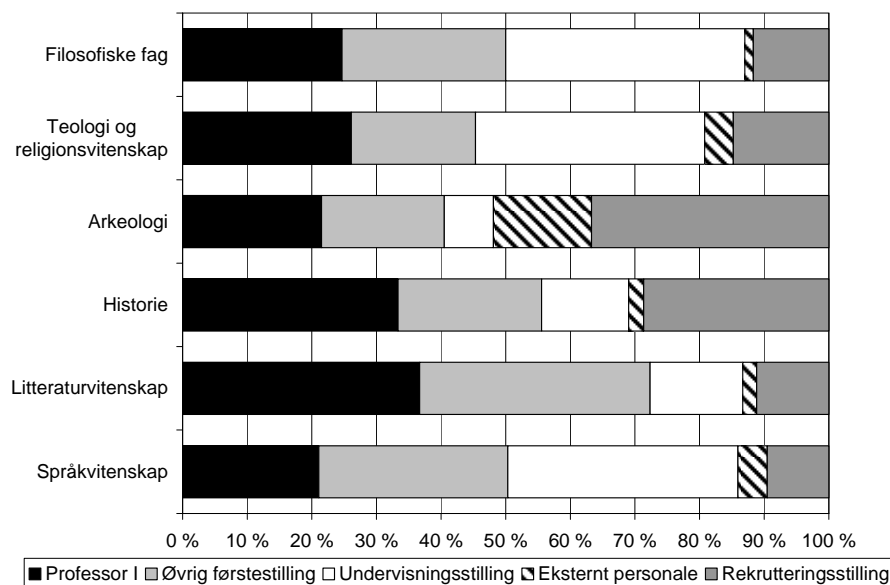
Germanske språk og litteratur mottok den største andelen finansiering fra utlandet i 2001, mens øvrige språkfag hadde den største andelen næringslivsfinansiering.

2.4.3 Personalressurser

Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor humaniora

Opplysninger om personale som deltar i forskning, innhentes direkte fra det enkelte læresteds sentrale administrasjon, dessuten sendes spørreskjema ut til instituttene/avdelingene for å komplettere opplysninger om eksternt finansiert personale. Tidligere ble data samlet inn på avdelingsnivå ved de statlige høgskolene, noe som innebar at all FoU innenfor humaniora ved denne lærestedstypen var klassifisert som ”andre og felles fag – humaniora”. I 2003 har NIFU STEP for første gang samlet inn personalopplysninger på instituttnivå direkte fra den enkelte høgskole og har dermed fått fordelt personalet på faggruppenivå. I de følgende oversiktene inngår både universiteter, vitenskapelige høgskoler, statlige høgskoler og kunsthøgskoler i tallmaterialet. Majoriteten av personalet innenfor de utvalgte faggruppene som presenteres videre i analysen, er ansatt ved universitetene. Fordelingen av personale på litteraturvitenskap og språkvitenskap baserer seg på tilbakemeldinger fra instituttene. Der instituttene ikke svarte på spørreskjemaene angående personalets fagtilknytning i 2003, vil noe av personalet være klassifisert innenfor ”andre og felles fag – humaniora”. Disse personene inngår ikke i figurer som viser utvalgte faggrupper. Derimot er de tatt med i oversikter over utvalgte språk- og litteraturfag, hvor instituttene er brukt som undersøkelsesenheter.

Figur 2.7 *Personale i vitenskapelige/faglige stillinger for utvalgte faggrupper innenfor humaniora etter stillingsgruppe¹ i 2003. Prosent.*

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

¹ Øvrig førstestilling omfatter høyskolelektor, førsteamanuensis og postdoktorstipendiat.

Undervisningsstilling omfatter amanuensis, førstelektor og universitets- og høyskolelektor. Øvrig personale gjelder i hovedsak personale finansiert av eksterne midler, mens rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vit.ass.

Det fremgår av figur 2.7 at litteraturvitenskap hadde den høyeste andelen professorer av de utvalgte faggruppene, mens andelen var lavest innenfor språkvitenskap. Antall professorer var likevel høyest innenfor språkvitenskap, her hadde 93 personer et professorat i 2001, mens det var 69 professorer innenfor litteraturvitenskap. Til sammen var over 70 prosent av personalet innenfor litteraturvitenskap ansatt i førstestilling i 2003. Derimot var andelen undervisningspersonale betydelig høyere innenfor språkvitenskap enn innenfor litteraturvitenskap. Høgskolelektorer som underviser i morsmål, inngår i undervisningspersonalet, noe som forklarer at språkvitenskap hadde en større andel personale i undervisningsstilling enn hva tilfellet er for litteraturvitenskap. Arkeologi skilte seg ut ved å ha den største andelen rekrutteringspersonale, men litt under halvparten av rekruttene var i vit.ass.-stillinger, slik at andelen doktorgradsstipendiater derfor er betydelig lavere enn dette.

Tabell 2.1 viser hvordan sammensetningen av vitenskapelig/faglig personale har utviklet seg for språk- og litteraturfagene fra 1993 til 2003, samt utviklingen for humaniora ved universitetene i den samme perioden. Høgskolene kom med i FoU-statistikken fra 1995, og i 2003 utgjorde det vitenskapelige/faglige personale i høgskolene 978 personer. I tillegg ble kunsthøgskolene innlemmet i statistikken fra 1997, her var det 133 personer i vitenskapelige/faglige stillinger i 2003. Universitetslektorene ved språkvitenskapelige fag kom først med i Forskerpersonalregisteret i 1997. I 2003 utgjorde det vitenskapelige/faglige personalet ved de statlige høgskolene 35 prosent av det totale

personalet innenfor humaniora, men på grunn av den høye andelen undervisningspersonale, gikk omtrent 15 prosent av FoU-midlene innenfor humanistiske fag til denne lærestedstypen.

Tabell 2.1 Vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte språk- og litteraturfag og humaniora totalt ved universitetene etter stilling. 1993 og 2003. Antall.

	Nordisk språk og litteratur		Romanske språk og litteratur		Britisk/amerikansk språk og litteratur		Germanske språk og litteratur		Humaniora totalt	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Professor	35	49	17	23	28	22	16	18	263	396
Høgskoledosent										
Førsteamanuensis	33	34	12	25	24	29	12	10	238	322
Førstelektor		1		1						27
Amanuensis	24	7	7	5	13	5	13	6	149	53
Univ/høgskolelektor		10		12		2		5	2	190
<i>Sum fast personale</i>	<i>92</i>	<i>101</i>	<i>36</i>	<i>66</i>	<i>65</i>	<i>58</i>	<i>41</i>	<i>39</i>	<i>652</i>	<i>988</i>
Post.doc		9		9		3		2	1	73
Eksterne forskere	14	3	2	1		1			96	47
<i>Sum forskere</i>	<i>14</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>97</i>	<i>120</i>
Doktorgradsstipendiater	26	23	11	19	13	14	6	8	215	266
Vit.ass. ¹	3	16	3	3	4		5		89	74
<i>Sum rekrutteringspersonale</i>	<i>29</i>	<i>39</i>	<i>14</i>	<i>22</i>	<i>17</i>	<i>14</i>	<i>11</i>	<i>8</i>	<i>304</i>	<i>340</i>
Totalt	135	152	52	98	82	76	52	49	1 053	1 448

¹ I alt 52 studentstipendiater er inkludert vit.ass-kategorien i 1993, men denne stillingskategorien er ikke med i Forskerpersonalregisteret i 2003.

Veksten i antall stillinger har hovedsakelig skjedd gjennom midlertidige stillinger; postdoktor og rekrutteringsstillinger. Mens postdoktorer tradisjonelt har vært benyttet innenfor naturvitenskapelige fag, teknologi og medisin, har denne ordningen etter hvert blitt mer vanlig også innenfor humaniora og samfunnsfag. Antall postdoktorstipendiater økte markant i 10-årsperioden, fra 1 person i 1993 til 73 i 2003. Tilsvarende ble antall eksterne forskere halvert, muligens fordi flere av de som var aktuelle for denne typen stilling nå har gått inn i et postdoktorstipend. Det har i de senere årene vært satset spesielt på doktorgradsstipend, og antall stipendiater har økt med 51 personer, eller 24 prosent, innenfor humaniora ved universitetene i 10-årsperioden. Denne økningen ser ikke ut til å ha kommet de utvalgte språk- og litteraturfagene til gode, med unntak av romanske språk og litteratur. Nordisk språk og litteratur ved universitetene hadde en liten nedgang i antall doktorgradsstipendiater i perioden. I 2003 var det 13 flere personer i rekrutteringsstilling innenfor nordisk språk og litteratur enn i 1993, men dette dreide seg hovedsakelig om personer tilknyttet Norsk Ordbok 2014. Holdes studentstipendiatene utenfor, økte antall rekrutter, det vil si doktorgradsstipendiater og personer i vit.ass-stillinger, innenfor humaniora ved universitetene med 88 personer.

Antall professorer økte innenfor de fleste fagene, noe som blant annet kan tilskrives professoropprykkordningen. Økningen i antall førsteamanuenser skyldes en generell

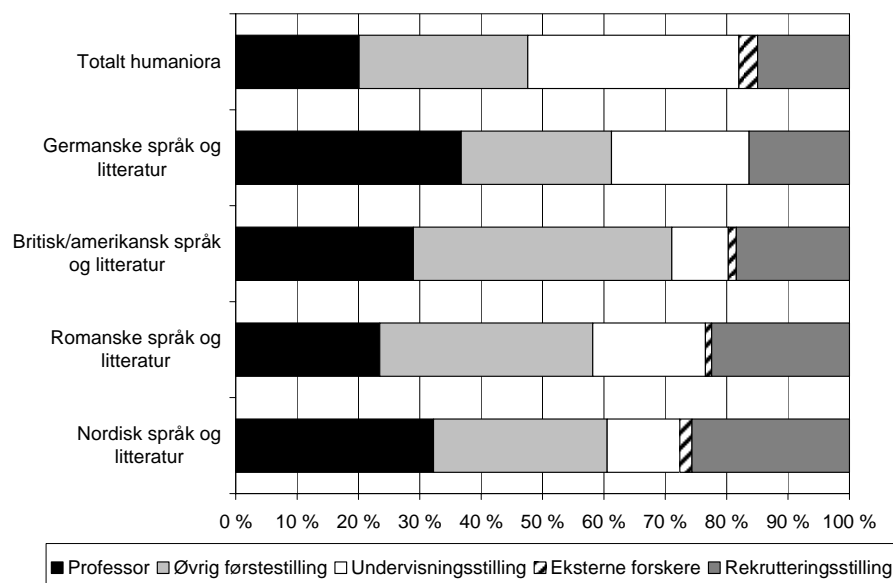
kompetanseheving blant personalet. Den store økningen i antall personer i lektorstillinger kan i første rekke tilskrives endringer i statistikkgrunnlaget, ettersom universitetslektorene ført ble inkludert i 1997. Fra 1997 til 2003 har det vært en økning innenfor denne stillingsgruppen på 50 personer ved universitetene.

Innenfor nordisk språk og litteratur og romanske språk og litteratur har det vært en vekst i antall personer i vitenskapelige/faglige stillinger fra 1993 til 2003, mens det innenfor britisk/amerikanske språk og litteratur og germanske språk og litteratur har vært en nedgang. Nordisk språk og litteratur har hatt en forholdsvis stor økning i andelen professorer i løpet av disse ti årene. I tillegg har 10 universitetslektorer og en førstelektor kommet med. De undervisningsrettede universitetslektorene preget faget sterkt på 1960- og 1970-tallet. Denne stillingskategorien ble imidlertid etter hvert avskaffet og erstattet med amanuensis. På grunn av stigningen i studenttallet og de nye pedagogiske oppleggene i forbindelse med Kvalitetsreformen har behovet for undervisningskapasitet igjen blitt større, og undervisningsrettede universitetslektorstillinger er gjeninnført.

Når det gjelder de faste forskningsrettede stillingene, vitner utviklingen om en stabil stillingsmasse og få nyansettelser. Faget har fått en betydelig høyere andel professorer det siste tiåret, samtidig som antallet amanuenser har gått kraftig ned og antallet førsteamanuenser har hatt en svak økning. Dette kan indikere at mange av de fast ansatte har fått opprykk til professor fra førsteamanuensisstillinger. Antall amanuenser er kraftig redusert, mens lektorstillingene har økt betydelig. Til gjengjeld har antallet vit.ass.-stillinger økt, men økningen var i stor grad tilknyttet spesielle prosjekt i 2003. Endringene gjør at i forhold til språkfagene de sammenlignes med, har nordiskfaget en større økning i antall rekrutteringsstillinger. Samtidig har kompetansenivået økt, og i sum betyr dette at flere forsker mens færre underviser i faget.

Figur 2.8 viser prosentvis fordeling på stillingsgruppene innenfor utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag. Samtlige hadde en større andel professorer enn humaniora totalt, samt en lavere andel undervisningspersonale. Dette skyldes at hovedtyngden av de utvalgte fagene er universitetsfag, og at de statlige høyskolene, med en stor andel undervisningspersonale, inngår i totaltallene.

Figur 2.8 *Personale i vitenskapelige/ faglige stillinger innenfor utvalgte språkfag og humaniora totalt etter stillingsgruppe¹ i 2003. Prosent.*

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

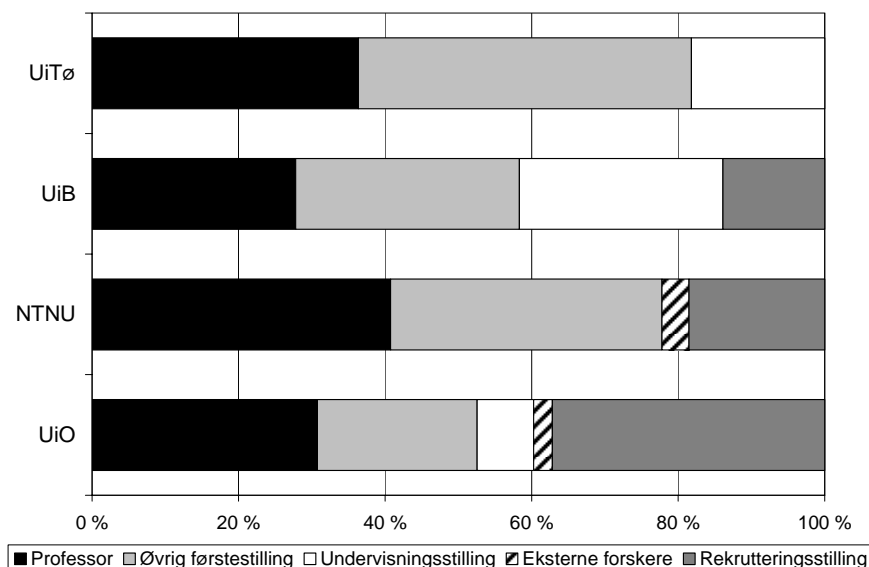
¹”Øvrig førstestilling” inkluderer førsteamanuensis, høgskoledosent og postdoktorstipendiat.

”Undervisningsstilling” inkluderer amanuenser, universitetslektorer og førstelektorer.

Figur 2.8 viser at germanske språk og litteratur hadde størst andel professorer, mens britisk/amerikanske språk og litteratur hadde den største andelen personer i førstestilling i 2003. Germanske språk og litteratur hadde også størst andel personale i undervisningsstilling av språkfagene, mens nordisk språk og litteratur hadde størst andel i rekrutteringsstilling.

Figur 2.9 tar for seg vitenskapelig/faglig personale innenfor nordisk språk og litteratur ved de fire universitetene.

Figur 2.9 Personale i vitenskapelige/ faglige stillinger innenfor nordisk språk og litteratur ved de fire universitetene og stillingsgruppe i 2003. Prosent.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

¹”Øvrig førstestilling” inkluderer førsteamanuensis, høyskolelektor og postdoktorstipendiat.

”Undervisningsstilling” inkluderer amanuenser, universitetslektorer og førstelektorer.

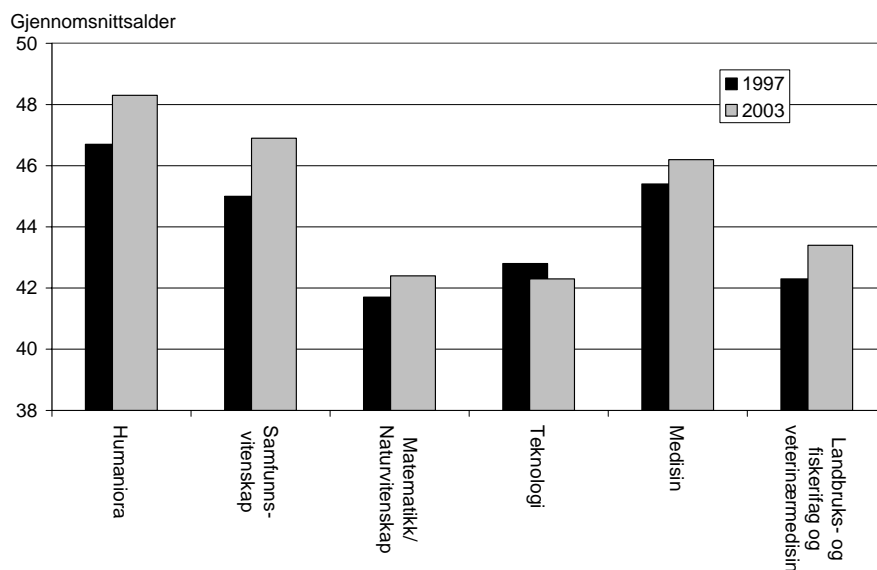
NTNU hadde ingen personer i universitetslektor- eller amanuensisstilling i 2003, mens Universitetet i Bergen hadde 10. Det fremgår også at nordiskmiljøet ved Universitetet i Tromsø ikke hadde noen ansatte i rekrutteringsstilling per 01.10.2003. Universitetet i Oslo hadde flest rekrutter, men vel halvparten av disse var ansatt i vit.ass.-stillinger, tilknyttet ulike prosjekt. Ved alle universitetene var over halvparten av personalet ved nordisk språk og litteratur ansatt i førstestilling.

Alder og karrieremønster

Humaniora hadde den høyeste gjennomsnittsalderen for vitenskapelig/faglig personale i UoH-sektoren i 2003, med et snitt på 48,3 år. Til sammenligning var gjennomsnittsalderen 46,3 år for dette fagområdet i 1997, noe som illustrerer at det er en betydelig økning av aldersgjennomsnittet i tiårsperioden. Teknologi og matematisk-naturvitenskapelige fag hadde lavest gjennomsnittsalder i 2003 med henholdsvis 42,3 og 42,4 år.

Gjennomsnittsalderen har imidlertid økt innenfor alle fagområder fra 1993 til 2003. Figur 2.10 viser endringene i alderssammensetningen for de ulike fagområdene i UoH-sektoren fra 1997 til 2003.

Figur 2.10 Gjennomsnittsalder for personale i vitenskapelige og faglige stillinger etter fagområde i 1997 og 2003.

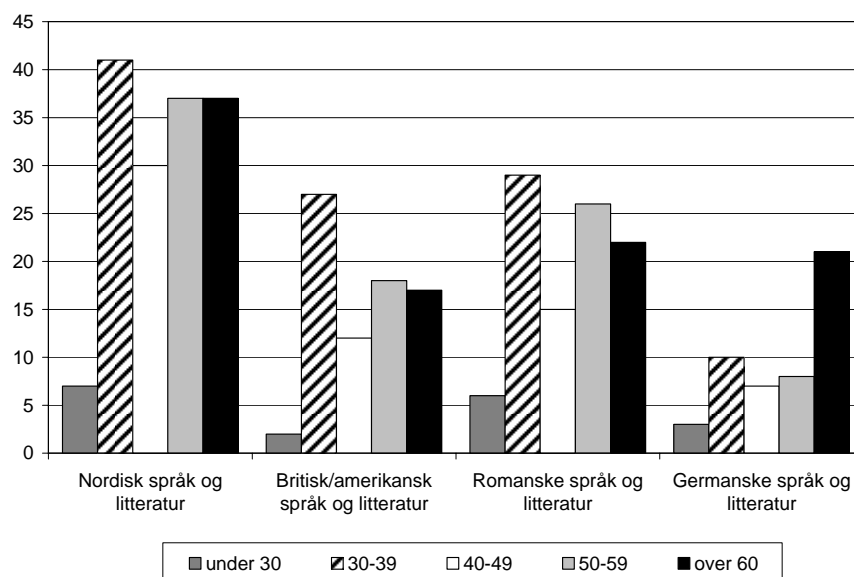

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Humanistene var eldst både i 1997 og 2003, fulgt av samfunnsvitere og medisinerere. Økningen i gjennomsnittsalder var imidlertid størst innenfor de samfunnsvitenskapelige fagene, mens man innenfor teknologi opplevde en nedgang i gjennomsnittsalderen i perioden.

Figur 2.11 viser alderssammensetningen i 2003 blant personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor utvalgte språk- og litteraturfag.

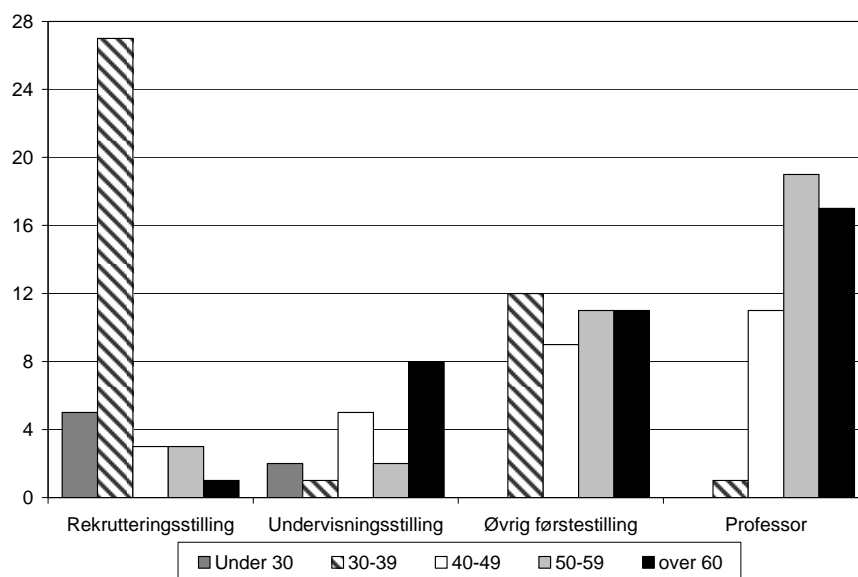
Figur 2.11 Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor utvalgte språk- og litteraturfag etter aldersgrupper i 2003. Antall.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Germanske språk og litteratur skiller seg ut ved å ha størst andel over 60 år. Dette samsvarer forøvrig med stillingsfordelingen, se figur 2.8, hvor germansk hadde flest ansatte i førstestilling. Aldersfordelingen for nordisk språk og litteratur avviker derimot litt i forhold til stillingsfordelingen, ettersom personale i rekrutteringsstillinger gjerne er yngre enn de øvrige ansatte, mens de fleste i nordiskfaget var mellom 30 og 39 år.

Figur 2.12 *Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor nordisk språk og litteratur ved universitetene etter aldersgruppe og stillingsgruppe¹ i 2003. Antall.*

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

¹ "Øvrig førstestilling" inkluderer førsteamanuensis, høyskolelektor og førstelektor. "Undervisningsstilling" inkluderer amanuenser, universitetslektorer og førstelektorer.

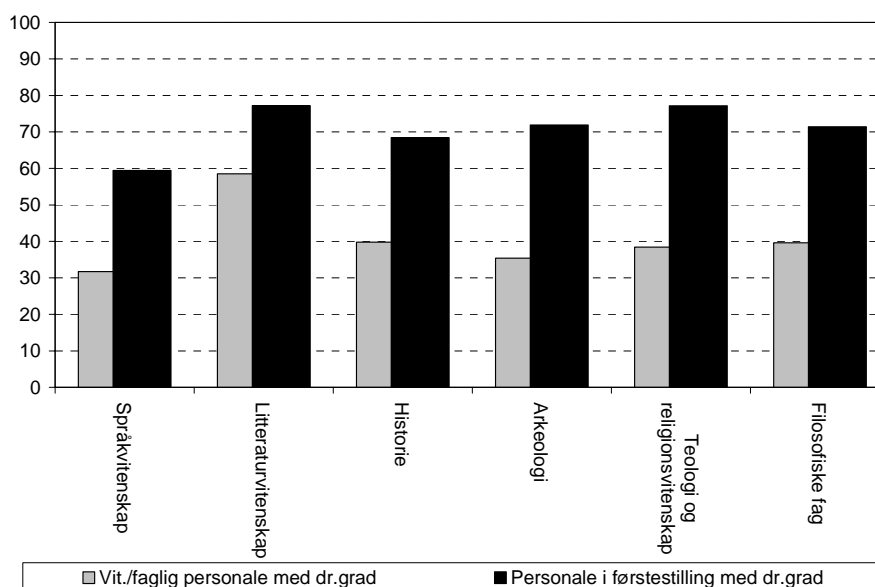
Figur 2.12 viser alderssammensetningen blant personale for vitenskapelige og faglige stillinger innenfor nordisk språk og litteratur. Av figuren framgår det at selv om en stor andel av personalet var over 50 år i 2003, var andelen rekrutteringspersonale under 40 år svært stor. Postdoktorstipendiater inngår i "Øvrig førstestilling", og de fleste i aldersgruppen 30-39 år i denne kategorien innehadde et postdoktorstipend. Om 10 år vil nesten 40 prosent av professorene ha gått av med pensjon, men figuren viser at det finnes rekrutterer som kan ta over forskningen.

Formalkompetanse

Figur 2.13 viser at det er store forskjeller mellom språkvitenskap og litteraturvitenskap når det gjelder formell kompetanse. Ettersom andelen personale på førstestillingsnivå var høyere innenfor litteraturvitenskap enn innenfor de øvrige faggruppene (se figur 2.7), er det ikke overraskende at litteraturvitenskap har den høyeste andelen totalt personale med doktorgrad. Innenfor litteraturvitenskap hadde nesten 60 prosent av personalet doktorgrad i 2003, mens innenfor språkvitenskap var prosentandelen i overkant av 30. Universitets- og høyskolelektorene som underviser i morsmål, er en av årsakene til dette, sammen med

vit.ass.-stillingene, i og med at det ikke kreves doktorgradskompetanse for å inneha disse stillingene.

Figur 2.13 Andel av personalet i førstestilling¹ og vitenskapelig/faglig personale med doktorgrad ved utvalgte faggrupper innenfor humaniora i 2003.

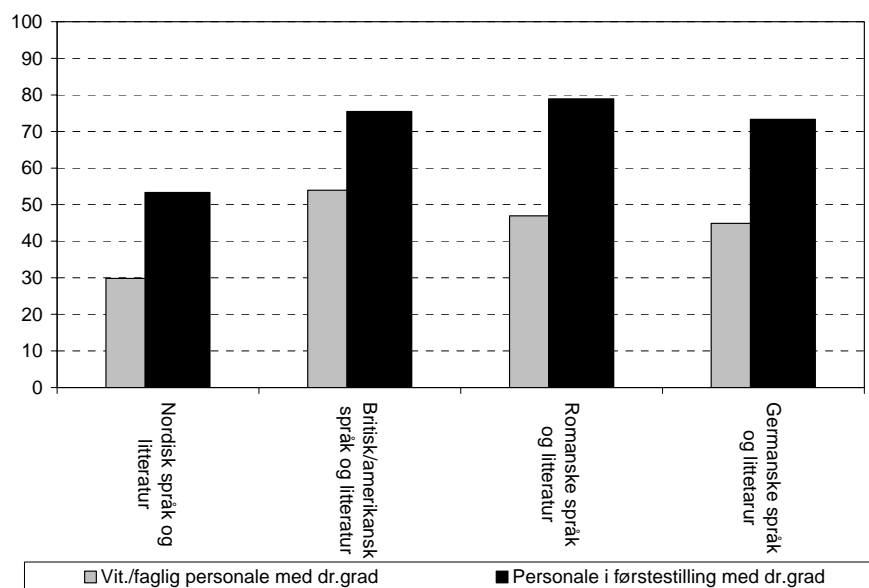
Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

¹ Førstestilling inkluderer professor I, førsteamanuensis, høyskolelektor og postdoktorstipendiat.

Når det gjelder personale i førstestilling, hadde over 75 prosent innenfor litteraturvitenskap doktorgrad i 2003. Tilsvarende hadde i underkant av 60 prosent av personalet i førstestilling innenfor språkvitenskapelige fag doktorgrad.

Figur 2.14 viser også at blant språk- og litteraturfagene hadde nordisk språk og litteratur den laveste andelen personale med doktorgrad uavhengig av stilling i 2003, kun 30 prosent. Ikke overraskende, ettersom nordisk språk og litteratur hadde en høyere andel personer i rekrutteringsstilling enn de øvrige fagene (se tabell 2.1). Andelen personer i førstestilling med doktorgrad var 55 prosent innenfor nordisk språk og litteratur i 2003. Dette var betydelig lavere enn de øvrige utvalgte språkfagene, hvor andelen personale i førstestilling med doktorgrad var over 70 prosent.

Figur 2.14 Andel av personalet i førstestilling¹ og vitenskapelig/faglig personale med doktorgrad ved utvalgte språk- og litteraturfag i 2003.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

¹ Førstestilling inkluderer professor I, førsteamanuensis, høyskolelektor og postdoktorstipendiat.

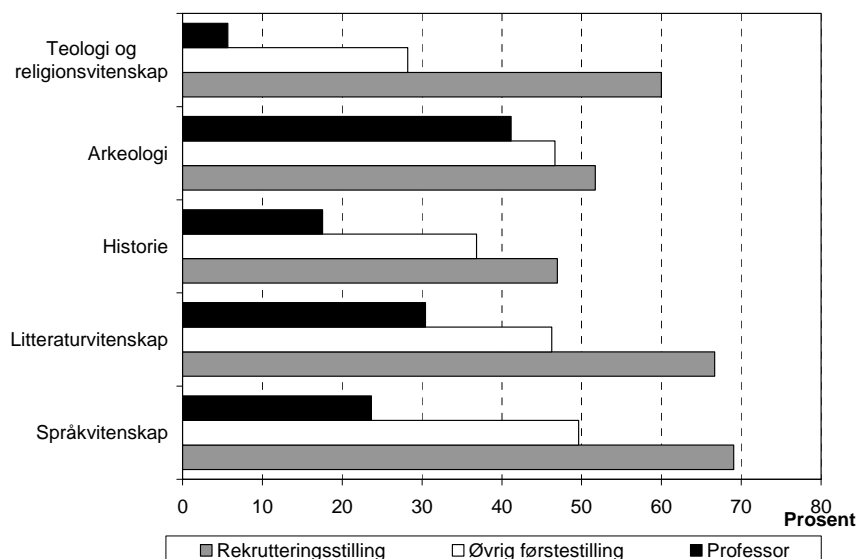
Kvinneandelen

Kvinneandelen blant personalet innenfor humanistiske fag var i 2003 på 42 prosent. Dette var den nest høyeste kvinneandelen blant fagområdene i UoH-sektoren, kun medisin hadde en høyere kvinneandel, på 47 prosent.

Figur 2.15 viser at blant de utvalgte humanistiske faggruppene var kvinneandelen blant professorene i 2003 høyest innenfor arkeologi og lavest innenfor teologi og religionsvitenskap. Språkvitenskap hadde den høyeste kvinneandelen både når det gjaldt førstestilling og rekrutteringsstilling, men havnet på en fjerdeplass når det gjaldt kvinnelige professorer.

Litteraturvitenskap hadde den nest høyeste kvinneandelen både for professorer, øvrig førstestilling og rekrutteringsstilling. At kvinneandelene var så lave blant professorer og øvrige ansatte i førstestilling innenfor teologi og religionsvitenskap, skyldes at Menighetsfakultetet, som ikke hadde en eneste kvinne i førstestilling i 2003, inngår her. Historie var den eneste faggruppen i utvalget som ikke hadde en overvekt av kvinner i rekrutteringsstilling dette året.

Figur 2.15 Kvinneandelen blant vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte humanistiske faggrupper i UoH-sektoren og etter utvalgte stillingsgrupper¹ i 2003. Prosent.

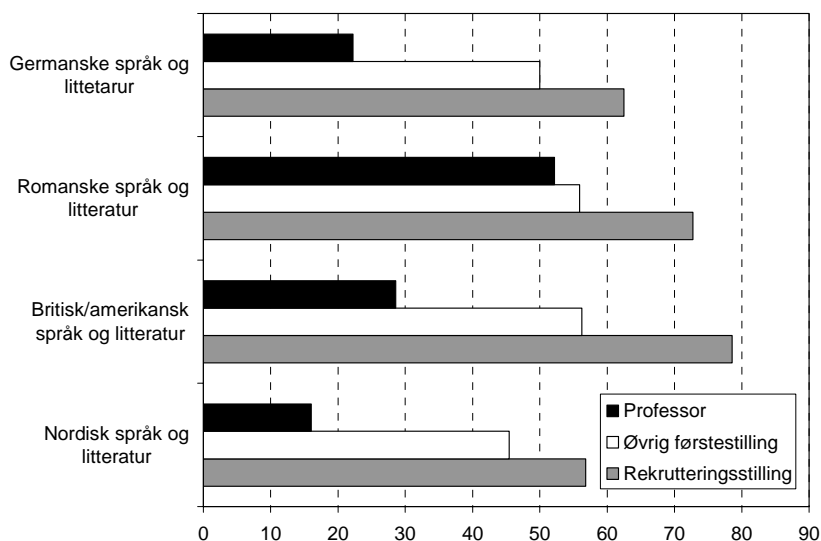

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

¹”Øvrig førstestilling” inkluderer førsteamanuensis og høyskolelektor.

Av figur 2.16 fremgår det at nordisk språk og litteratur hadde en lav andel kvinnelige professorer sammenlignet med de andre språk- og litteraturfagene i 2003, kun 16 prosent. Andelen kvinner i professorstillinger innenfor nordisk språk og litteratur var dermed den samme som gjennomsnittet for UoH-sektoren, men lavere enn innenfor humaniora, hvor en fjerdedel av professorene var kvinner i 2003. Innenfor romanske språk og litteratur var kvinneandelen over 50 prosent blant professorene. Andelen kvinner i ”øvrig førstestilling” og rekrutteringsstilling var også litt lavere innenfor nordisk språk og litteratur enn innenfor de øvrige språkfagene, men her var ikke forskjellene like store. Nordisk språk og litteratur var for øvrig det eneste av de utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fagene hvor mer enn halvparten av de ansatte i førsteamanuensisstilling var menn.

Figur 2.16 Kvinneandelen blant vitenskapelig/faglig personale innenfor språkfagene og etter utvalgte stillingsgrupper¹ i 2003. Prosent.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

¹ "Øvrig førstestilling" inkluderer førsteamanuensis og høskoledosent.

2.5 Sammenfatning og mulige framtidsperspektiver

FoU-utgifter

Nordisk språk og litteratur har hatt en realnedgang i FoU-utgiftene på 90-tallet, med en svak oppgang i 2001.

Humaniora hadde i 2001 en høy andel grunnbudsjettfinansiering sammenlignet med de øvrige fagområdene. Nordisk språk og litteratur hadde en grunnbudsjettfinansiering litt under gjennomsnittet for humaniora, med 77 prosent. Dette betyr at midler over grunnbudsjettet var den viktigste finansieringskilden av FoU innenfor nordisk språk og litteratur i 2001.

Norges forskningsråd var den største eksterne finansieringskilden innenfor humaniora, og innenfor nordisk språk og litteratur stod Forskningsrådet for 66 prosent av den eksterne finansieringen, eller 19 prosent av totale midler til FoU innenfor faget i 2001.

Personalressurser

Blant de utvalgte faggruppene innenfor humanistiske fag hadde litteraturvitenskap den høyeste andelen professorer blant personalet, mens andelen var lavest innenfor språkvitenskap. I antall hadde likevel språkvitenskap flest professorer, 93 personer hadde et professorat i 2001, mens 69 hadde et professorat innenfor litteraturvitenskap. Andelen undervisningspersonale var høyere innenfor språkvitenskap enn innenfor litteraturvitenskap, dette har sammenheng med at universitets- og høskolelektorene som

underviser i morsmål, inngår i dette personalet. Nordisk språk og litteratur hadde en relativt lav andel undervisningspersonale sammenlignet med de øvrige språk- og litteraturvitenskapelige fagene ved universitetene (med unntak av britisk/amerikanske språk og litteratur).

Når det gjelder de faste forskningsrettede stillingene, vitner utviklingen om en stabil stillingsmasse og få nyansettelser, men endringer i fordelingen av stillingstyper. Nordiskfaget har fått betydelig flere professorer det siste tiåret, samtidig som antallet amanuenser har gått kraftig ned og antallet førsteamanuenser har vært relativt stabilt. Dette kan indikere at mange av de fast ansatte har fått opprykk til professor fra førsteamanuensisstillinger. I samme periode har lektorstillingene økt, og det samme har vit.ass.-stillingene knyttet til spesielle prosjekter. Nordiskfaget har i perioden hatt større økning i rekrutteringsstillinger enn språkfagene de sammenlignes med. Samtidig har kompetansenivået økt, og i sum betyr dette at flere forsker, mens færre underviser i faget.

Alder og karrieremønster

Humaniora hadde den høyeste gjennomsnittsalderen i UoH-sektoren i 2003 med 48,3 år. Gjennomsnittsalderen innenfor nordisk språk og litteratur var 47,5 år i 2003, altså litt lavere enn snittet for fagområdet.

En stor andel av personalet innenfor nordisk språk og litteratur var over 50 år i 2003, samtidig som andelen rekrutteringspersonale under 40 år var svært stor. Om 10 år vil nesten 40 prosent av professorene ha gått av med pensjon, men det finnes rekrutter til å ta over forskningen.

Formalkompetanse

Nordisk språk og litteratur hadde den laveste andelen av personale med doktorgrad blant de utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fagene i 2003, kun 30 prosent. Samtidig hadde nordisk språk og litteratur en høyere andel personer i rekrutteringsstilling enn språk- og litteraturfagene de sammenlignes med.

Andelen personer i førstestilling med doktorgrad var 55 prosent innenfor nordisk språk og litteratur i 2003. Dette var betydelig lavere enn innenfor de øvrige utvalgte språkfagene, hvor andelen personale i førstestilling med doktorgrad var over 70 prosent.

Kvinneandel

Nordisk språk og litteratur hadde en lav andel kvinnelige professorer sammenlignet med de andre språk- og litteraturfagene i 2003, det samme gjaldt ”øvrige førstestilling” og ”rekrutteringsstilling”, men her var ikke forskjellene like store. Nordisk språk og litteratur var for øvrig det eneste av de utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fagene hvor mer enn halvparten av de ansatte i førsteamanuensisstilling var menn.

2.5.1 Mulige framtidsperspektiver for nordiskfaget

Nordiskfaget har i perioden vært preget av stabil stillingsmasse, få nyansettelser og en betydelig lavere andel personale i førstestilling med doktorgrad enn andre språk- og litteraturfag.

Etter ekspansjonen på 1960-tallet var de fleste humanistiske fag preget av en stagnasjonsfase som varte store deler av 1970- og 1980-tallet. Deretter har det vært en stabilisering eller oppgang for de fleste fagene. I dette kapitlet har vi sett at disse konjunkturelle svingningene har betydning for å forstå særegne trekk ved den akademiske demografien innenfor nordisk språk og litteratur i UoH-sektoren. Utviklingstrekkene kan bidra til å forklare at faget i dag er preget av høy gjennomsnittsalder og lav kvinneandel på professornivå, samtidig som det har foregått en kompetanseheving de siste ti årene med en betydelig økning i antallet professorer. I perioden for evalueringen har det vært lite økning i nordistikkens totale FoU-ressurser. En lignende utviklingsdynamikk preger også andre språkfag, som britisk/amerikanske og germanske fag, mens romanske fag, fortrinnsvis spansk, har hatt en betydelig økning i FoU-ressurser siden begynnelsen av 1990-tallet. I samme periode har romanske fag også hatt den største økningen i antallet personer i vitenskapelige/faglige stillinger, noe som blant annet har sammenheng med økende studenttall på dette fagområdet.

Minkende antall studenter kan få store konsekvenser for den fremtidige forskningen i nordiskfaget. Selv om ca. 40 prosent av professorene vil gå av med pensjon de nærmeste 10 årene, vil interessen for faget blant studentene kunne komme til å ha avgjørende betydning for fagets framtid. Et stort antall personer med doktorgrad står åpenbart på vent til ledige faste stillinger. Dette er en ressurs for fagets framtid.

Når det gjelder FoU-utgifter, har nordiskfaget i hele evalueringsperioden vært forholdsvis avhengig av Forskningsrådet som ekstern bidragsyter til forskningen. Dette gjelder også språk- og litteraturfagene generelt (unntatt germanske språk og litteratur), når disse sammenlignes med andre humanistiske fag. Nordiskfaget vil derfor også kunne komme til å få en utfordring når det gjelder å finne flere eksterne finansieringskilder.

Uavhengig av behovet for nyansettelser vil den lave kvinneandelen blant professorene være en betydelig utfordring for nordiskfaget i framtiden.

Det neste kapitlet vil vise i hvilken grad forskerne i evalueringen gjenspeiler disse trekkene ved nordiskfaget, og disse forskernes publisering utgjør datagrunnlaget for analysen av forskningspubliseringen i kapittel 3 samt for undersøkelsen av internasjonale tidsskrifter i språkvitenskap og i nordisk litteratur, se Vedlegg 6.

3 Forskerne og deres publikasjoner

Dette kapitlet beskriver de evaluerte forskerne og miljøene på grunnlag av kvantitative data som er innhentet i forbindelse med evalueringen. Disse dataene er bearbeidet og presenteres her av NIFU STEP. Først presenteres de 100 forskerne som deltar i evalueringen, og de grupperes i forhold til institusjonene de er ansatt ved. Hensikten er å få fram informasjon om alder, kjønn og kompetanse, og å få belyst fellestrekk ved hele gruppen av evaluerte forskere, samt ulikheter mellom de to gruppene innenfor henholdsvis språk og litteratur.

I andre del av kapitlet, punkt 3.2, blir det redegjort for materialet og metoder i forbindelse med en publikasjonsanalyse begrenset til de 100 forskerne som deltar i evalueringen. Der framgår hvilke publikasjonsmønstre som kan registreres blant forskerne og i forskningsmiljøene. Alle tallene i dette kapitlet og i Vedlegg 5 er informasjon hentet fra forskernes publikasjons-CV, annet dokumentasjonsmateriale fra det enkelte miljø samt Forskerpersonalregisteret ved NIFU STEP.

3.1 Inkluderte forskere

Av de 100 forskerne som er inkludert i evalueringen, er 29 kvinner og 71 menn, fordelt på institusjonene slik tabellene 3.1 og 3.2 viser. Av disse er 60 forskere innenfor nordisk språk, mens 40 er forskere innenfor nordisk litteratur.

Tabell 3.1 Inkluderte forskere i språk, etter institusjon og kjønn. Antall og prosent.

	Kvinne		Mann		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
HiA	3	33,3	6	66,7	9	100
HiS	1	25,0	3	75,0	4	100
HVO			3	100,0	3	100
<i>Høgskoler</i>	<i>4</i>	<i>25,0</i>	<i>12</i>	<i>75,0</i>	<i>16</i>	<i>100</i>
NTNU*	4	66,7	2	33,3	6	100
UiB	4	26,7	11	73,3	15	100
UiO	2	11,1	16	88,9	18	100
UiTø	2	40,0	3	60,0	5	100
<i>Universitet</i>	<i>12</i>	<i>27,3</i>	<i>32</i>	<i>72,7</i>	<i>44</i>	<i>100</i>
Totalt	16	26,7	44	73,3	60	100

* En kvinne som i denne rapporten er kategorisert som språkforsker, hadde i følge NTNU på evalueringstidspunktet halv stilling ved INL og halv stilling ved Institutt for språk og kommunikasjonsstudier (Anvendt språkvitenskap). I kommentarrunden opplyser NTNU at vedkommende er litteraturviter.

Tabell 3.2 Inkluderte forskere i litteratur, etter institusjon og kjønn. Antall og prosent.

	Kvinne		Mann		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
HiA	3	37,5	5	62,5	8	100
HiS	1	50,0	1	50,0	2	100
HVO	2	50,0	2	50,0	4	100
<i>Høgskoler</i>	6	42,9	8	57,1	14	100
NTNU	1	16,7	5	83,3	6	100
UiB	1	16,7	5	83,3	6	100
UiO	4	40,0	6	60,0	10	100
UiTø	1	25,0	3	75,0	4	100
<i>Universitet</i>	7	26,9	19	73,1	26	100
Totalt	13	32,5	27	67,5	40	100

Av tabellene 3.1 og 3.2 ser vi at det til dels er store forskjeller mellom miljøene når det gjelder kjønnsfordelingen blant forskerne. Ved NTNU er fem av de 12 forskerne i nordiskfaget kvinner. Ved UiO er seks av de 28 forskerne i nordisk språk og litteratur kvinner, noe som tilsvarer 21 prosent av de evaluerte forskerne ved UiO. Videre viser tabellene 3.1 og 3.2 at fordelingen mellom menn og kvinner er enda litt skjev ved universitetene enn ved høgskolene. Mens det er 33 prosent kvinner ved høgskolene, er det 27 prosent kvinner ved universitetene. Sett under ett er det en lavere andel kvinner innenfor nordisk språk enn innenfor nordisk litteratur.

3.1.1 Alder

Ved siden av at det er flere kvinner innenfor nordisk litteratur enn innenfor nordisk språk, er forskerstaben også yngre innenfor nordisk litteratur enn i nordisk språk. Tabell 3.3 viser hvordan de 100 forskerne som evalueringen omfatter, fordeler seg på fagfelt og alder.

Tabell 3.3 Alder etter fagfelt. Antall.

		Språk	Litteratur	Totalt
		Antall	Antall	Antall
Alder	30-39	6	7	13
	40-49	12	10	22
	50-59	24	12	36
	60-69	18	11	29
Total		60	40	100

Som helhet er gjennomsnittsalderen blant de 100 forskerne i evalueringen høy, ca. 53 år (se tabell V1). Gjennomsnittsalderen på forskerne i de to fagfeltene er noe lavere ved høgskolene enn ved universitetene (51 mot 54 år), men dette gjelder hovedsakelig nordisk språk. Innenfor litteratur er forskernes gjennomsnittsalder omtrent den samme for høgskolene og universitetene (mellom 51 og 52 år). Til sammenligning hadde humaniora

den høyeste gjennomsnittsalderen for vitenskapelig/faglig personale i UoH-sektoren i 2003, med et snitt på 48,3 år (se kap. 2, figurene 2.10, 2.11 og 2.12).

Ser vi på aldersfordelingen relatert til kjønn, er mennene eldre enn kvinnene (se tabell V2). Gjennomsnittsalderen er 4,5 år høyere for de mannlige enn for de kvinnelige forskerne, og laveste og høyeste alder blant forskerne er henholdsvis 32 og 69 år. Tabell 3.4 viser at det er betydelige variasjoner i alderssammensetningen mellom de ulike institusjonene som deltar i evalueringen.

Tabell 3.4 Aldersfordeling ved de ulike institusjonene. Antall.

	Alder				Total
	30-39	40-49	50-59	60-69	
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
HiA	2	3	9	3	17
HiS	3	1	1	1	6
HVO		2	4	1	7
Høgskole	5	6	14	5	30
NTNU	2	3	4	3	12
UiB	3	5	7	6	21
UiO	2	4	9	13	28
UiTø	1	4	2	2	9
Universitet	8	16	22	24	70
Total	13	22	36	29	100

UiO har en spesielt høy andel av forskere i de øvre aldersgruppene. Selv om UiO har det største fagmiljøet på feltet, har miljøet likevel ikke flere yngre forskere enn de andre institusjonene. Av universitetene har forskerne ved NTNU den jevneste aldersfordelingen, mens Universitetet i Tromsø har de yngste forskerne, med mer enn halvparten av forskerne under 50 år. Av høgskolene har Høgskolen i Stavanger/UiS den yngste gruppen forskere, der halvparten er under 40 år.

3.1.2 Andel som har doktorgrad

Totalt har 55 av de 100 forskerne i evalueringen doktorgrad. Det er stor aldersspredning, og prosentandelen er synkende med stigende alder (se tabell V3). Mens 92 prosent av forskerne under 40 år har doktorgrad, er andelen betydelig lavere i de eldre aldersgruppene, og blant forskere mellom 60 og 69 år har 34 prosent doktorgrad.

Andelen av forskerne som har doktorgrad, er noe større i litteratur enn i språk (henholdsvis 55 og 50 prosent) (se tabell V4). Innenfor nordisk språk (som har høyest andel eldre forskere) har halvparten av forskerne doktorgrad, mens i nordisk litteratur har 63 prosent doktorgrad. Det er en betydelig skjevhet mellom kjønnene når det gjelder oppnådd doktorgrad blant de 100 forskerne. Doktorgradsandelen er langt høyere blant de kvinnelige enn blant de mannlige forskerne – 76 prosent av kvinnene og 47 prosent av mennene har

doktorgrad (se tabell V5). Videre er det forskjeller mellom kjønnene i forhold til stillingstype, slik det framgår av tabell 3.5.

Tabell 3.5 *Andel som har doktorgrad, etter stilling og kjønn. Antall og prosent.*

Stilling	Har dr.grad	Kvinne		Mann		Total	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Professor	Nei	2	22,2	17	42,5	19	38,8
	Ja	7	77,8	23	57,5	30	61,2
	Total	9	100,0	40	100,0	49	100,0
1.amanuensis	Nei	5	33,3	21	80,8	26	63,4
	Ja	10	66,7	5	19,2	15	36,6
	Total	15	100,0	26	100,0	41	100,0
Post.doc.	Ja	5	100,0	5	100,0	10	100,0
	Total	5	100,0	5	100,0	10	100,0

Tabell 3.5 viser at 78 prosent av de kvinnelige og 58 prosent av de mannlige professorene har doktorgrad. Av førsteamanuensene gjelder dette 67 prosent av de kvinnelige og 19 prosent av de mannlige. Flere av de yngre enn av de eldre forskerne har doktorgrad. Det er flere yngre kvinner og flere eldre menn blant forskerne. Forskjellene blant disse 100 forskerne henger med andre ord sammen med ulik aldersfordeling i nordisk språk og nordisk litteratur, og at en større andel av kvinnene har doktorgrad innenfor begge delområdene. Doktorgradsandelen er høyere for kvinner enn menn i alle alderskategorier (se tabell V6). Videre er kjønnsfordelingen skjev når det gjelder sammenhengen mellom stillingstype, alder og kompetanse. Dette illustreres ved at mens 25 prosent av kvinnene i alderskategorien 60-69 år har professorstilling, har hele 68 prosent av mennene i samme alderskategori samme stilling.

3.1.3 Disputasalder og disputasår

Gjennomsnittlig disputasalder er rundt 42 år både innenfor nordisk litteratur og nordisk språk, både for forskerne som er ansatt ved universiteter, og de som er ansatt ved høyskoler (se tabell V7). Kvinnene er i gjennomsnitt to år eldre enn mennene når de disputerer (data er begrenset til 50 av de 55 forskerne med doktorgrad, for de resterende 5 mangler vi informasjon om disputasalder).

Tabell 3.6 *Disputasår, nordisk språk og nordisk litteratur. Antall.*

		Språk	Litteratur	Total
		Antall	Antall	Antall
Disputasår	Ikke dr.grad/år ukjent*	33	17	50
	1970-1983	1	2	3
	1984-1993	8	5	13
	1994-2003	18	16	34
Total		60	40	100

*45 har ikke doktorgrad, mens 5 har doktorgrad uten av vi kjenner år.

Felles for forskerne innenfor nordisk språk og litteratur er at en forholdsvis stor andel har disputert i evalueringsperioden (tabell 3.6). Dette gjelder begge kjønn (tabell 3.7). Tabell 3.6 viser i hvilket år (periode) forskerne fullførte sin doktorgrad. Av de 50 forskerne med kjent disputasår, disputerte 34 i evalueringsperioden. Tre disputerte før 1984. Tabell 3.7 viser også at 48 prosent av kvinnene med kjent disputasår har disputert i evalueringsperioden (de siste ti år), mens 28 prosent av mennene har disputert i samme periode.

Tabell 3.7 Disputasperiode etter kjønn.

	Kvinne		Mann		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Ikke dr.grad/år ukjent*	10	34,5	40	56,3	50	50,0
Disputasår						
1970-1983	1	3,4	2	2,8	3	3,0
1984-1993	4	13,8	9	12,7	13	13,0
1994-2003	14	48,3	20	28,2	34	34,0
Totalt	29	100,0	71	100,0	100	100,0

*45 har ikke doktorgrad, mens 5 har doktorgrad uten av vi kjenner år.

3.1.4 Sammenfatning

Sammenfatningsvis er det store forskjeller mellom forskerne i denne evalueringen. Når det gjelder fordelingen mellom kjønnene, viser tallmaterialet at det er store ulikheter mellom de evaluerte miljøene. Mens NTNU har nær halvparten kvinner, har UiO en tredjedel kvinner. Forskerne er gjennomsnittlig eldre ved universitetene enn ved høyskolene. UiO har den eldste gruppen forskere, mens HiS/UiS har den yngste gruppen.

Det er ulikheter mellom fagfeltene. Det er flere forskere innenfor nordisk språk enn innenfor nordisk litteratur, men forskerstaben er yngre innenfor nordisk litteratur enn innenfor nordisk språk.

Det er klare kjønnsforskjeller innenfor nordiskfaget. Når alle de 100 forskerne blir sett under ett, er mennene 4,5 år eldre enn kvinnene, samtidig har betydelig flere kvinner enn menn doktorgrad. Imidlertid er det betydelig færre kvinner enn menn blant professorene. Dette kan tyde på at det er vanskeligere for kvinner enn for menn å bli professor i nordiskfaget, selv om flere kvinner enn menn på førsteamanuensisnivå har doktorgrad.

Det er en større andel med doktorgrad innenfor nordisk litteratur enn innenfor nordisk språk, og det er flere yngre forskere som har doktorgrad. Det er også sammenheng mellom alder, kjønn og kompetanse, slik at flere kvinner enn menn har doktorgrad i alle aldersgrupper.

En forholdsvis stor andel av forskerne med doktorgrad har disputert i de ti årene som omfattes av evalueringen. Dette gjelder for begge kjønn. Dette kan tyde på at nordiskfaget har vel kompetente, unge forskere av begge kjønn som vil kunne ivareta faget i framtiden.

3.2 Analyse av innsendte publikasjonslister og CV

Her presenterer NIFU STEP analysen av de innsendte publikasjonslistene og CV-ene for de siste ti årene. Først redegjøres det for det metodiske grunnlaget for analysene (del 3.2.1). NIFU STEP ser på den tiårige evalueringssperioden under ett og presenterer tall som viser publiseringskanaler ved de ulike institusjonene og for de to fagfeltene (3.2.2). I del 3.2.3 presenteres tall for publiseringsspråk, og i del 3.2.4 for samforfatterskap. Deretter rettes oppmerksomheten mot eventuelle endringer gjennom evalueringssperioden (1994-2003) når det gjelder forskernes publiseringskanaler, publiseringsspråk og samforfatterskap (del 3.2.5).

3.2.1 Analysegrunnlag

Analysen er basert på publikasjonslister fra 100 norske forskere ved de enhetene som er inkludert i NFRs evaluering av nordiskfaget. Innsendte lister omfattet 3462 oppføringer. Listene inneholdt en del publikasjoner utenom den perioden som skulle evalueres, og oversikter over foredrag, avisinnlegg og radioinnslag som ikke inkluderes i denne analysen. 2404 av oppføringene ble funnet å tilhøre de publikasjonskategoriene og den perioden (1994-2003) som skulle inkluderes i evalueringen, dvs. de kategoriene som var listet opp i bestillingen til institusjonene:

- a. Bøker, monografier, utgitt på forlag
- b. Artikler i antologier på forlag (bok-kapitler)
- c. Artikler i vitenskapelige tidsskrifter (i eget vedlegg gis en oversikt over hva som er kategorisert som vitenskapelige tidsskrifter)
- d. Review-artikler og anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter (ingen review-artikler ble funnet i de innsendte listene og i analysen benevnes denne kategorien derfor anmeldelser)
- e. Skrifter/rapporter/arbeidspapirer utgitt av egen institusjon eller andre
- f. Redigerte bøker (her er det i analysen skilt mellom bøker utgitt på forlag og de som er utgitt av en institusjon)
- g. Doktoravhandlinger

Når mye ble ”silt” ut av listene før analysen, skyldes dette i hovedsak enkeltpersoner som hadde lagt ved lister for flere år enn de som skulle inkluderes, og noen få som hadde et meget stort antall avis- og/eller radioinnslag på sine CV-er, og ikke hadde redigert denne i forhold til bestillingen for evalueringen. For enkelte publikasjoner var imidlertid informasjonen på listene for mangelfull til at de kunne tildeles en kategori.

I tillegg har NIFU STEP kategorisert de 2404 publikasjonene etter publiseringssår, institusjon (hvor forskeren var ansatt i publiseringssåret), antall forfattere (publisert med

eller uten samforfattere), publiseringsspråk og fagfelt. Når institusjonene inngår i analysen, er kun publikasjonene for de år vedkommende er ansatt ved institusjonen (ifølge CV) medregnet. Dette innebærer at det er et lavere antall publikasjoner i tabeller som fordeler publisering på institusjoner enn på sektorer (2160 vs. 2404 publikasjoner).

Kategorisering av publiseringsspråk er basert på språket i titlene i listene fra forfatterne/institusjonene (skandinaviske språk, engelsk eller andre språk). Kategorisering av fagfelt er basert på forskerens fagtilhørighet (alle publikasjoner fra den enkelte forsker har slik fått samme fagkode – enten nordisk språk eller nordisk litteratur – uavhengig av tittelen på den enkelte publikasjon).

I dette kapitlet vises publiseringsmønster (andel i kategoriene a-f) for ulike grupper av forskere, fagfelt og institusjoner. For tilsvarende tidligere fagevalueringer har NIFU STEP laget et samlet mål for produksjon per forsker per år der for eksempel en bok eller avhandling har telt seks ganger så mye som en artikkel i en bok eller i et vitenskapelig tidsskrift. Etter ønske fra evalueringskomitéen er det ikke beregnet noe produksjonsmål (produksjon per forsker per år) eller vektning/vurdering av de ulike publikasjonskategoriene i forhold til hverandre. Komitéens begrunnelse var både at det er vanskelig å finne adekvate vektingsverdier (vurdere hvor mye en artikkel skal telle i forhold til en bok), og at slike forenklete kvantitative mål på produksjon gir begrenset informasjon og lett kan mistolkes. Tallene her gir således ingen sammenlikning av produktivitet.

Siteringer

NIFU STEP har også gjort et enkelt søk i ISI-databasen *National Citation Report for Norway* (NCR) under fagkategoriene "Language & Linguistics" (LIP), og "Literature" (LIT). NCR dekker alle ISI-indekserte tidsskriftartikler der minst en av forfatterne har oppgitt norsk adresse. "Language & Linguistics" og "Literature" omfatter alle språk, ikke bare nordisk. I et søk som omfattet hele perioden fra 1981 til 2003, fantes kun 5 siterte artikler hvor en av de 100 forskerne i denne evalueringen var registrert som forfatter (fra NTNU og Universitetet i Tromsø). Dette var for lite til at det kunne være interessant å gå videre med noen analyse av siteringer for dette aktuelle fagfeltet.

3.2.2 Publiseringskanaler

Her ses hele evalueringsperioden samlet når det gjelder bruken av ulike publiseringskanaler ved de forskjellige institusjonene, innenfor de to fagfeltene og for ulike kategorier av forskere (alder, stilling og akademisk grad).

Tabellene 3.8 og 3.9 viser hvordan publiseringsmønsteret varierer mellom de ulike institusjonene, og at det til dels er store forskjeller skjult bak tallene. Mens tabell 3.8 viser prosentandeler, viser tabell 3.9 absolutte tall. Andelen av publikasjonene som er kapitler i bøker på forlag, varierer mellom 13 og 34 prosent. Andelen av publikasjonene som er

utgitt av institusjoner, varierer mellom 29 og 55 prosent. Andelen av publikasjonene som er artikler i vitenskapelige tidsskrifter, varierer mellom 12 og 18 prosent.

Tabell 3.8 Fordeling på publiseringsformer ved institusjonene, samlet for 1994-2003. Prosent.

	HiA	HiS	HVO	NTNU	UiB	UiO	UiTø	Totalt
Bøker	8,0	8,5	3,6	5,9	3,2	5,5	2,7	5,0
Kapitler	34,2	12,7	31,3	28,1	21,5	29,5	31,3	27,5
Vit.artikler	15,9	18,3	16,9	16,4	12,5	11,8	12,1	13,6
Inst.publ.	29,2	54,9	33,7	37,5	45,4	36,3	31,9	38,1
Red.bøker	2,0		10,8	4,3	6,3	4,7	7,7	5,0
Dr.avhandlinger*	1,7	2,8	2,4	0,8	0,7	0,4	1,1	0,9
Anmeldelser**	7,6	2,8	1,2	6,3	6,6	9,3	6,6	7,2
Red. inst.publ.	1,3			0,8	3,7	2,4	6,6	2,6
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	301	71	83	256	590	677	182	2160

N er påvirket av at kun publikasjoner utgitt i den perioden forskeren har vært ansatt ved institusjonen er medregnet.

*Avhandlinger er her (som i hele publikasjonsanalysen) knyttet til den institusjonen hvor forskeren var ansatt da avhandlingen ble publisert, og ikke til den institusjonen hvor graden ble oppnådd.

**Inkluderer det som forskerne selv har ført opp som "anmeldelse", "melding", "review", "bokomtale", "recension", eller lignende, når disse er publisert i vitenskapelige tidsskrifter (se vedlegg for liste over hva som er definert som vitenskapelige tidsskrifter blant de tidsskriftene de evaluerte forskerne har publisert i).

Tabell 3.9 Fordeling på publiseringsformer ved institusjonene, samlet for 1994-2003. Antall.

	HiA	HiS	HVO	NTNU	UiB	UiO	UiTø	Total
Bøker	24	6	3	15	19	37	5	109
Kapitler	103	9	26	72	127	200	57	594
Vit.artikler	48	13	14	42	74	80	22	293
Inst.publ.	88	39	28	96	268	246	58	823
Red.bøker	6		9	11	37	32	14	109
Dr.avhandlinger	5	2	2	2	4	3	2	20
Anmeldelser	23	2	1	16	39	63	12	156
Red. inst.publ.	4			2	22	16	12	56
Total	301	71	83	256	590	677	182	2160

I absolutte tall har det største miljøet (ved UiO) flest vitenskapelige artikler, mens det er miljøet med færrest publikasjoner (HiS/UiS), som har størst andel av sine publikasjoner i denne kategorien. En bør også merke seg at oversikten er basert på selvrappotering og at det ikke er beregnet noe produktivetsmål (produksjon per forsker per år). Dette innebærer at hvis forskerne ved de ulike institusjonene i varierende grad inkluderer eksempelvis institusjonspublikasjoner i sine lister, vil de som ikke er påpasselige med å rapportere slike publikasjoner, komme opp med en høyere andel i de andre kategoriene – uten at dette fører til at de skårer lavere på produktivitet (siden dette ikke er målt).

Samlet for perioden 1994-2003 er publiseringsmønsteret ikke dramatisk forskjellig ved høyskolene og universitetene (se tabell V8). I begge sektorer er ”publikasjoner utgitt av institusjoner” den største kategorien, kapitler i ”bøker på forlag” den nest største kategorien og ”artikler i vitenskapelige tidsskrifter” den tredje største kategorien. Andelen i de ulike kategoriene varierer likevel noe. Høyskolene har en noe høyere andel artikler i vitenskapelige tidsskrifter, mens universitetene har en noe høyere andel utgitt av institusjoner (17 mot 13 prosent artikler i vitenskapelige tidsskrifter og 39 mot 34 prosent institusjonspublikasjoner). Det er også verd å merke seg at mens anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter utgjør den fjerde største kategorien ved universitetene, er det bøker som er den fjerde største kategorien ved høyskolene. I absolutte tall har universitetene flest publikasjoner i alle kategorier.

I tabell 3.10 er publikasjonene fordelt etter (forskerens) fagtilhørighet og publiseringskanal. Det framkommer et noe ulikt publiseringsmønster for de to fagfeltene.

Tabell 3.10 Fordeling på publiseringsformer innenfor fagfeltene, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.

	Nordisk språk		Nordisk litteratur		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	63	4,2	49	5,4	112	4,7
Kapitler	343	22,8	299	33,2	642	26,7
Vit.artikler	200	13,3	150	16,6	350	14,6
Inst.publ.	635	42,2	288	32,0	923	38,4
Red.bøker	71	4,7	53	5,9	124	5,2
Dr.avhandlinger	15	1,0	14	1,6	29	1,2
Anmeldelser	133	8,8	35	3,9	168	7,0
Red. inst.publ.	43	2,9	13	1,4	56	2,3
Sum	1503	100,0	901	100,0	2404	100

Tabell 3.10 viser at nordisk litteratur har en høyere andel artikler i vitenskapelige tidsskrifter og kapitler i bøker på forlag, mens nordisk språk har en høyere andel institusjonspublikasjoner og anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter.

Publiseringsmønster etter forskerens alder viser at forskerne under 50 år har en høyere andel artikler i vitenskapelige tidsskrifter enn forskerne over 50 år (21 mot 12 prosent), slik det framgår av tabell 3.11.

Tabell 3.11 *Publiseringsformer etter alder, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.*

	30-49 år		50-69 år		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	29	4,1	83	4,9	112	4,7
Kapitler	170	24,3	472	27,7	642	26,7
Vit.artikler	146	20,9	204	12,0	350	14,6
Inst.publ.	261	37,3	662	38,8	923	38,4
Red.bøker	24	3,4	100	5,9	124	5,2
Dr.avhandlinger	18	2,6	11	0,6	29	1,2
Anmeldelser	42	6,0	126	7,4	168	7,0
Red. inst.publ.	9	1,3	47	2,8	56	2,3
Sum	699	100,0	1705	100,0	2404	100,0

Det er tydelige forskjeller i publiseringsmønster mellom de ulike aldersgruppene. Forskerne under 40 år har hele 25 prosent av publikasjonene sine som artikler i vitenskapelige tidsskrifter (se tabell V9). Det er altså den yngste gruppen forskere som publiserer mest i form av artikler i vitenskapelige tidsskrifter. De har også flest institusjonspublikasjoner og avhandlinger, men en langt lavere andel redigeringsoppgaver, anmeldelser, bøker og kapitler i bøker på forlag enn den eldste gruppen. Den eldste gruppen har høyest andel anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter og bøker på forlag. Dette mønsteret blir enda tydeligere når vi ser på publiseringsformer etter stillingstype.

Tabell 3.12 *Publiseringsformer etter stilling, samlet for 1994-2003. Prosent*

	Professor		1.amanuensis		Post.doc.		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	70	4,5	39	5,8	3	1,6	112	4,7
Kapitler	422	27,3	176	26,2	44	23,4	642	26,7
Vit.artikler	228	14,8	83	12,4	39	20,7	350	14,6
Inst.publ.	594	38,5	258	38,4	71	37,8	923	38,4
Red.bøker	74	4,8	48	7,1	2	1,1	124	5,2
Dr.avhandlinger	8	,5	13	1,9	8	4,3	29	1,2
Anmeldelser	115	7,4	33	4,9	20	10,6	168	7,0
Red. inst.publ.	33	2,1	22	3,3	1	,5	56	2,3
Totalt	1544	100,0	672	100,0	188	100,0	2404	100,0

Tabell 3.12 viser publiseringsmønster etter stillingskategori. Vi ser at de som innehar et postdoktorstipend, er den gruppen som har høyest andel artikler i vitenskapelige tidsskrifter. De har også høyest andel anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter.

Vi ser også (tabell V10) at de som har disputert i evalueringsperioden, har en langt høyere andel vitenskapelige artikler enn de som ikke har doktorgrad, eller har disputert før evalueringsperioden (21 prosent vitenskapelige artikler mot 11 prosent blant de uten doktorgrad og 12 prosent blant de som disputerte før 1994).

3.2.3 Publiseringsspråk

Det er store variasjoner mellom de ulike publiseringsspråkene når det gjelder publiseringsspråk (se tabell V11). Doktoravhandlinger er den publikasjonstypen som oftest skrives på engelsk, dette gjelder 24 prosent av avhandlingene. Redigerte institusjonspublikasjoner og bøker (monografier) på forlag skrives sjelden på noe annet enn nordiske språk. Samlet er 15 prosent av publikasjonene på engelsk, 82 prosent er på nordiske språk og 3 prosent på andre språk.

Tabell 3.13 *Publiseringsspråk etter fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner*

Publ.språk	Nordisk språk		Nordisk litteratur		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nordisk	1149	77,3	805	89,4	1954	81,9
Engelsk	287	19,3	76	8,4	363	15,2
Andre språk	50	3,4	19	2,1	69	2,9
Samlet*	1486	100,0	900	100,0	2386	100,0

* N er påvirket av at språk ikke alltid er angitt slik at det kan kategoriseres.

Tabell 3.13 viser publiseringsspråk innenfor de to fagfeltene. Det er klare forskjeller mellom språk og litteratur når det gjelder publiseringsspråk. Fagfeltet nordisk språk har en langt høyere andel publikasjoner på engelsk enn nordisk litteratur (19 mot 8 prosent av publikasjonene). Publikasjonene fordelt etter sektor og publiseringsspråk viser at universitetene har en noe høyere andel publikasjoner på skandinaviske språk enn det høyskolene har (84 mot 81 prosent) (se tabell V12).

Samforfattede publikasjoner er noe hyppigere engelskspråklige enn publikasjonene som er skrevet av en forfatter (18 prosent av samforfattede publikasjoner er på engelsk, mot 15 prosent av de publikasjonene som er skrevet av en forfatter) (se tabell V13).

For nordiskfaget samlet sett er det samvariasjon mellom alder og publiseringsspråk. Yngre forskere publiserer mest på engelsk, eldre minst. Forskere under 40 år har 26 prosent av sine publikasjoner på engelsk, forskere i alderen 60-69 år har 12 prosent av sine publikasjoner på engelsk (se tabell V14). Det er små forskjeller i publiseringsspråk mellom de som har, og de som ikke har, doktorgrad (se tabell V15).

Fordeles publikasjonene etter tre ulike dimensjoner: Publiseringsspråk, forskerens fagfelt og forskerens alder, er sammenhengen mellom alder og publisering på engelsk ulik i nordisk litteratur og språk. I litteratur er det en høyere andel som har publisert på engelsk blant de over 50 år (10 mot 6 prosent), mens i nordisk språk er det en høyere andel som har

publisert på engelsk blant de under 50 år (32 mot 15 prosent). I nordisk litteratur er det altså de eldste som publiserer mest på engelsk, mens i nordisk språk er det de yngste forskerne som publiserer mest på engelsk (se tabell V16).

3.2.4 Samforfatterskap

En analyse av utbredelsen av samforfatterskap og samredigering for de ulike publiseringskategoriene viser at redigeringsoppgaver ofte er delt på flere forskere (se tabell V17). For 70 prosent av de redigerte bøkene på forlag er redaktørjobben delt med andre. Tilsvarende tall for redigerte institusjonspublikasjoner er 61 prosent. Samforfatterskap er på den annen side langt mindre utbredt. Unntaket er bøker (monografier på forlag), som er langt hyppigere samforfattet enn de andre publikasjonsformene: Mens 35 prosent av bøkene er samforfattet, dette gjelder 5 prosent av artiklene i vitenskapelige tidsskrifter.

Det er en marginalt høyere andel av publikasjonene ved universitetene enn ved høgskolene som er samforfattet (11 mot 10 prosent) (se tabell V18). Det er imidlertid tydelige forskjeller mellom språk og litteratur når det gjelder i hvilken grad de benytter samforfatterskap.

Tabell 3.14 Samforfatterskap etter fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.

Samforfattet	Nordisk språk		Nordisk litteratur		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nei	1307	87,0	843	93,6	2150	89,4
Ja	196	13,0	58	6,4	254	10,6
Samlet	1503	100,0	901	100,0	2404	100,0

I tabell 3.14 er publikasjonene fordelt etter fagfelt og samforfatterskap. Nordisk språk har en høyere andel samforfattede publikasjoner enn nordisk litteratur (13 mot 6 prosent av publikasjonene).

Det er en noe lavere andel samforfattede publikasjoner blant forskerne som har doktorgrad: 9 mot 12 prosent blant de som ikke har doktorgrad (se tabell V19). Forskerne over 50 år har en høyere andel samforfattede publikasjoner enn forskerne under 50 år: 12 mot 7 prosent (se tabell V20).

I begge fagfelt er samforfatterskap minst utbredt blant de yngste, men forskjellene er langt større innenfor nordisk litteratur enn innenfor nordisk språk. Blant forskere under 50 år i nordisk litteratur er 3 prosent av publikasjonene samforfattet. I den tilsvarende aldersgruppen i nordisk språk gjelder dette for 11 prosent av publikasjonene (se tabell V21).

Videre er det store forskjeller i utbredelsen av samforfatterskap på engelsk i de to fagfeltene. I nordisk språk er 15 prosent av publikasjonene på engelsk samforfattet, mens i nordisk litteratur gjelder dette 3 prosent (se tabell V22).

3.2.5 Endringer i løpet av evalueringsperioden

Dette punktet tar opp endringer gjennom den evaluerte 10-årsperioden. Tabell 3.15 viser fordelingen av de 2404 kategoriserte publikasjonene etter år og publikasjonsform (se tabell V23 for en framstilling av de samme dataene som prosentandeler).

Tabell 3.15 *Antall publikasjoner etter år og publikasjonsform.*

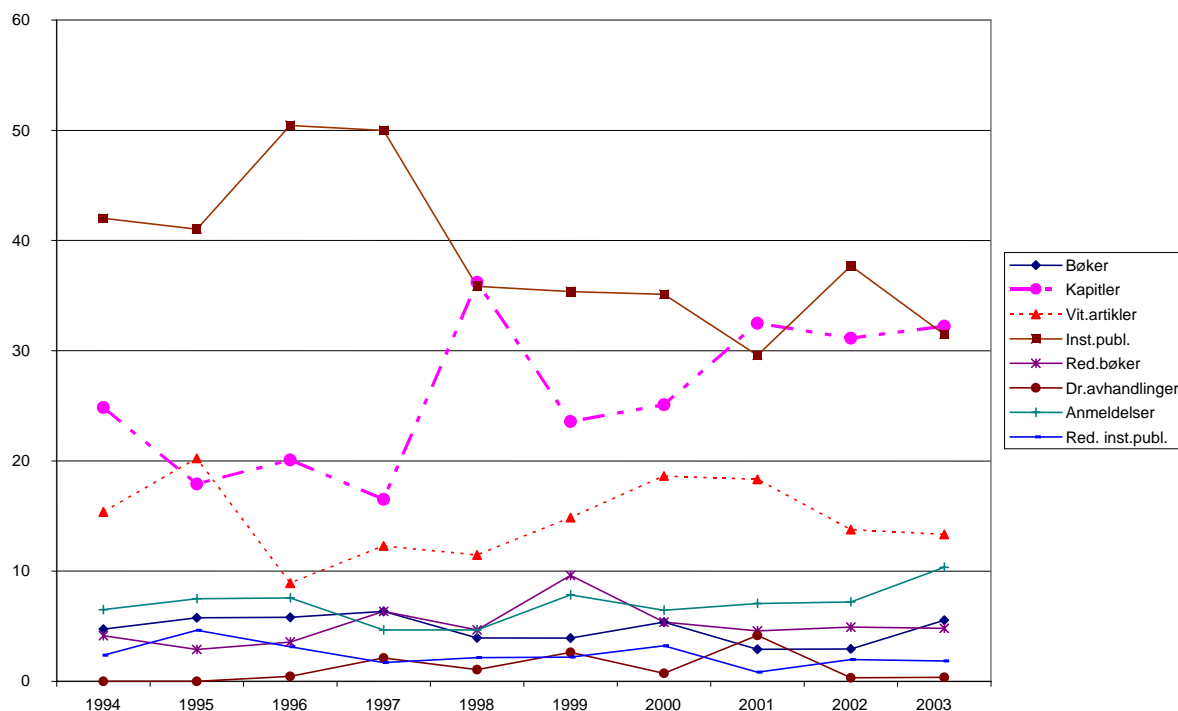
År	Bøker	Kapitler	Vit.art.	Inst.publ.	Red.bøker	Dr.avh.	Anmeld- elser	Red. inst.publ.	Total
1994	8	42	26	71	7		11	4	169
1995	10	31	35	71	5		13	8	173
1996	13	45	20	113	8	1	17	7	224
1997	15	39	29	118	15	5	11	4	236
1998	11	101	32	100	13	3	13	6	279
1999	9	54	34	81	22	6	18	5	229
2000	15	70	52	98	15	2	18	9	279
2001	7	78	44	71	11	10	17	2	240
2002	9	95	42	115	15	1	22	6	305
2003	15	87	36	85	13	1	28	5	270
Total	112	642	350	923	124	29	168	56	2404

Tabell 3.15 viser at antallet publikasjoner per år har steget noe i løpet av perioden. Dette henger sammen med at flere (yngre) forskere ikke har publikasjonslister for de første årene i perioden. Det skal her understrekes at publikasjoner per aktiv forsker per år ikke er beregnet, og at tallene ikke sier noe om eventuelle endringer i forskernes produktivitet.

Tabell 3.15 gir en indikasjon på at det er mangler i de innsendte publikasjonslistene. Mens tabell 3.8 viser at 34 av forskerne har disputert i perioden 1994-2003, viser tabell 3.15 at de innsendte publikasjonslistene inneholder 29 avhandlinger i samme periode. Fem forskere har altså enten ikke ført opp avhandlingen sin på publikasjonslisten, eller ført den opp på en måte som gjør at det ikke framkommer at det er en avhandling.

I figur 3.1 gis en grafisk framstilling av de samme dataene som prosentandeler på de ulike publikasjonsformene for de enkelte år.

Figur 3.1 *Publiseringsprofil 1994-2003, prosent av publikasjonene i de ulike kategoriene.*

Gjennom den studerte 10-årsperioden er andelen institusjonspublikasjoner noe redusert, mens andelen som er utgitt som artikler i bøker på forlag, har økt (se tabell V24 og figur 3.1). I 1994 var 42 prosent institusjonspublikasjoner og 25 prosent artikler i bøker på forlag. I 2003 var det 32 prosent både av institusjonspublikasjoner og artikler i bøker på forlag.

Det er ingen klar utviklingstendens med hensyn til andelen publikasjoner i vitenskapelige tidsskrifter. Andelen artikler i vitenskapelige tidsskrifter varierer mellom 9 og 20 prosent i de årene som er undersøkt. Samlet i perioden er 15 prosent av publikasjonene artikler i vitenskapelige tidsskrifter. Heller ikke for de resterende publikasjonsformene er det noen klare tendenser.

I perioden 1994-2003 er det ingen klare endringer i publiseringsspråk. Mellom 73 og 86 prosent skrives på skandinaviske språk (det aller meste norsk), mens mellom 10 og 23 prosent skrives på engelsk. 2002 var toppåret for publikasjoner på engelsk, men i 2003 var engelskandelen likevel på samme nivå som i 1994 (se tabell V25).

I hele evalueringsperioden dominerer publikasjoner skrevet av en person (89 prosent av publikasjonene). Det er ingen klar utvikling med hensyn til samforfatterskap. Størst andel samforfattede publikasjoner finner vi i 1997 (15 prosent) (se tabell V26).

Fordeles publikasjonene etter forskernes ansettelsessted, økte høgskolenes andel av publikasjonene fra 17 prosent i 1994 til 21 prosent i 2003, mens universitetenes andel ble

tilsvarende redusert. Dette kan henge sammen med at en noe høyere andel av forskerne ved høyskolene enn ved universitetene er forholdsvis nyansatte, og at deres publikasjoner bare teller med for den siste delen av perioden. 23 prosent av forskerne i høgskolesektoren ble ansatt i perioden 1998-2003. Det tilsvarende tallet for universitetene er 16 prosent (se tabell V27).

Tabell 3.16 *Publisering 1994-2003, etter fagfelt. Antall og prosent publikasjoner*

År	Nordisk språk		Nordisk litteratur		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1994	116	68,6	53	31,4	169	100
1995	101	58,4	72	41,6	173	100
1996	144	64,3	80	35,7	224	100
1997	152	64,4	84	35,6	236	100
1998	167	59,9	112	40,1	279	100
1999	139	60,7	90	39,3	229	100
2000	159	57,0	120	43,0	279	100
2001	137	57,1	103	42,9	240	100
2002	212	69,5	93	30,5	305	100
2003	176	65,2	94	34,8	270	100
Total	1503	62,5	901	37,5	2404	100

Tabell 3.16 viser publikasjonene fordelt etter forskernes fagfelt (kategoriseringen er her gjort på forskernivå, se avsnitt 3.2 Analysegrunnlag). Fordelingen på fagfeltene er forholdsvis stabil gjennom perioden. Samlet er 62,5 prosent av publikasjonene i nordisk språk, 37,5 i nordisk litteratur. Dette viser at de 60 forskerne innenfor språk er litt mer aktive enn de 40 forskerne innenfor litteratur.

3.3 Sammenfatning av publikasjonsanalysen

3.3.1 Publiseringsmønster etter alder og akademisk grad

Det er flere interessante variasjoner mellom forskerne i ulike aldersgrupper når det gjelder publiseringsmønster. Hvis dette er generasjonsforskjeller og ikke livsfaseforskjeller, indikerer funnene at i framtiden vil det kunne bli vesentlige endringer i publiseringsmønsteret – blant annet vil det kunne bli mer vekt på publisering i vitenskapelige tidsskrifter og på engelsk.

- Forskerne under 50 år har en høyere andel artikler i vitenskapelige tidsskrifter enn det forskerne over 50 år har (21 mot 12 prosent av publikasjonene i perioden). Forskerne under 40 år har hele 25 prosent av publikasjonene som artikler i vitenskapelige tidsskrifter.
- Det er også en klar samvariasjon mellom alder og publisering på engelsk. Forskerne under 40 år har 26 prosent av publikasjonene på engelsk, mens forskerne i alderen 60-69 år har 12 prosent av publikasjonene på engelsk.

- Forskerne over 50 år har en større andel samforfattede publikasjoner enn forskerne under 50 år (12 mot 7 prosent).
- Doktorgradsarbeid samvarierer med andel av publikasjonene som er artikler i vitenskapelige tidsskrifter. De som har disputert i evalueringsperioden, har langt høyere andel vitenskapelige artikler enn de som ikke har doktorgrad eller har disputert før evalueringsperioden (21 prosent vitenskapelige artikler mot 11 prosent blant de uten doktorgrad og 12 prosent blant de som disputerte før 1994).

At disputasjon før evalueringsperioden har marginal effekt på publisering i vitenskapelige tidsskrifter, kan tyde på at det er snakk om en generasjonseffekt og ikke en livsfaseeffekt. Det kan se ut som om den generasjonen som har tatt doktorgrad det siste tiåret, bringer med seg et publiseringsmønster med mer vekt på å publisere på engelsk, og på å publisere vitenskapelige artikler.

- Det er verd å merke seg at doktoravhandlinger er den publikasjonstypen i evalueringsperioden som oftest skrives på engelsk. 24 prosent av avhandlingene er på engelsk. Av bøkene (monografier på forlag) er 4 prosent på engelsk.

I tolkningen av disse dataene er det viktig å være klar over at det er forskernes bruk av ulike publiseringskanaler som andel av deres samlede publikasjoner som er analysert. Hvilke kategorier av forskere som publiserer mest per år, i absolutte tall, i de ulike kategoriene er ikke undersøkt (se punkt 2 "Analysegrunnlag"). Hvis noen eksempelvis har en lavere andel artikler på engelsk, kan det enten bety at de har færre publikasjoner på engelsk enn den gruppen de blir sammenliknet med, eller at de har like mange eller flere publikasjoner på engelsk, men at de har langt flere på andre språk enn engelsk (og at andelen på engelsk derfor blir liten).

3.3.2 Fagforskjeller

Det er flere klare forskjeller i publiseringsmønsteret i de to fagfeltene som er evaluert.

- Nordisk litteratur har en høyere andel artikler i vitenskapelige tidsskrifter enn det nordisk språk har (17 mot 13 prosent av publikasjonene).
- Nordisk språk har en høyere andel publikasjoner på engelsk enn det nordisk litteratur har (19 mot 8 prosent av publikasjonene).
- Sammenhengen mellom alder og publisering på engelsk er motsatt i nordisk litteratur og i nordisk språk. I litteratur er det en høyere andel publisert på engelsk blant de over 50 år (10 mot 6 prosent), mens det i nordisk språk er en langt høyere andel publisert på engelsk blant de under 50 år (32 mot 15 prosent).
- Nordisk språk har en høyere andel samforfattede publikasjoner enn det nordisk litteratur har (13 mot 6 prosent av publikasjonene).
- Tre prosent av publikasjonene til forskerne i nordisk litteratur under 50 år, er samforfattet, mens dette gjelder 11 prosent av publikasjonene til forskerne i nordisk språk er i den tilsvarende aldersgruppen.

- I nordisk språk er 15 prosent av publikasjonene på engelsk samforfattet, mens dette gjelder for tre prosent av publikasjonene på engelsk innenfor nordisk litteratur.

3.3.3 Sektor- og institusjonsforskjeller

- Høgskolenes andel av publikasjonene økte fra 17 prosent i 1994 til 21 prosent i 2003 (universitetenes andel ble tilsvarende redusert). Dette kan ha sammenheng med at så mye som 23 prosent av høgskoleforskerne i evalueringene ble ansatt i perioden 1998-2003.
- Universitetene har en litt høyere andel publikasjoner på skandinaviske språk enn det høgskolene har (84 mot 81 prosent).
- Publiseringsmønsteret varierer en del fra institusjon til institusjon. Andelen av publikasjonene som er artikler i vitenskapelige tidsskrifter, varierer eksempelvis mellom 12 og 18 prosent, mens andelen institusjonspublikasjoner varierer mellom 29 og 55 prosent.

3.3.4 Variasjoner i publiseringsmønster gjennom perioden

Andel av publikasjonene i vitenskapelige tidsskrifter, andel som er samforfattet og andel som er på engelsk, varierer fra år til år – uten at det er noen klare tendenser verken til økning eller reduksjon gjennom den studerte 10-årsperioden.

- Andelen artikler i vitenskapelige tidsskrifter varierer mellom 9 og 20 prosent i de årene som er undersøkt. Samlet i perioden er 15 prosent av publikasjonene artikler i vitenskapelige tidsskrifter.
- Samlet for hele perioden er 11 prosent av publikasjonene skrevet sammen med andre forskere.
- Samlet for hele perioden er 82 prosent på skandinaviske språk, 15 prosent på engelsk og 3 prosent på andre språk.

Andelen institusjonspublikasjoner er noe redusert, mens andelen som er utgitt som artikler i bøker på forlag, har økt:

- I 1994 var 42 prosent institusjonspublikasjoner og 25 prosent artikler i bøker på forlag, mens i 2003 var andelen både av institusjonspublikasjoner og artikler i bøker på forlag 32 prosent.

4 Forskningen og forskningsmiljøene i evalueringen

Dette kapitlet inneholder komitéens beskrivelse og vurdering av miljøene på grunnlag av de ulike typer informasjon som komitéen har hatt til rådighet. Informasjonen er hentet fra flere kilder: De tre innsendte publikasjonene fra hver forsker fra de siste fem år, publikasjonsliste og CV over de siste ti årene. I tillegg er egenvurderingene fra miljøene samt intervjuene under miljøbesøkene viktige informasjonskilder for kapitlet.

Komitéen har i dette kapitlet lagt vekt på det som er karakteristisk for det enkelte miljøet, og vil i kapittel 5 komme tilbake til tema som er felles for forskningen i miljøene. I kapittel 6 vil komitéen gi en oppsummering og mer overordnede anbefalinger. I arbeidet med evalueringen har det vært hensiktsmessig å skille mellom språkmiljøet og litteraturmiljøet i de enkelte institusjonene, noe som også gjenspeiles i organiseringen av miljøbeskrivelsene i kapitlet, og her brukes følgende mal:

- Rammebetingelser
 - Institusjonen
 - Forskerne
- Forskningsprofilen
 - Språk
 - Litteratur
- Publikasjoner og forskningskvalitet
 - Språk
 - Litteratur
- Forskningsmiljøet
 - Forskningsledelse
 - Samarbeid
 - Rekruttering
 - Framtidsvisjoner
- Konklusjoner og anbefalinger

I kapitlet beskrives universitetene først og deretter høgskolene, ut fra geografisk plassering fra sør til nord.

4.1 Universitetet i Oslo

4.1.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap ved Universitetet i Oslo har fra 1990 til evalueringstidspunktet bestått av tre enheter: Litteraturmiljøet, språkmiljøet og

“Samlingene” (Seksjon for leksikografi og målføregransking og Seksjon for navnegransking). Disse utgjør en formell struktur innenfor instituttet og har levert separate egenervurderinger. Komitéen møtte representanter for alle grupper. Det historisk-filosofiske fakultetet i Oslo har med virkning fra 1.1.2005 gjennomført reorganiseringer av instituttene, noe som innebærer at nordistikk og lingvistikk er slått sammen til Institutt for lingvistiske og nordiske studier (ILN).

Forskerne

Fra nordiskfaget ved Universitetet i Oslo er 28 forskere med i denne evalueringen. Av disse tilhører 10 nordisk litteratur og 18 nordisk språk. 16 er professorer, 11 førsteamanuenser og miljøet har en postdoktorstipendiat. Aldersfordelingen i miljøet er to under 40 år, fire mellom 40 og 49 år, ni mellom 50 og 59 år, 13 mellom 60 og 69 år. Av forskerne ved UiO er seks kvinner og 22 menn. Litteraturmiljøet har fire doktorgradsstipendiater. I løpet av de siste fem årene har sju avlagt doktorgrad innenfor nordisk litteratur. I språkmiljøet er det 6-8 personer i forskeropplæringen, og det har de siste fem årene vært fire disputaser innenfor nordisk språk.

4.1.2 Forskningsprofilen

Språk

Språkmiljøet ved UiO dekker et bredt spektrum. Kjerneområder er norrønt og islandsk, historisk grammatikk og språkendring, dialektologi/sosiolingvistikk, synkron grammatikk, tekstforskning som omfatter både tekstfilologi og tekstlingvistikk, samt leksikografi og navneforskning. Et satsingsområde er sakprosa, der en professor nylig er tilsatt. Tre av forskerne har i den evaluerte perioden fortsatt med revidering av *Norsk referansegrammatikk*.

Språkmiljøet er kjennetegnet av mangfold. Visse områder er representert av en enkelt forsker, mens andre områder som for eksempel tekst- og grammatikkforskningen, dekkes av en gruppe forskere med egen seminarvirksomhet og egne institusjonspublikasjoner. Innenfor begge disse områdene har instituttet større forskningsprosjekter. Fagmiljøet har prioritert å beholde et svensk og et dansk lektorat for opprettholde disse språkene innenfor fagprofilen.

Litteratur

Den litterære forskningen dekker et bredt felt. Blant de innsendte arbeidene finnes bidrag om alt fra "Det norske selskap" på 1700-tallet til norsk prosa på 1990-tallet, men hovedvekten ligger på 1800-tallet og 1900-tallet. I tillegg kommer en ettbinds norsk litteraturhistorie fra oldtiden til i dag. De litteraturhistoriske emner som det forskes i ut over klassikerne Ibsen, Hamsun, Lie og Kielland, representerer et bredt felt av nyere og aktuelle forfattere. I tillegg forskes det i tema som kvinnelitteratur, barnelitteratur, litteraturhistoriegenren og til en viss grad i svensk og dansk litteratur. Metodisk ligger

hovedvekten på nærlesninger av kjente verk, hos noen forskere kombinert med teoridannelser innenfor ideologikritikk, psykoanalyse, postkolonialisme og postmodernisme. Det skrives også litterære biografier, det diskuteres genrer (brev, selvbiografi, novelle, litteraturhistorie), og den nevnte litteraturhistorien risser opp et langt historisk perspektiv kombinert med nærlesning av utvalgte verker. En enkelt forsker har interart-studier (litteratur og musikk) som hovedtema.

Når man ser på publikasjonslistene fra forskerne, får 1700-tallet større vekt innenfor den historiske dimensjonen, enn om man kun ser på de innsendte arbeidene. Slik framtrer da temaer som barnelitteratur og kvinnelitteratur enda tydeligere. Det samme gjelder studier i norsk sakprosa og forbindelsen mellom litteraturhistorie og mediehistorie.

Det samlede bildet viser en broket mangfoldighet, men ikke noen samlet litterær forskningsprofil.

4.1.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved UiO har oppgitt til sammen 677 publikasjoner, og av disse utgjør kapitler i bøker nærmere 30 prosent, vitenskapelige artikler snaut 12 prosent og institusjonspublisering mer enn 36 prosent. Dette miljøet har den største andelen anmeldelser blant de evaluerte miljøene. Anmeldelser utgjør 9 prosent av den samlede publiseringen ved UiO (se kapittel 3, tabellene 3.8 og 3.9).

Språk

Det er store forskjeller mellom de 18 språkforskerne som inngår i evalueringen, både med hensyn til publiseringsfrekvens og -kvalitet. Av disse er flere internasjonalt anerkjente forskere. Både i dette miljøet og i Seksjon for leksikografi og målføregransking og Seksjon for navnegransking drives det solid forskning på alle kjerneområdene (jf. forskningsprofil). Men det er også medarbeidere som konsentrerer seg nærmest utelukkende om formidling. Noen publiserer meget lite eller ingenting, og det er flere som utgir det meste av sine skriftlige arbeider i internpublikasjoner og derfor ikke når ut til andre. I egenvurderingen mangler det etter komitéens mening en erkjennelse av at dette er et problem. Det medgis riktignok i språkmiljøets egenvurdering å være en svakhet at (...) *forsknings- og publiseringsaktiviteten er noe ujevnt fordelt mellom de ansatte*. Imidlertid er det ikke beskrevet noen strategi for å forbedre tilstandene eller for å unngå slike problemer i framtiden.

De forskningsområdene innenfor språkmiljøet som virker mest lovende, er tekstforskning og historisk generativ grammatikk. Publikasjonene innenfor tekstforskningen viser god forankring i så vel mer allmenn tekstlingvistisk som i semiotisk teori, og vekker interesse også utenfor Norges grenser. Samtidig er samfunnsorienteringen åpenbar gjennom valget av tema som sakprosa og skolens normer. Forskningen som foregår innenfor historisk, generativ grammatikk, er del av et internasjonalt samarbeid og holder godt internasjonalt

nivå. Innenfor så vel tekstforskning som grammatikkforskning har miljøet større prosjekter.

Også forskningsfeltet nordisk filologi, dvs. dialektologi, onomastikk og tradisjonell språkhistorie, hviler på en god – om enn deskriptiv – grunn ved instituttet. En viktig del av aktiviteten ved Seksjon for leksikografi og målføregransking består i tilrettelegging av materiale for videre språkforskning og utgivelse av ordbøker. Likeledes har Seksjon for navnegransking til dels vært opptatt av å legge til rette store kildesamlinger av steds- og personnavn i elektronisk form. Teori er ikke prioritert i disse miljøene, heller ikke deltagelse i internasjonal debatt, samtidig som empirisk grunnarbeid er en forutsetning for framtidig forskning.

Den store norske grammatikken som er samforfattet av tre forskere ved instituttet, er omfattende og viktig både som referansearbeid og som utgangspunkt for videre forskning. Generelt mener komitéen at forskningen innenfor dialektologi, grammatikk, tekstforskning, språkhistorie og fonetikk/fonologi holder høyt nivå, men observerer at kun noen få forskere publiserer internasjonalt.

En samlet kvalitativ vurdering av språkforskningen ved instituttet må være at den er svært ujevn. Mye holder et høyt internasjonalt nivå, en god del er grundig og solid, men komitéen har også lest en rekke publikasjoner av nokså overfladisk og lite inspirerende karakter.

Litteratur

Publikasjonsmengden blant de evaluerte forskerne er av ulikt omfang, og det publiseres nesten utelukkende på norsk. Selv om dette er etter komitéens mening forståelig, siden forskningen har med norsk litteratur å gjøre, hadde komitéen i enkelte tilfeller ønsket at artiklene var blitt publisert internasjonalt.

Styrken i instituttets litteraturforskning er den ytterst kompetente tekstlesning, som åpner for nye perspektiver i kjent litteratur. Teoretisk er en del av forskningen forholdsvis tradisjonelt orientert, men en rekke forskere bringer så vel fornyelse som spennende resultater gjennom innføring av nyere teoridannelser. Sterke områder er utforskningen av litteraturhistoriegenrens nasjonsbygning, postkolonialt perspektiv på 1800-tallets litteratur, utforskningen av brevgenren og selvbiografigenren, og postmoderne identitetsproblematikk i den nyeste litteraturen. Fornyerer ses også når litteraturvitenskap kombineres med tekstvitenskap, medievitenskap eller musikkvitenskap. Den nevnte litteraturhistorien representerer en forskningsmessig kraftprestasjon og inkluderer en teoretisk oppdatert gjennomgang av samtlige litteraturhistoriske perioder og en rekke sentrale forfatterskap. Den analytiske og teoretiske dimensjonen kan karakteriseres som gjennomgående sterk. Innenfor den historiske dimensjonen er tidsrommet fra 1700-tallet til nyeste nåtid godt representert, men det er en uheldig forkortelse av det historiske

perspektivet at tiden før 1700 nesten bare er representert av den omtalte litteraturhistorien og det norrøne professoratet.

4.1.4 Forskningsmiljøet

Forskningsledelse

Ifølge egenvurderingen fra miljøet organiseres forskningen i stor grad på individuelt initiativ, men en økende del foregår i samarbeid med fagfeller ved egen eller annen institusjon. Større, tidsavgrensede satsinger i miljøet er gjerne støttet av instituttet og får midler utenfra, ofte fra Norges forskningsråd. Det kan også være tidsavgrensede prosjekter i samarbeid med andre miljøer, også disse eksternt støttet. Ved miljøbesøket framkom det at ledergruppen mangler en samlet strategi for forskningsledelse. I den grad en slik strategi forekommer, synes den å være knyttet til enkelte forskningsgrupper. Miljøet sto ved tidspunktet for miljøbesøket framfor en ny oppdeling, og dette var ventet å få konsekvenser for blant annet forskningsledelsen.

Samarbeid

Til tross for alle omstruktureringene dokumenterer egenvurderingen stor forskningsmessig aktivitet i nordistmiljøet i Oslo. Det er en rekke større prosjekter i gang, samtidig som det er mye individuell forskningsaktivitet.

Språk

På de fleste språkområdene foregår det ifølge egenvurderingen et ganske omfattende samarbeid med forskere andre steder i Norge og i utlandet. Her kan nevnes for eksempel *Moderne importord i språka i Norden* og *Norsk sakprosa*. Flere språkforskere fra nordistmiljøet i Oslo har profilert seg i internasjonal sammenheng. Forskere deltar i en rekke nasjonale og internasjonale prosjekter, og er synlige på konferanser både i og utenfor Norge. I tillegg har flere konferanser vært arrangert i Oslo. Komitéens inntrykk er at så vel tekstforskningen som grammatikkforskningen er utviklet til sterke og ekspansive grupper med god ledelse og klare forskningsstrategier.

Med den nye instituttstrukturen hvor nordiske studier og lingvistikk er slått sammen, vil det ifølge intervjuene ved miljøbesøket bli satset på felles strategiseminarer i tekstvitenskap. Dette kan være et uttrykk for at språk og litteratur på noen områder, for eksempel innenfor tekstanalysen, nærmer seg hverandre ved UiO. At det allerede fins et samarbeid innenfor dette området framgikk av intervjuene med stipendiatene ved miljøbesøket. En litterær stipendiat deltar i et tverrvitenskapelig prosjekt med en språkvitenskapelig leder.

Litteratur

Alle forskerne fra det litterære området inngår på forskjellig måte i samarbeid med forskere ved andre norske universiteter, og bortsett fra en enkelt forsker har alle på en eller annen måte deltatt i internasjonal sammenheng. To av forskerne har en ganske omfattende internasjonal profil. En av forskerne ved instituttet har mottatt en pris for beste fagbokprosjekt og for formidling. Det foregår et visst samarbeid mellom språk- og litteraturforskning, og blant litteraturlærerne finnes flere eksempler på undervisningssamarbeid. Alt i alt må litteraturmiljøet ved Universitetet i Oslo karakteriseres som energisk.

Rekruttering

Gjennomsnittsalderen på de ansatte ved instituttet er høy, og det er stor overvekt av menn. Det vil etter komitéens mening være viktig med en strategi for nyrekruttering. Komitéen møtte 2 stipendiater (av i alt 5), en fra språk og en fra litteratur. Stipendiatene hadde begge fått fakultetsstipendier etter offentlige utlysninger. Tilsettingsprosedyren tar ifølge stipendiatene lang tid, og fra deres synspunkt er dette en ulempe. Den offentlige utlysningen og tilsettingsprosedyren sikrer imidlertid, slik komitéen ser det, en kvalitetsvurdering og etterfølgende prioritering av søkerne.

Framtidsvisjoner

De tre miljøene ved instituttet påpeker i egenvurderingen at det er ønskelig å samles i større prosjekter som involverer både stipendiater, studenter og ansatte, og at det er behov for alliansepartnere og eksterne finansieringsmuligheter. Miljøet ser det også som ønskelig å satse på områder der enkeltpersoner i miljøet per i dag innehar en spesiell ekspertise. En viktig del av språkmiljøets framtidsvisjon er ifølge egenvurderingen (...) *å fornye kompetansen på tradisjonelle felter og utvikle oss på nye*. Der påpekes også behovet for rekruttering til en del fagområder.

At litteraturmiljøet, språkmiljøet og "Samlingene" (Seksjon for leksikografi og målføregransking, Seksjon for navnegransking) har levert hver sin egenvurdering, illustrerer hvordan disse har fungert som separate fagmiljøer. Ifølge egenvurderingen har hvert miljø hatt faste møter, samtidig som man har hatt felles instituttmøter. Miljøet befinner seg ifølge egenvurderingen og miljøbesøket i en omstillingsperiode hvor instituttgrensene flyttes og åpnes, og hvor faggrensene oppløses mer og mer. Dette medfører uklarhet og usikkerhet på en rekke punkter, men åpner også for nye muligheter. Hvordan miljøet selv strategisk satser på å drive visjonene fram mot realisering, er noe uklart i den dokumentasjonen komitéen har til rådighet. De mange institusjonelle endringsprosessene kan føre til at konkretiseringen av visjonene går saktere enn ønskelig for fagmiljøet.

4.1.5 Konklusjoner og anbefalinger UiO

Komiteéns samlede inntrykk er at forskningen innenfor språk er ujevn, mens den holder jevnt høyt nivå innenfor litteratur.

Komiteén anbefaler at erfaringene fra arbeidet med *Norsk referansegrammatikk* i større grad utnyttes til å bygge opp framtidig språkforskning. Generelt finnes et stort potensial for samarbeid mellom språk og litteratur, som kan utnyttes bedre i forskningen enn man gjør i dag.

Ved det forestående generasjonsskiftet i forskerstaben anbefaler komiteén at nordisk ved UiO vurderer å igangsette felles forskningsprosjekter for tydeligere å markere instituttets profil. En tydeligere forskningsledelse vil være betydningsfullt i utviklingen av miljøet i framtiden.

Det anbefales også en strategisk satsing for å få en mer balansert alders- og kjønnsfordeling blant forskerpersonalet.

4.2 Universitetet i Bergen

4.2.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Ved Nordisk institutt ved Universitetet i Bergen er fagmiljøet fordelt på fire fagmiljø: Nordisk språk, norsk som andrespråk, nordisk litteratur og norrøn filologi. Selv om seksjonene utgjør en uformell del av strukturen innenfor instituttet, har de levert hver sin egenvurdering. Komiteén møtte representanter fra de ulike seksjonene i samme møter.

Forskerne

Fra Nordisk institutt ved Universitetet i Bergen inngår 21 forskere i evalueringen, hvorav ti professorer, ni førsteamanuenser og to postdoktorstipendiater. Av disse er 15 språkforskere og seks litteraturforskere, fem er kvinner og 16 menn. Aldersmessig er tre mellom 30 og 39 år, fem mellom 40 og 49 år, sju mellom 50 og 59 år, og seks mellom 60 og 69 år. Instituttet har seks doktorgradsstipendiater og to postdoktorstipendiater. De siste fem år har sju avlagt doktorgrad innenfor språkfaget, og seks innenfor litteratur, og i samme periode har tre ansatte avlagt doktorgrad innenfor norsk som andrespråk.

4.2.2 Forskningsprofilen

Språk

Språkforskningsaktiviteten ved instituttet er konsentrert om sosiolingvistikk i vid betydning (talemål, språkkontakt, språknormering), onomastikk, norsk som andrespråk,

norrøn filologi (inklusive edisjonsfilologi) og kildeutgivelser. Det har også vært en del publikasjoner innenfor fonologi, morfologi og grammatikk de siste årene. I egenvurderingen vises det til mangelen på forskning i generell og norsk syntaks så vel som i tekstforskning. Komitéen observerer at de syntaktiske bidragene først og fremst gjelder islandsk eller vestnordisk i alminnelighet.

Forskningen ser hovedsakelig ut til å være avhengig av enkeltpersoner og deres interesser, men det er også prosjekter der flere arbeider sammen. Det er to pågående prosjekter med sosiolingvistisk tilknytning: *Den nye norsken* og det samnordiske prosjektet *Moderne importord*. Innenfor rammen av disse er det bygget opp databaser, for eksempel i avisspråk. Prosjektet *Moderne importord* har også ført inn forskning på fonologi, morfologi og språkholdninger. Databaseoppbyggingen av stedsnavnssamlingene kan på sikt gi muligheter for mer enhetlige forskningsprosjekter både internt i miljøet og i samarbeid med andre miljøer.

Norsk som andrespråk, som er det nyeste tilskuddet til UiBs forskningsprofil, kommer sannsynligvis til å være et område med høy profil ved Nordisk institutt i Bergen i årene framover.

Litteratur

De innsendte arbeidene fra litteraturforskerne i evalueringen bekrefter egenvurderingens utsagn om at miljøets særpreg er litterær bredde. Historisk spenner denne forskningen fra barokken til nåtid. Til bredden hører også at forskning i dansk litteratur er markant representert, for svensk litteraturs vedkommende ses et enkelt bidrag. Tematisk framhever egenvurderingen litteraturhistorieskriving, barokk, overgangen fra klassisisme til romantikk, dansk gullalder, Ibsen og nynorsk skriftradisjon. Publikasjonslistene bekrefter at dette er tyngdepunkter i miljøet. Det foreligger en rekke forskningsarbeider om kvinnelige forfattere, og et par om barnelitteratur. En stor del av de innsendte arbeidene er nærlesninger av enkeltverk, biografier, dessuten disputasinnlegg og teoretiske avhandlinger. Teoretisk og metodisk kan miljøet vise til både tradisjonell og nyere litteraturforskning. Det siste representeres for eksempel ved introduksjon til queerteori og refleksjoner over postmodernisme og dekonstruksjon.

Det litterære miljøet legger vekt på sitt ansvar overfor den nasjonale tradisjonen, og denne forvaltes bl.a. ved nylesninger av kjent norsk litteratur. Ved komiteens besøk ble det understreket at valget av nasjonal profil til dels henger sammen med miljøets ønske om å profilere seg i forhold til den sterke teoretiske satsingen som kjennetegner allmenn litteraturvitenskap ved Universitetet i Bergen.

4.2.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved UiB har oppgitt til sammen 590 publikasjoner, og av disse utgjør kapitler i bøker drøyt 21 prosent, vitenskapelige artikler vel 12 prosent,

institusjonspublisering mer enn 45 prosent, og anmeldelsene drøyt 6 prosent (se kapittel 3, tabellene 3.8 og 3.9).

Språk

Blant språkforskerne som inngår i evalueringen (her iberegnet norsk som andrespråk og norrøn filologi), er det nokså store variasjoner i publiseringsfrekvens og -kvalitet. Mange publiserer ofte både i og utenfor Norge og skriver både på norsk og andre europeiske språk. Arbeidene deres er preget av grundighet, solid teoretisk forankring og et høyt refleksjonsnivå. Enkelte forskere publiserer mindre og er mer tradisjonelle i sine arbeider.

Den språksosiologiske forskningen kan framholdes som et produktivt og fruktbart forskningsfelt. På dette området holder publikasjonene gjennomgående et godt nivå, selv om de ofte er mer innrettet mot redegjørelse for empiri enn mot teoretisk diskusjon. Forskningen innenfor de klassiske delområdene variasjonssosiolingvistik og språkplanlegging (language planning) har vært fremgangsrik og er del av et nordisk samarbeid. Derimot mangler miljøet forskning innenfor nyere retninger som interaksjonell sosiolingvistik og kommunikasjonsinnrettet språkforskning.

Innenfor fonetikk og fonologi er forskningen av høy kvalitet.

Ved UiB er det også forskere som arbeider med studiet av terminologi og fagspråk. Denne forskningen er knyttet til en etablert, men delvis stagnert europeisk tradisjon, og kunne vinne på en klarere orientering mot moderne språkteori.

Et forskningsområde i god utvikling ved UiB er studiet av norsk som andrespråk. De innsendte publikasjonene, som er på norsk og engelsk, viser en lovende forskning forankret i lingvistisk teori og metode. Forskningen om norsk som andrespråk er innrettet både på analyse av empiriske data og på mer teoretisk og metodisk modellutvikling samt utvikling av undervisningsmetoder. Som innenfor de andre forskningsfeltene mangler imidlertid også her bruk av teorier tilknyttet den kommunikative, interaktive forskningstradisjonen.

Når dette er sagt, er helhetsinntrykket at nordisk språkforskning i Bergen holder et godt og til dels høyt internasjonalt nivå.

Litteratur

De litterære forskerne publiserer både på norsk og engelsk. Enkelte arbeider er publisert i tidsskrifter eller bøker fra Danmark, Finland, Sverige eller Spania. Publiseringsfrekvensen blant forskerne varierer, men er i alle tilfeller tilfredsstillende.

Kvalitetsmessig kan litteraturforskningen i Bergen beskrives som gjennomgripende god. De beste litteraturvitenskapelige tradisjoner med grundig nærlesning, omhyggelig empiri, klar refleksjon og god formidling føres videre i miljøet. Samtidig har denne holdningen

ikke forhindret fornyelser. Det inngår en sterk bevissthet om skriftmediet i den store litteraturhistorien *Litteratur i 1000 år* (1994), og nyere litteraturteorier som dekonstruksjon og queerteori er innført i miljøet. Disse teoriene står foreløpig som introduksjoner som ennå ikke har fått vesentlige konsekvenser for analysearbeidet. Det foreligger god kompetanse i tekstlesning, og i flere tilfeller avdekker forskningen nye sider ved kjente tekster. Det må framheves som beundringsverdig at et så lite miljø har kunnet opprettholde en såpass stor bredde.

Litteraturmiljøet er preget av stor stabilitet, noe som gir positivt utslag i utforskning og formidling av den nordiske kulturarven. En negativ side ved dette er at komitéen kan spore en viss resignasjon blant forskerne. Det er i denne sammenhengen karakteristisk at miljøet ifølge intervjuene under besøket har avstått fra å opprette store fellesprosjekter fordi flere forskere snart pensjoneres. Etter komitéens vurdering kunne en alternativ strategi være at miljøet av nettopp denne grunn opprettet større fellesprosjekter for å utvikle og fastholde yngre forskere som kan ta over om noen år.

4.2.4 Forskningsmiljøet

Den firedelte egenvurderingen gjenspeiler en tradisjonell, men uformell deling av miljøet. Ifølge opplysninger under miljøbesøket har de fire dokumentene blitt til på forskjellige måter. Det ble betonet at egenvurderingen som helhet var (...) *et ærlig dokument* som i liten grad var redigert av ledelsen. Det gode kollegiale miljøet presenteres som fremmede for forskningen. Den manglende forskningsledelsen, den lange veien til forskningsmidlene, voksende fragmentering innenfor disiplinene og i interessefeltene i fagmiljøet beskrives som hemmende for forskningen.

Forskningsledelse

I språkmiljøets egenvurdering betones det at faget er oppsplittet i en grad som gjør det vanskelig å samarbeide om forskningsprosjekter. I tråd med disse posisjonene har språkmiljøet ingen forskningsstrategi og ingen helhetlig plan for nasjonalt eller internasjonalt samarbeid. Ikke desto mindre har enkeltpersoner i miljøet initiert prosjekter, samtidig som miljøet kan vise til en utstrakt grad av nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

Egenvurderingen fra norsk som andrespråk beskrives som et tillegg til dokumentet fra språkmiljøet, men representerer allikevel et noe annet syn på forskningen. Her er interessen for fellesprosjekter stor, og mange prosjekter er i gang. Dette miljøet beklager mangelen på en samordnet forskningsstrategi ved instituttet.

Egenvurderingene så vel fra språkfaget som fra litteraturfaget betoner det nasjonale ansvaret og betydningen av formidling. I litteraturmiljøet foregår forskningssamarbeid, men en større del av forskningen utføres på individuell basis. Det vises til at enkeltforskere har sine nettverk, men trådene går til andre universiteter i Norge og i utlandet.

I norrøn filologi med bare en fast stilling er det vanskelig å få til et instituttbasert forskningsmiljø. Ifølge egenvurderingen medfører det å ha kun en representant for et helt fagområde en stor administrasjonsbyrde.

Det er ifølge egenvurderingene ingen etablerte strategier for forskning og sikring av forskningskvalitet. Dette forholdet blir på den ene siden beskrevet som mangel på initiativ, men på den andre siden som et uttrykk for en fleksibilitet som gir frihet for den enkelte forsker. Ved miljøbesøket fikk komitéen inntrykk av et heterogent og svakt styrt institutt. Møtet med de ansatte viste et mangfold på individnivå snarere enn et helhetlig instituttfellesskap.

Samarbeid

Internt har de litterære forskerne i Bergen en del samarbeid. Det foregikk et viktig felles forskningssamarbeid omkring litteraturhistorien *Litteratur i 1000 år*, og dessuten et vesentlig formidlingssamarbeid omkring de store utadvendte seminarer om Garborg, Holberg og Skram. Det legges vekt på å utvikle et godt faglig og sosialt samvær bl.a. i ukentlige litterære fellesmøter, et månedlig instituttmøte og et årlig fjellseminar. I samtlige tilfeller framlegges og diskuteres igangværende arbeider. Språkmiljøet har både større og mindre prosjekter. Prosjektet *Den nye norsken* binder sammen forskere som arbeider med språkholdninger, norsk som andrespråk og purisme. Det nordiske prosjektet *Moderne importord*, som allerede har fått stor oppmerksomhet internasjonalt, ledes fra UiB. For komitéen er det imidlertid vanskeligere å få øye på faglig samarbeid blant språkforskere ved instituttet utenom de to nevnte prosjektene. Det bør framheves at en del arbeider viser samarbeid mellom litterære forskere med forskjellig teoretisk bakgrunn.

Rekruttering

Det er ifølge egenvurderingen god gjennomstrømning av doktorander, både interne stipendiater og eksternt finansierte doktorgradskandidater. Komitéen møtte to stipendiater, den ene med språksosiologisk og den andre med norrøn filologisk forskningssinnretning. Rekrutteringssituasjonen i norrøn filologi er ifølge miljøet god, men de fleste studentene på høyere nivå befinner seg på Senteret for mellomalderstudier og ikke på instituttet.

Framtidsvisjoner

I egenvurderingene påpekes det at nordiskfaget har tradisjon for individuell forskning, men at miljøet samtidig er forpliktet til å følge fakultetets og UiBs strategiske satsinger. Friheten til å velge egne forskningstema framheves som viktig, og anses ikke å være et hinder for samarbeid med andre forskere. Egenvurderingene har ikke formulert noen felles framtidsvisjoner, men flere steder peker man på de gode kollegiale forholdene. Dette, samt den gode kvaliteten på forskningen, bidrar slik komitéen ser det til at miljøet samlet sett bør kunne se forhåpningsfullt på framtiden.

4.2.5 Konklusjoner og anbefalinger UiB

Samlet kan litteraturmiljøet i Bergen karakteriseres som tradisjonsbevisst men samtidig åpent for fornyelse. Komitéen anbefaler at miljøet forsøker å formulere et felles forskningsprosjekt som vil være egnet til å knytte postdoktor- og doktorgradsstipendiater til miljøet.

Språkmiljøet ved Nordisk Institutt i Bergen er berømt for den høye kvaliteten på forskningen i dialektologi. Det var derfor noe overraskende at dette forskningsområdet i så liten grad var framhevet fra institusjonens side. Dialektologi har på godt og vondt blitt en del av sosiolingvistikken. Komitéen anbefaler at det potensialet og den erfaringen som finnes i den tradisjonelle dialektologien, også i fremtiden blir ivaretatt og videreutviklet.

Nordistmiljøet ved UiB preges av samarbeid ut over institutt- og universitetsgrensene. Det er komitéens oppfatning at miljøet og ikke minst stipendiater og unge akademikere ville tjene på at instituttet legger vekt på å utvikle det interne forskningsmiljøet.

Komitéen anbefaler et større engasjement fra instituttledelsens side når det gjelder å fremme forskningen, for eksempel ved å gjenetablere et forskningsutvalg og å definere felles satsingsområder som kan bidra til å utvikle og inspirere yngre forskere.

4.3 Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

4.3.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim presenterer seg som ett miljø i egenvurderingen.

Forskerne

Fra Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap (INL) inngår 12 forskere i denne evalueringen, med omtrent halvparten innenfor hvert fagområde⁴. Av de evaluerte forskerne er sju professorer, fire førsteamanuenser og en postdoktorstipendiat. To forskere er mellom 30 og 39 år, tre mellom 40 og 49 år, fire mellom 50 og 59 år, og tre mellom 60 og 69 år. Blant forskerne er det sju menn og fem kvinner. Instituttet har fem stipendiater på evalueringstidspunktet, hvorav to innenfor litteratur og tre innenfor språk. I tillegg oppgir

⁴ En kvinne som i denne rapporten er kategorisert som språkforsker, hadde i følge NTNU på evalueringstidspunktet etter opplysningene fra INL halv stilling ved INL og halv stilling ved Institutt for språk og kommunikasjonsstudier (Anvendt språkvitenskap) ved NTNU. I kommentarrunden opplyser NTNU at vedkommende er litteraturviter.

NTNU at de har seks andre postdoktorstipendiater i eksternt finansierte prosjekter. I løpet av de siste fem årene har 12 avlagt doktorgrad ved instituttet.

4.3.2 Forskningsprofilen

Språk

Den språkvitenskapelige forskningsprofilen omfatter grammatikk (med hovedvekt på syntaks og semantikk), sosiolingvistik, dialektologi og norrøn filologi (inklusive runologi). En stor del av forskningen kan knyttes til tverrdisiplinære prosjekter, blant annet *Språkmøter*, *Nordisk dialektsyntaks (ScanDia Syn)*, *Fabrikken*, og til *Globaliseringsprogrammet*. Forskningen omfatter både teori- og metodespørsmål og mer empiriske spørsmål. Empirien gjør seg særlig gjeldende i for eksempel norsk som andrespråk og innvirkningen av engelsk på det norske språk.

I egen vurderingen beskrives nordisk fagdidaktikk og skriving som et eget forskningsfelt. Imidlertid har dette forskningsfeltet ut fra publikasjonslistene å dømme ennå ikke oppnådd å bli et framtrædende område innenfor instituttets forskningsprofil.

Litteratur

Forskningsprofilen i litteratur kjennetegnes av de mange fellesprosjektene. Av disse kan nevnes: *Norsk modernistisk litteratur 1930-1960*, *Det 'egne' og det 'andre'*, *Estetiske teknologier 1700-2000* og *Globaliseringens kulturelle uttrykk*. Teoretisk er disse prosjektene konsentrert om kulturanalytiske og kontekstualiserende undersøkelser der den erklærte målsettingen (ifølge egen vurderingen) er å kombinere tekstanalytisk og filologisk nøyaktighet med moderne teori og metode. En stor del av instituttets individuelle forskning har samme målsetting, og av disse arbeider kan nevnes *Pasienten som tekst*, *Sjølbiografier*, *Skrift, fiksjon og liv* og *Saklighet og sanselighet*. *Norsk prosamodernisme på 1930-tallet*. Narratologi og kjønnsforskning inngår i den nevnte teoretiske profilen. Litteraturhistorisk er den litterære forskningens tyngdepunkt 1800-tallet med Wergeland, Collett, Ibsen, Hamsun og Obstfelder i sentrum. Fra 1900-tallet kan nevnes arbeider om Vesaas, Wassmo og Beckett.

4.3.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved NTNU har i evalueringsperioden oppgitt til sammen 256 publikasjoner. Av disse utgjør kapitler i bøker 28 prosent, vitenskapelige artikler vel 16 prosent og institusjonspublisering 37 prosent. Anmeldelsene utgjør litt over 6 prosent (se kapittel 3, tabellene 3.8 og 3.9).

Språk

Innenfor samtlige av de språkvitenskapelige områdene som er nevnt ovenfor, har forskerne ved instituttet gitt verdifulle bidrag, og det finnes noen eksempler på forskning av mer nydannende karakter. Det publiseres først og fremst på norsk, men også på engelsk.

Den sociolingvistiske forskningen ved instituttet er teoretisk og metodisk reflekterende. Gjennom sin nydannende snarere enn tradisjonsbevarende karakter har denne forskningen også vært organisert i tverrvitenskapelige prosjekter som inkluderer flere stipendiater.

Forskningen om runer og norrøn sagalitteratur har høy kvalitet innenfor rammen av tradisjonell filologi. Også forskningen om fonetikk og fonologi knyttet til norske dialekter har svært god kvalitet. Den grammatiske forskningen innrettes ved INL mot norsk generativ syntaks og samspill mellom syntaks og semantikk. Denne forskningen holder høyt teoretisk nivå samtidig som den er basert på empiriske studier. Den er også internasjonalt anerkjent, noe som gjenspeiles i flere siteringer i Citation Index.

Skriveforskningen ved INL har kanskje ikke nådd samme klasse som de øvrige områdene. Det tekstteoretisk og filosofisk reflekterende perspektivet kunne vunnet på en klarere empirisk forankring.

Litteratur

Den litterære forskningsprofilen ved INL er, med hensyn til den teoretiske og analytiske dimensjonen, svært god. Noen av norsk litteraturforskningens store navn befinner seg her, men også gjennomsnittsnivået er flott. Dette kan være resultatet av de mange samvirkende faktorene som ble presentert for komitéen under miljøbesøket: Miljøet har en streng ansettelsespolitikk, en høy grad av fellesskap, en klar forskningsstrategi og en positiv og konstruktiv holdning til utfordringer. En rekke av de fremragende resultatene kommer fra de tidligere nevnte felles forskningsprosjektene. På litteratursiden spores ingen konflikt mellom felles og individuelle prosjekter, og begge typer forskning rangerer på høyeste nivå.

Etter komitéens vurdering er miljøets litteraturhorisont snever, ved at forskningen primært er konsentrert om 1800-tallet og visse forfattere fra 1900-tallet. Det nordiske perspektivet står svakt; de innsendte arbeidene og publikasjonslistene viser få eksempler på forskning i svensk og dansk litteratur. Den nyeste litteraturen samt barne- og ungdomslitteraturen er også lavt prioritert. I egenvurderingen fremheves det imidlertid at miljøet har et mål om å styrke disse områdene i framtiden.

4.3.4 Forskningsmiljøet

Egenvurderingen var skrevet av daværende instituttleder, og ifølge inntrykket fra miljøbesøket var den godt forankret blant både språk- og litteraturforskerne og stipendiatene.

Forskningsledelse

Ifølge egenvurderingen inngår utøvelse av forskningsledelse i instituttlederrollen ved INL. I den sammenheng framheves de store fellesprosjektene og initiativene til å utvikle en felles standard for forskningskvalitet gjennom regelmessige forskningsseminarer. I miljøbesøket fikk komitéen gjennomgående inntrykk av et meget velfungerende institutt med en tydelig ansettelsespolitikk. Dette gjenspeiles i sammensetningen av personalet (se kap. 3, tabellene 3.1 og 3.2).

Inntrykket fra miljøbesøket er at instituttet tilstreber en balansegang mellom tradisjonelle humanistiske emner og tilpasning til NTNUs mål. Intervjuer under miljøbesøket og lesning av publikasjoner bekrefter at miljøet har lyktes godt i denne balansegangen. Forskningsstrategisk har litteraturvitenskap i Trondheim valgt både å fastholde kompetansen i tradisjonelle historiske og filologiske ferdigheter, og å utvikle en ny kulturanalytisk profil etter internasjonal målestokk.

Rekruttering

Ved besøket fikk komitéen inntrykk av at miljøet gjennom hele 1990-tallet har ført en aktiv og god rekrutteringspolitikk. Instituttet initierer og leder større prosjekter, og dette gir mulighet for ekspansjon og rekruttering av et stort antall stipendiater. INL har også lyktes godt med å skaffe interne og eksterne forskningsressurser, og i å rekruttere stipendiater til prosjektene. Det har vært en god gjennomstrømning av doktorander og et høyt antall disputaser de siste fem år.

Samarbeid

Ifølge egenvurderingen har INL ulike samarbeidsformer som prosjekt, ordboksarbeid/håndboksarbeid og nettverk. Flere av språkforskerne er engasjert i europeisk og globalt forskningssamarbeid, samarbeid med andre institusjoner på NTNU, og med andre miljøer i Norge og i Norden. Internt på instituttet samarbeider språkvitere.

Det litterære forskningsmiljøet ved INL har mye samarbeid med andre litterære miljøer i Norge og i Norden, og flere av de litterære forskerne inngår på forskjellig vis i europeisk forskningssamarbeid.

Under miljøbesøket fikk komitéen inntrykk av et godt instituttfellesskap som også inkluderer stipendiater og hovedfags/masterstudenter. Det finnes aktiv seminarvirksomhet og samarbeid i forhold til undervisningen, noe som etter komitéens mening også bidrar til å legge grunnlaget for forskningsfellesskap.

Framtidsvisjoner

Egenvurderingen betoner i sine fremtidsvisjoner arbeidet for å ivareta en fortsatt vekselvirkning mellom større, felles, tverrvitenskapelige forskningsprosjekter og mer individuell forskning. Miljøet har flere pågående satsinger på større prosjekter, og ser behovet for en framtidrettet rekrutteringspolitikk. Blant annet har instituttet som overordnet mål å holde fast på lovende doktorer ved tildeling av postdoktorstipend eller ved vikariater.

4.3.5 Konklusjoner og anbefalinger NTNU

I egenvurderingen påpekes det at *Det er ikke alltid like lett å drive humanistisk forskning innenfor et teknisk-naturvitenskapelig universitet*. Fagets særegne karakter respekteres ikke alltid, men blir målt etter en lest (...) *laget for sivilingeniørstudiet*. Det er imidlertid komiteens inntrykk at de positive sidene ved den samlede strategiske satsingen ved NTNU oppveier dette, og at det tverrvitenskapelige miljøet har fremmet dynamikk og fruktbar nytenkning ved instituttet. Idérικdom og grenseoverskridelser synes å ha ført til vellykkede løsninger på de ulike problemene. Generelt er inntrykket at nordiskfagets framtid ved NTNU ser lovende ut. Komiteens anbefaling vil derfor være at instituttet fortsetter den forskningsstrategien som er valgt.

4.4 Universitetet i Tromsø

4.4.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Som følge av en omlegging som nylig har skjedd, er Nordisk språk og nordisk litteratur ved Universitetet i Tromsø organisert i hvert sitt større institutt: Nordisk språk er et av morsmålsfagene ved Institutt for språkvitenskap, mens nordisk litteratur utgjør en av faggruppene ved Institutt for kultur og litteratur. Begge instituttene hører inn under Humanistisk fakultet ved UiTø. På grunn av denne omleggingen, der forskningen skal danne grunnlaget for organisasjonen, er den tradisjonelle enheten mellom nordisk språk og litteratur opphevet. Miljøet har likevel valgt å presentere seg som ett miljø. I følge egenvurderingen har Universitetsstyret fastlagt at nordområdeforskning er et prioritert satsningsområde ved UiTø, og innenfor nordisk språk og litteratur er denne prioriteringen fulgt opp med forskning innenfor kultur, litteratur og språk i de nordlige områdene.

Forskerne

Fra Universitetet i Tromsø inngår ni forskere i evalueringen. Av disse er fem innenfor språk og fire innenfor litteratur. Det er fire professorer, tre førsteamanuenser og to postdoktorstipendiater i miljøet. Det er tre kvinner og seks menn, og aldersmessig er fordelingen en mellom 30 og 39 år, fire mellom 40 og 49 år, to mellom 50 og 59 år, og to mellom 60 og 69 år. I løpet av de siste fem år har to disputert innenfor nordisk språk, og to

innenfor nordisk litteratur. Doktorgradsstipendiaten har faglig tilknytning til både nordisk og allmenn litteraturvitenskap.

4.4.2 Forskningsprofilen

Språk

Språkmiljøet i Tromsø har relativt stor bredde, med nesten like mange spesialiseringer som ansatte. Forskningen er individuell, uten felles prosjekter, og er i stor grad knyttet opp mot universitetets overordnede orientering mot nordområdene. Det blir forsket på steds- og personnavn, språkkontakt mellom norsk, samisk, og finsk/kvens, dialektologi, eldre språk og pragmatikk, historisk syntaks og syntaktisk variasjon, og språksosiologi. Her finnes også forskning innenfor feltet kontaktlingvistikk og minoritetsstudier.

Litteratur

Innenfor litteratur er personalet i løpet av noen få år blitt betraktelig redusert (fra fem til tre faste stillinger). Det er innsendt arbeider fra disse tre samt en postdoktorstipendiat. På tross av at de er få, representerer de en betydelig forskning som hovedsakelig er konsentrert om nordnorsk litteratur, spesielt Knut Hamsuns forfatterskap, men også om eldre nordnorske forfattere som Petter Dass. I de siste 10 årene har det vært holdt en rekke viktige internasjonale Hamsun-konferanser i regi av UiTø. Dessuten har forskning i regional litteratur vært et satsingsområde. Et tredje område er nordisk poesi (etter 1945), herunder ekfrase, sonett og prosadikt, og Henrik Ibsens dramatik er et fjerde. På flere av disse områdene er det utviklet større prosjekter, f.eks. det nordiske poesi-prosjektet *Den moderne nordiske lyrikkens former* (sammen med forskere ved andre universiteter i Norden). Metodisk ligger hovedvekten på nærlesning, herunder retorisk lesning og empirisk og kulturhistorisk undersøkelse. Teoretisk anvendes ekfraseteori, modernismeteori, Bachtin og dekonstruksjon.

4.4.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved UiTø har i evalueringsperioden til sammen 182 publikasjoner, og av disse utgjør kapitler i bøker drøyt 31 prosent, vitenskapelige artikler 12 prosent og institusjonspublisering nærmere 32 prosent. Anmeldelsene utgjør drøyt 6 prosent (se kapittel 3, tabellene 3.8 og 3.9).

Språk

Generelt er kvaliteten på språkforskningen god, med stor bredde i vitenskapelige perspektiver. Navneforskningen i Tromsø er viktig gjennom sin tilknytning til språksosiologien. Forskningen innenfor pragmatikk og dialektsyntaks er interessant og har et stort potensial. Forskningen fra dette miljøet publiseres i liten grad på engelsk eller andre internasjonale språk, noe som kunne vært gjort ut fra kvaliteten og relevansen i forhold til internasjonalt etablerte forskningsområder.

Litteratur

Alle litteraturforskerne har omfattende publikasjonslister. Det publiseres hovedsakelig på norsk, men alle har også flere publikasjoner på engelsk. Forskningen er teoretisk oppdatert og med rimelig litteraturhistorisk bredde. De innsendte arbeidene ligger på et godt eller høyt nivå. Det er oppnådd et både faglig og formidlingsmessig godt resultat ved den empiriske undersøkelsen av en fransk vitenskapelig ekspedisjon til Nord-Norge i 1840-årene. Det er også gode nylesninger av Ibsen, Hamsun og norske modernister gjennom anvendelse av nyere litteraturteori. En sterk side ved litteraturmiljøet er formidlingen, og dette arbeidet har flere ganger blitt prisbelønnet.

4.4.4 Forskningsmiljøet

Egenvurderingen er skrevet i tre deler: en allmenn del om nordiskfagets situasjon, og to separate deler som gjenspeiler at det språklige og det litterære innenfor nordistikken tilhører to ulike, større institutter ved det humanistiske fakultetet.

Forskningsledelse

Ifølge egenvurderingen og miljøbesøket preger omorganiseringen ved UiTø det siste året før evalueringstidspunktet situasjonen for miljøet. Litteraturfag er slått sammen med kunst- og dokumentasjonsfag, mens alle språkfagene ved universitetet er slått sammen. Under miljøbesøket ga forskerne uttrykk for usikkerhet om konsekvensene, både når det gjelder strategi og forskningsledelse.

Ved miljøbesøket kom det heller ikke fram informasjon om hvorvidt ledelsen og de tilstedeværende ansatte arbeider for å skape et forskningsmiljø der yngre og eldre forskere samarbeider. Som følge av lav bemanning må forskerne ifølge egenvurderingen og miljøbesøket gi veiledning på områder der de ikke har sin ekspertise.

Samarbeid

Flere av institusjonens forskere inngår i nordiske og internasjonale nettverk, blant annet ledes prosjektet *Nordisk dialektsyntaks (ScanDia Syn)* fra Tromsø. Forskere ved UiTø spiller også framtrædende roller i ulike nasjonale språksammenhenger. Ved Universitetet i Tromsø har forskerne gode muligheter for å reise og ha forskningsfri i lengre perioder. Selv om dette er positivt for forskningen, er det komitéens inntrykk at i et lite miljø blir dette et hinder for utviklingen av forskningsmiljøet. Flere språkforskere i dette miljøet har dessuten hatt sentrale verv i universitetsorganisasjonen, noe som også påvirker bemanningssituasjonen.

UiTø kjennetegnes ved at det har et stort formidlingsansvar i regionen og ved at det er utviklet samarbeid regionalt. Dette fører ifølge miljøbesøket til press på forskningen.

Litteraturmiljøet framstår som dynamisk på tross av at de er få. Forskningen er hovedsakelig individuell, men det foregår samarbeid om de større formidlingsprosjektene, og konsentrasjonen om det nordnorske gir miljøet et visst fellespreg. En av forskerne innenfor litteratur har mottatt en pris for innsatsen for å forbedre studentenes faglige og sosiale miljø. De litterære forskerne har alle internasjonale kontakter.

På språksiden har de teoretisk orienterte forskerne kunnet videreutvikle sine interesser i de nye miljøene, for eksempel innenfor Senter for teoretisk lingvistikk (Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics, CASTL). Det har imidlertid ikke vært noe forskningssamarbeid mellom nordisk språk og nordisk litteratur.

Rekruttering

Miljøet har for tiden en halv doktorgradsstipendiatstilling, noe som neppe er en ønskelig situasjon, verken for miljøet eller for stipendiaten.

Framtidsvisjoner

Egenvurderingen har refleksjoner om den allmenne situasjonen for nordiskfaget og endringer av både studiefaget og forskningen som følge av internasjonalisering. Man mener at det nasjonale perspektivet ikke lenger har samme appell til studentene. Samtidig blir forskningen innenfor språk- og litteraturemnene mer teoribasert, og i økende grad differensiert og spesialisert. Miljøet har likevel ifølge egenvurderingen valgt å holde fast ved de tradisjonelle delområdene i nordiskfaget, selv om den nye instituttstrukturen har brutt opp den tidligere sammenholdte organisasjonsformen.

4.4.5 Konklusjoner og anbefalinger UiTø

Nordiskfaget ved Universitetet i Tromsø preges av at de to fagmiljøene er svært ulike. Inntrykket fra miljøbesøket var at språkmiljøet, til forskjell fra litteraturmiljøet, ikke hadde den nødvendige framtidsoptimismen. Innenfor språkmiljøet anbefales en satsing på bestemte områder der det er muligheter for å videreutvikle ekspertise, som for eksempel innenfor pragmatikk og språkkontakt. Dette gjelder også for områder som dialektsyntaks. Miljøet bør satse mer på publisering internasjonalt, spesielt innenfor etablerte områder der det kan vise til nye teoretiske vinklinger.

Litteraturforskerne i Tromsø har lyktes i å kombinere gammelt og nytt og å fylle posisjonen som et universitet for den nordnorske regionen. Komitéens anbefalinger er derfor at litteraturmiljøet følger opp denne tradisjonen.

Komitéen vil anbefale at miljøet som helhet aktivt satser på å utvikle en tydeligere og mer dynamisk forskningsledelse, og at miljøet fremmer tiltak som kan bidra til rekrutteringen av yngre forskere. I denne forbindelse anbefaler komitéen å utvikle prosjekter innenfor det nordlige perspektivet som miljøet spesielt skal ivareta.

4.5 Høgskolen i Stavanger (fra 1.1.2005 Universitetet i Stavanger, UiS)

4.5.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Nordiskmiljøet ved Høgskolen i Stavanger ble gjennom høgskolereformen i 1994 dannet av miljøer fra en tidligere distriktshøgskole og en tidligere lærerhøgskole. I 2004 er fagmiljøet delt i tre institutter: Institutt for allmennlærerutdanning, Institutt for førskolelærerutdanning og Institutt for kultur- og språkvitenskap. I tillegg er det nordister ved Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret). Fra 1.1. 2005 fikk høgskolen status som Norges femte universitet under navnet Universitetet i Stavanger (UiS).

Forskerne

Fra Høgskolen i Stavanger (UiS) inngår seks forskere i evalueringen, fire innenfor språk og to innenfor litteratur. Av disse er to professorer og fire førsteamanuenser. Miljøet har tre forskere mellom 30 og 39 år, og en forsker i hver av de øvrige alderskategoriene. To er kvinner og fire menn. Tre av de ansatte har disputert de siste fem årene.

4.5.2 Forskningsprofilen

Språk

Forskningen i språkvitenskap omfatter morfosyntaks, semantikk, onomastikk, dialekter og språkhistorie. Dessuten forskes det på språkplanlegging og lesekunnskap.

Litteratur

Litteratursiden danner ved evalueringstidspunktet et meget lite miljø, om man i det hele tatt kan snakke om et miljø når det finnes to ansatte med førstekompetanse. Hovedtemaer i forskningen ved HiS er Hamsuns forfatterskap lest etter Bakhtins metode, og barnelitteratur. I tillegg er det innsendt arbeider om Dag Solstad og August Strindberg.

4.5.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved HiS/UiS har i evalueringsperioden til sammen 71 publikasjoner, og av disse utgjør kapitler i bøker drøyt 12 prosent, vitenskapelige artikler 18 prosent og institusjonspublisering nærmere 55 prosent. Anmeldelsene utgjør snaut tre prosent (se kapittel 3, tabellene 3.8 og 3.9).

Noen av de evaluerte forskerne i språkmiljøet har produsert forskning av meget høy kvalitet. Publikasjoner innenfor navneforskning, grammatikk, språkhistorie og

språkplanlegging vitner ikke bare om solide kunnskaper og grundighet, men også om evnen til å reflektere og til å argumentere klart og overbevisende. Spesielt forskningen innenfor morfosyntaks og språkhistorie holder høyt nivå.

Litteraturmiljøet er lite, men med stor variasjon. Det er produsert fremragende resultater, for eksempel holder Hamsun-forskningen internasjonal standard. Den litterære forskningen publiseres hovedsakelig på norsk, men internasjonal publisering forekommer.

4.5.4 Forskningsmiljøet

Egenvurderingen er ført i pennen av en enkeltperson, og sendt ut til miljøet flere ganger til innspill og kommentar. Den er gjennomgående selvkritisk og reflekterende, og ifølge intervjuene under miljøbesøket har den satt i gang diskusjoner og refleksjoner om forskningen og forskningsmiljøet.

Ifølge egenvurderingen kan miljøet oppleves som lite og fragmentert, og dette har hovedsakelig sammenheng med at forskerne underviser i ulike utdanninger. Dette forholdet kan ifølge miljøbesøket virke hemmende på utviklingen av et helhetlig nordiskfaglig forskningsmiljø, selv om de rent fysisk er samlet. Få ansatte fører til kontinuitetsproblemer ved at hver enkelt forsker har sin spesialitet. Om en person går, kan et helt fagområde forsvinne.

Forskningsledelse

Ifølge intervjuene under miljøbesøket fungerer ledelsen ved fakultetet og instituttet bra, men nordiskfaget har ikke egen forskningsledelse. I egenvurderingen påpekes det at nordiskmiljøet etter høgskolereformen i 1994 har strevd med å samle to ulike kulturer når det gjelder undervisning og forskning til ett felles miljø. Det framheves at de har en positiv undervisningskultur, basert i den tradisjonelle "lærerskolekultur", og at dette kanskje har stått i motsetning til en "universitetskultur" med mer vekt på forskningen. Dette har ifølge egenvurderingen bidratt til at man for det meste forsker individuelt. Lesesenteret har en egen forskningsstrategi og har oppgaver som nasjonalt ressurscenter og mindre tradisjonell undervisning enn det øvrige miljøet.

Miljøet har et språkforum og et litteraturforum som fungerer som møteplasser for forskerne innenfor de to fagområdene. Ved miljøbesøket framgikk det at instituttledelsen hadde planer om å opprette mer forskningsinnrettede arbeidsseminarer. Oppbyggingen av denne typen seminarer var ledd i utviklingen av forskningsmiljøet ved HiS/UiS, og målet var å fremme mer internt forskningssamarbeid.

Ved miljøbesøket framkom det en bekymring for at forskningen ikke skal danne grunnlaget for framtidig organisering, og noen forskere frykter at dette vil få uheldige konsekvenser for miljøet. Nordiskfaget har hatt problemer med å få eksterne

forskningsmidler, og det interne Universitetsfondet har i en periode vært viktig for finansiering av forskningen i miljøet.

Samarbeid

Det er lite forskningssamarbeid mellom nordistene ved HiS/UiS. Forskere i miljøet har en del kontakter utad, både nasjonalt og internasjonalt, og flere deltar i nettverk av ulike slag. Det poengteres i egenvurderingen at slike kontakter bør utvikles og styrkes, men det er noe uklart hvordan dette rent konkret skal skje og hva det skal gjelde. Det redegjøres for samarbeid med Universitetet i Växjö, og det nevnes at lesevitenskap knytter an til studiet av skriftkultur i Volda. Det er imidlertid vanskelig for komitéen å ha noen oppfatning av hva dette innebærer.

Rekruttering

HiS/UiS har ikke eget doktorgradsprogram innenfor nordiskfaget, men har tre stipendiater innenfor områdene barnelitteratur og tekstlingvistikk. Disse stipendiatene får veiledning der de er tatt opp på doktorgradsprogram, og i to av tilfellene gjelder dette Høgskolen i Agder. Selv om HiS/UiS ikke har doktorgradsutdanning på dette fagområdet, tilbys kurs i vitenskapsteori. Stipendiaten som komitéen møtte, var fast ansatt ved instituttet og har hatt vikarstipend og frikjøpsmidler fra HiS/UiS. Egenvurderingen påpeker at det hittil ikke har eksistert noen strategi for hvordan hovedfags/masterstudenter skal motiveres til forskning, eller hvordan miljøet skal ta vare på yngre forskere som er ansatt i midlertidige stillinger.

Framtidsvisjoner

Hittil har forskerne i miljøet drevet individuell forskning. I egenvurderingen påpekes det at det er nordister som forsker ved andre enheter enn de som omfattes av evalueringen. Under miljøbesøket ble framtidsplanene presentert, og av dem går det fram at miljøet har samlet seg om lesevitenskap som spesialitet og at det er konkrete planer om et tverrvitenskapelig samarbeidsprosjekt om "leseren". På denne måten ønsker miljøet å synliggjøre en ambisjon om å være komplementær som nytt universitet i Norge, og ikke prøve å bli lik nordistene ved de andre universitetene. HiS/UiS har søkt om stipendiatstillinger og forskningsmidler til denne satsingen. Dette ble i miljøbesøket betegnet som et tredje felt for forskningen; der språk og litteratur kan ha samarbeid om noe som går ut over den enkeltes spesialitet. Det ble også påpekt at undervisningsrelatert forskning er et annet område der det er gode muligheter for å få til forskningsmessig fellesskap og samarbeid. HiS/UiS har således en strategi for å satse på profil heller enn bredde.

4.5.5 Konklusjoner og anbefalinger HiS/UiS

Miljøet er forholdsvis ungt, med halvparten av forskerne mellom 30 og 39 år. Dette betyr at flere av forskerne er ansatt de senere år, og har disputert innenfor de siste fem år. Ved miljøbesøket fikk komitéen inntrykk av at dette bidrar til optimisme. Det vil imidlertid

være nødvendig med tydelig forskningsledelse og utvikling av gode møteplasser som for eksempel satsingen på arbeidsseminarer. Miljøet bør også videreutvikle samarbeidsformene med høyt rangerte universiteter i utlandet.

Miljøet har planer om et samarbeid om "leseren". Dette ser komiteén som positivt, og er enig med miljøet i at dette kan forene forskerne ved de ulike enhetene. Et slikt tiltak er sannsynligvis nødvendig for at det skal bli et godt forskningsmiljø i Stavanger. En planlagt oppsplittelse av den fysiske samlokaliseringen av miljøet kan imidlertid føre til fragmentering og hindre oppbyggingen av det nødvendige faglige fellesskapet.

4.6 Høgskolen i Agder

4.6.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Ved Høgskolen i Agder sorterer nordisk språk og litteratur under Institutt for nordisk og mediefag som er en del av Fakultet for humanistiske fag.

Forskere

Til sammen 17 forskere inngår i evalueringen, ni innenfor språk og åtte innenfor litteratur. Det er åtte professorer, fem førsteamanuenser og fire postdoktorstipendiater, seks av de 17 er kvinner og elleve menn. Alderssammensetningen i miljøet er slik at to av forskerne er mellom 30 og 39 år, tre mellom 40 og 49 år, ni mellom 50 og 59 år, og tre mellom 60 og 69 år. I tilknytning til miljøet og på prosjekter er det tre doktorgradsstipendiater og tre postdoktorstipendiater.

4.6.2 Forskningsprofilen

Språk

Den språkvitenskapelige forskningen er preget av stor bredde og består hovedsakelig av individuelle forskningsprosjekter. Forskning bedrives innenfor områdene runologi, språkhistorie, navneforskning, historisk lingvistikk, dialektologi, færøysk, grammatikalisering, språkkontakt, sociolingvistikk, barnespråk og medieforskning. Undervisningsmandatet har ifølge egenvurderingen virket styrende på valg av forskningstema. Noen forskningstema, for eksempel talemålsstudier og språknormering, har ledet til større prosjekter som omfatter en gruppe forskere.

Litteratur

En del av den litterære forskningen ved Høgskolen i Agder foregår individuelt, og noe er samlet om fellesprosjektet *Kroppens betydning. Konstruksjoner av kjønn i nordisk litteratur*. Litteraturhistorisk spenner forskningen over et bredt historisk tidsrom, fra *Vølvens spådom* over Peter Dass, Ludvig Holberg, Henrik Wergeland, *Det moderne*

gjennombrudd, til nåtid. Selv om egenvurderingen ikke framhever forpliktelsen overfor den litterære tradisjonen, ivaretas den godt av forskerne ved HiA.

Tematisk spenner forskningen vidt, både barnelitteratur og kjønnsforskning er sterkt representert. Forskningen om danske forfattere viser at forpliktelsen overfor det nordiske til en viss grad imøtekommes, noe som kan ha sammenheng med at miljøet har engasjert en dansk professor II. De innsendte bidragene er i stor grad analytisk-teoretiske, og ved hjelp av nyere teoretiske perspektiver analyserer forskerne fram nye sider ved norsk litteratur. Blant de innsendte arbeidene spores også genreteoretisk refleksjon.

4.6.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved HiA har i evalueringsperioden til sammen 301 publikasjoner, og av disse utgjør kapitler i bøker 34 prosent, vitenskapelige artikler 16 prosent og institusjonspublisering 29 prosent. Anmeldelsene utgjør drøyt 7 prosent (se kapittel 3, tabellene 3.8 og 3.9).

Språk

Den språkvitenskapelige forskningen er etter komitéens vurdering mangesidig, men også ujevn. Noen forskere holder godt, internasjonalt nivå, andre har publisert større verker, selv om ikke alle disse er banebrytende forskningsmessig sett. Blant områdene som kan trekkes fram, er forskningen om sosiolingvistikk, språkkontakt og grammatikalisering, forskningen om urnordisk og overgangstidens fonologi samt forskningen om barn og medier. Forskning som også holder god standard, er den som gjelder språknormering og norsk talemål.

Litteratur

De beste forskerne lykkes i å analysere nye aspekter av kjent norsk litteratur gjennom en fint avbalansert kombinasjon av teoretisk innsikt og evne til nærlesning. I miljøet framtrer en kritisk bevissthet og et ønske om å plassere litteraturforskningen som et "kritisk potensial" i kulturdebatten. Forskningskvaliteten på de innsendte arbeidene er imidlertid variert. I miljøet finnes forskere som holder høyt kvalitativt og kvantitativt nivå, og forskere med beskjeden publikasjonsmengde og som kvalitativt ikke overstiger det jevne.

4.6.4 Forskningsmiljøet

Egenvurderingen er blitt til i samarbeid mellom studielederen, en professor og to førsteamanuenser, og er generelt preget av optimisme og selvtillit. HiA har valgt å ha en lav forskningsandel til fordeling til fast ansatt personale. Ifølge egenvurderingen og under intervjuer i miljøbesøket er det til gjengjeld forholdsvis problemfritt å få innvilget forskningsstipendier for de ansatte.

Forskningen ved HiA er til en stor del avhengig av eksterne midler, og selv om høyskolen har fått flere rekrutteringsstipender fra Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), har

det vært vanskelig å oppnå prosjektmidler fra Forskningsrådet. Allikevel har miljøet de senere år lyktes i å få midler til større prosjekter som inkluderer stipendiat- og postdoktorstillinger. Et eksempel på dette er NFR-midler til det litterære prosjektet: *Kroppens betydning*. Under miljøbesøket ble komitéen informert om hvordan dette prosjektet har vært til stor inspirasjon for de involverte stipendiatenes forskning.

Forskningsledelse

Komitéen ble under miljøbesøket presentert for ulike ambisjoner som miljøet gjennom forskningsledelse ønsker å realisere. Det er komiteens inntrykk at disse ikke alltid så lett lar seg kombinere. Miljøet er avhengig av å ha en regional forankring og regional støtte, samtidig som man streber etter at den forskningen man bedriver skal ha internasjonalt nivå. Miljøet vil fortsatt ivareta en del av den tradisjonelle nordiskfaglige forskningen, samtidig som man også vil være forskningsinstitusjon på nye områder som de eksisterende universitetene ikke dekker. Doktorgradsprogrammet som instituttet fikk i 2000, kombinerer nordisk språk og nordisk litteratur, og er et eksempel på dette.

Ved miljøbesøket presenterte ledelsen den strategiske planen for forskningen. Instituttets doktorgradsutdanning bygges opp i form av forskningskurser og åpne seminarer. Dessuten inngår instituttet i nasjonalt samarbeid om forskerutdanning. Det satses fra fakultetets side sterkt på å utbygge forskerutdanningen, og det gjøres mye for å tiltrekke stipendiater og å bygge opp et miljø med internasjonal tilknytning.

Komiteens inntrykk fra miljøbesøket er at engasjementet er sterkt ved HiA og at en del god forskning har kommet ut av de strategiske prioriteringene. Balansen mellom spissing og bredde berører også den individuelle forskningen i faget. I framtiden vil miljøet satse mer på tverrvitenskapelige prosjekter og nettverksprosjekter for å få forskningsmidler og for å kunne ekspandere. Komiteen støtter arbeidet mot en klarere profilering og mer samlet forskningsvirksomhet. Dette vil føre til en bedre utnyttelse av ressursene.

Samarbeid

I egenvurderingen beskrives arbeidet med forskerutdanningen som en viktig satsing for miljøet. Videre påpekes det at eksternt finansierte forskerkurs og fagseminarer på internt initiativ genererer ideer til store og mindre fellesprosjekter. HiA er representert i ulike norske språkprosjekter, som prosjektet *Moderne importord*, og har vært flittig til å arrangere nasjonale og internasjonale konferanser.

Eksempel på samarbeid mellom litteratur og språk innenfor HiA er forskningen omkring Ibsens *Et dukkehjem*, der samtaleanalyse er anvendt. Ut over dette viser ikke de publikasjonene komitéen har lest, hvorvidt det er utviklet et slikt fagsamarbeid innenfor instituttet. I egenvurderingen beskrives planer for samarbeid over faggrensene, for eksempel initiativer til å bygge opp kommunikasjonsstudier og samtalestudier.

Flere av språkforskerne inngår også i nasjonale forskningsnettverk. I egenvurderingen pekes det også på kortvarige internasjonale utvekslinger av lærerkrefter, noe som også ble framhevet under miljøbesøket. Lengre opphold av utenlandske gjesteforskere har det imidlertid vært mindre økonomisk mulighet for. Miljøet ser fram til en nyopprettet finansieringsordning for gjesteopphold i utlandet for instituttets forskere.

Ved miljøbesøket fikk komitéen et sterkt inntrykk av et konstruktivt og energisk miljø. Både stipendiatene og forskerne uttalte seg positivt om det kollegiale klimaet ved institusjonen.

Rekruttering

I egenvurderingen påpekes det at ekstern finansiering har avgjørende betydning når det gjelder forskerrekuttering. Finansieringskilder har de senere år vært UFD, NFR og Sørlandets kompetansefond.

Høgskolen fikk som før nevnt sin rett til doktorgrad innenfor nordisk språkvitenskap og nordisk litteraturvitenskap i 2000. Ingen av kandidatene hadde per evalueringstidspunktet (våren 2004) disputert, ifølge egenvurderingen. Miljøets postdoktorstipendiater vil være aktuelle kandidater ved nyansettelser. Det er også mulighet for fast ansatte å få stipend til doktorgradsprogram.

Komitéen fikk anledning til å treffe to stipendiater, den ene med et prosjekt om folkeviser, den andre med et dialektprosjekt. Begge stipendiatene var fornøyde med veiledning og miljø. De har muligheter for å framlegge prosjekter i forskerfora, i seminarer og på nasjonale konferanser. En har sin biveileder utenfor HiA.

Framtidsvisjoner

Instituttet framhever som sin forskningsoppgave å opprettholde et nyhets- og aktualitetsaspekt, representere en kritisk holdning, og ivareta tradisjonelle disipliner som norrøn filologi og språkhistorie. Egenvurderingen viser til at det er en flytende overgang mellom kommunikasjonsfaget og nordiskfaget innenfor instituttet, og at emnet multimodalitet derfor kommer til å bli et viktig forskningstema i framtiden. HiA har i tilknytning til dette temaet ansatt både professor og stipendiat, og prosjekter i samarbeid med andre universiteter og høyskoler relateres til satsingen. I tillegg samarbeider HiA om forskerutdanning om multimodalitet med tre av universitetene. Instituttet ønsker å satse mer internasjonalt, noe som styrkes av fakultetets premiering av forskningspublisering på engelsk.

4.6.5 Konklusjoner og anbefalinger HiA

HiAs strategi for nordiskfaget er en kombinasjon av å være nytenkende og tradisjonell. Den språkvitenskapelige forskningen er ujevn og burde fokuseres mer. Miljøet bør utvikle

potensialet innenfor medieforskning og barnespråk. Agders litterære forskningsprofil må sies å være energisk, og kollektive prosjekter bidrar positivt til miljøets forskningskvalitet og gode stemning. Generelt anbefaler komitéen videre arbeid med en mer samlet forskningsvirksomhet og en klarere og mer selvkritisk profilering.

De problemer som spores, synes å henge sammen med en ujevn forskningsaktivitet og et forskjellig syn på større fellesprosjekter. En fortsatt bearbeidning av disse problemer anbefales.

4.7 Høgskolen i Volda

4.7.1 Rammebetingelser

Institusjonen

Høgskolen i Volda ble opprettet i 1994 gjennom en sammenslåing av Volda lærarhøgskule og Møre og Romsdal distriktshøgskule. Det nordiske miljøet ved HVO består av Nordisk institutt ved Avdeling for humanistiske fag (AHF) samt Ivar Aasen-instituttet. I tillegg tilbyr det nordiske fagmiljøet ved AHF ulike studieprogram til studentene ved HVO, og har ansvaret for undervisningen i norskfaget i allmenn- og førskolelærerutdanningen.

På tidspunktet for evalueringen var to andre enheter tilknyttet HVO. *Ivar Aasen-selskapet*, som er et selvstendig tverrinstitusjonelt fagmiljø med deltagere fra flere universiteter, og der en av de ansatte ved høgskolen er med. Våren 2005 ble *Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa* etablert i tilknytning til HVO.

Forskere

Det er til sammen sju forskere som inngår i evalueringen, og av disse arbeider tre innenfor språk og fire innenfor litteratur. Blant de evaluerte forskerne er det to professorer, én dosent og fire førsteamanuenser: To av disse er kvinner, og fem er menn.

Aldersspredningen blant de sju forskerne er slik at to er mellom 40 og 49 år, fire er mellom 50 og 59 år, og en er over 60 år.

4.7.2 Forskningsprofilen

Fagmiljøet er lite og oppsplittet, og forskerne har ulike betingelser for forskning. Ifølge egenreviseringen sprer forskningsaktiviteten seg over et bredt tematisk register: Språk- og litteraturvitenskap, nynorsk skriftkultur som til dels er relatert til Ivar Aasen-instituttet, litteraturforskning og utdanningsforskning og fagdidaktisk forskning som er relatert til allmenn- og førskolelærerutdanningen. Ivar Aasen-instituttet tilbyr mastergrad i nynorsk skriftkultur, og har tre stipendiater, men ingen tilknyttet nordisk språk eller litteratur. Det er også under utvikling et overgripende masterstudium innenfor humaniorafeltet der nordiskmiljøet er involvert.

Språk

Innenfor språkforskningen har HVO valgt å satse på skriftkultur, i samsvar med at nynorsk skriftkultur er hovedemnet for masterutdanningen. I tillegg har man satset på leksikologi og arbeidet med utgivelse av Ivar Aasens skrifter og etterlatte arbeider.

Ifølge egen vurderingen deltar forskerne i Volda i mer omfattende paraplyprosjekter som integrerer flere fagmiljøer og institusjoner, som for eksempel prosjektet *Det "egne" og det "andre"* ved NTNU, der forskere fra Volda har deltatt med delprosjektet *Det europeiske i det nynorske*.

Litteratur

Litteraturmiljøet i Volda har hovedsakelig konsentrert seg om utforskningen av noen forfattere: Henrik Ibsen, Dag Solstad, Tarjei Vesaas, Ronald Fangen, Herbjørg Wassmo, Alfred Hauge og Hans Skjervheim. Av publikasjonslistene framgår det i tillegg at et bredt felt av nyere norske mannlige og kvinnelige forfattere er dekket, dessuten et par 1800-tallsforfattere. En av forskerne har i tiårsperioden arbeidet redaksjonelt i det fellesnordiske prosjektet *Nordisk Kvindelitteraturhistorie*. Arbeidene består av doktoravhandlinger, biografier og forskjellige former for artikler. Metodisk og teoretisk omfatter forskningen narratologi, feminisme, psykoanalyse (Freud, Kristeva, Lacan), modernismeteor, relasjonen mellom teologi og litteratur, integrasjonssosiologi og idéhistorie.

4.7.3 Publikasjoner og forskningskvalitet

Nordiskmiljøet ved HVO har for evalueringsperioden oppgitt til sammen 83 publikasjoner, og av disse utgjør kapitler i bøker 31 prosent, vitenskapelige artikler 17 prosent og institusjonspublisering 34 prosent. Anmeldelser utgjør drøyt 1 prosent av publikasjonene (se kapittel 3, tabell 3.9).

Språk

Forskning om nynorsk i relasjon til nasjonalisme, purisme og nasjonalitetstenkning er planlagt i det nystartede prosjektet *Det opne språket*. Den lingvistiske forskningen som dette prosjektet bygger på, har en populærvitenskapelig innretning. Det komitéen har sett av språkforskning, er for det meste arkiv- og ordboksarbeid. Utgavene av etterlatte, tidligere ikke trykte skrifter av Ivar Aasen (inkludert en ordbok), har høy kvalitet, men mangler etter komitéens mening en vitenskapelig argumentasjon knyttet til arbeidet. Komitéen ser et stort potensial for metodologisk og teoretisk forskning rundt Ivar Aasen som person og som språkforsker, og anbefaler miljøet å arbeide videre med dette.

Litteratur

Det er relativt stor bredde i litteraturforskningen. To av forskerne har utelukkende publisert på norsk, mens to andre også har publikasjoner på engelsk. Forskningskvaliteten må

generelt vurderes som god, og for Ibsen-forskningens vedkommende som høy. De beste av de innsendte arbeidene har høyt refleksjonsnivå, og de inneholder overveiende godt underbygde lesninger som avdekker viktige perspektiver hos de valgte forfatterne. Alle forskerne har lagt vekt på formidling av sin forskning.

4.7.4 Forskningsmiljø

Ved miljøbesøket påpekte de ansatte at kollektive forskningsaktiviteter hadde vært vanskelig å få til. Dette har ifølge forskerne sammenheng med både tradisjoner og strukturelle forhold ved HVO, blant annet at de dårlige økonomiske rammevilkårene for forskning gjør det vanskelig å trekke i lag.

Forskningsledelse

HVO har etter hvert arbeidet i retning av en mer strategisk styring av forskningen, og dette fører til at ressursene til den enkelte forsker er små. I stedet fordeles en stor andel interne midler etter prosjektsøknad. Ved intervjuene med ledelsen ved HVO ble det påpekt at høgskolen er et system med to ben, undervisning og forskning, men at systemet prioriterer undervisning. Samtidig har nordiskmiljøet røtter i det gamle distriktshøgskolemiljøet og i en relativt individualistisk og "fri" forskningstradisjon der engasjement, interesser og ambisjoner hos den enkelte har vært den viktigste drivkraften for forskningen.

Ifølge egenvurderingen følger nordiskmiljøet vanlige nasjonale og internasjonale kriterier og standarder for kvalitetssikring, og formelle kvalitetssikringsrutiner for publisering i egne skriftserier. Fagmiljøet framhever at det har vært særlig aktivt på den nasjonale forskningsarenaen de senere år.

Egenvurderingen understreker at det er vanskelig å få tilgang til midler fra de eksterne kildene som i stor grad er kanalisert gjennom program, for eksempel fra NFR. Det er et problem for miljøet å få finansiering av større forskningsprosjekter.

Samarbeid

Ivar Aasen-selskapet har gjennom et formalisert samarbeid med forskere ved Universitetet i Bergen siden 1991 arbeidet med å gi ut upubliserte manuskripter av Ivar Aasen. I tillegg har det vært et samarbeid med en forsker ved Universitetet i Oslo om tre nytgaver av Ivar Aasen-ordbøker, og kontakter med utenlandske institusjoner i forbindelse med studiet av nynorsk som språk- og skriftkultur.

Inntrykket fra miljøbesøket var at de ulike delene av nordiskmiljøet på HVO ikke samarbeidet i særlig grad. Med tanke på at antallet forskere er lavt og at av disse har drøyt halvparten doktorgrad, kan dette etter komitéens mening bli et problem for miljøet som helhet. Intervjuene med de ansatte under miljøbesøket synliggjorde mistriksel på grunn av

faglig isolering blant enkeltforskere, manglende innflytelse på institusjonens virksomhet og små midler til reiser, for å nevne noe.

Rekruttering

I egenvurderingen påpekes det at rekrutteringen er et aktuelt problem i og med at gjennomsnittsalderen er høy i miljøet. Selv om HVO har et masterprogram i nynorsk skriftkultur, er dette ikke nok til å sikre rekrutteringen. Høgskolen i Volda har ingen doktorgradsprogram, men ifølge egenvurderingen har den arbeidet for at egne ansatte kan få opptak ved ulike universiteters doktorgradsprogram. For de ni interne doktorgradsstipendiatene holdes jevnliges forskningsseminarer av en ansatt professor II som har hovedstilling ved Universitetet i Bergen. Tre ansatte har disputert de siste fem årene, og to av disse er ansatt ved høgskolen i dag. Til Ivar Aasen-instituttets prosjekt *Det opne språket* er det knyttet tre stipendiatstillinger, to finansiert av NFR, én av HVO. Disse er registrert på historiefagets doktorgradsprogram ved Universitetet i Oslo, og således ikke nordister.

Framtidsvisjoner

HVO har vedtatt en ny strategiplan for FoU-arbeidet ved institusjonen, i retning av mer tematisk eller gruppebasert forskning. Under miljøbesøket kom det fram at det var ønsker om flere professor II-stillinger tilknyttet språkutdanningen og utvikling av nye prosjekter. HVO skal ifølge vedtak i forskningsutvalget lyse ut en stipendiatstilling i tilknytning til grunnleggende lese- og skriveopplæring, eventuelt morsmålsopplæring og norsk som andrespråk.

4.7.5 Konklusjoner og anbefalinger HVO

Komiteéns inntrykk er at miljøet i Volda er fragmentert, og den anbefaler derfor at man satser på å bygge opp et forskningsmiljø som i større grad enn hittil overskrider grensene mellom Ivar Aasen-instituttet, enheter ved AHF og sentrene, samt utvikler tydeligere samarbeid mellom disse og Ivar Aasen-selskapet. Videre bør miljøet satse på å ivareta de som har tatt doktorgrad, og se til at de får et godt miljø å forske videre i og gode betingelser for forskning.

Siden det litterære miljøet er svært lite og det mangler gjensidig inspirasjon forskerne imellom, vil komiteén anbefale at forskerne ut over sine individuelle prosjekter også forsøker å samle seg om et felles prosjekt. Dette kan være et prosjekt som tar opp et emne som ellers ikke inngår i norsk litteraturforskning, og kan gi Volda en egen litterær profil.

5 Samlet vurdering av forskningen i nordisk språk og litteratur

Nordiskfaget i Norge har tradisjonelt omfattet både språk og litteratur, og disse to fagene har vært samorganisert ved norske universiteter og høyskoler. Etersom språkforskningen og litteraturforskningen ved de enkelte instituttene bedrives ganske uavhengig av hverandre, har vi valgt å behandle dem separat i denne oversikten.

5.1 Språk

Språkforskningen kan av praktiske årsaker inndeles i tre hovedgrupper: tradisjonelle forskningsområder, forskning innenfor grammatikk og språkteori, og anvendt språkforskning. Nedenfor gis en oversikt over hvordan disse dekkes i Norge, og på hvilket nivå forskningen står i et internasjonalt perspektiv.

5.1.1 Tradisjonelle forskningsområder

Her behandles norrøn filologi, språkhistorie, dialektologi, navneforskning og leksikografi.

Norrøn filologi, bokmål/nynorsk og språkhistorie

I Norge oppsto nordiske språk som fag i det 19. århundret. Til å begynne med lå hovedvekten på historisk- og sammenlignende språkvitenskap, og nordisk ble gjerne behandlet sammen med gresk, latin og andre oldtidsspråk. Litteraturstudiet inngikk også som en del av denne vitenskapsgrenen. Som resultat av økt spesialisering ble det etter hvert opprettet stillinger i “gammelnorsk og islandsk språk” og “norsk folkespråk”, samtidig som det kom egne stillinger i litteratur.

Utviklingen skjedde øyensynlig uten større debatt. For de fleste var det en selvfølge at Norge, som andre land, dyrket nasjonalspråket og den nasjonale litteraturen på universitetsnivå. Mange regnet dessuten Norge for å være både en gammel og en ung nasjon. De så det som sin oppgave å bygge bro over dansketiden ved å knytte forbindelser bakover til middelalderen. Dette, og den junggrammatiske språkforskningstradisjonen, gjorde det naturlig at den historiske dimensjonen kom til å dominere.

Innføringen av ”landsmaal” som alternativ skriftform i 1885 førte med seg økt interesse for nyere norsk språk, for dialekter, og etter hvert også for språknormering. Men langt inn i det 20. århundret var det historiske språksynet dominerende. Kontinuiteten i utviklingen fra gammelnorsk til de nynorske dialektene hadde størst interesse. Slik konsentrerte dialektforskningen seg gjerne om det eldste sjiktet i den enkelte dialektens fonologi i forhold til et antatt opphav i en abstrahert gammelnorsk. Mange filologer uttalte seg

riktignok om de to skriftnormene i Norge – om riksmålets/bokmålets og landsmålets/nynorskens stilling, innbyrdes forhold og framtid. Men med enkelte unntak kan ikke dette problemkomplekset sies å ha blitt et egentlig forskningsemne før sosiolingvistikken gjorde sitt inntog på 1970-tallet. Først da ble samtidens talemål og det å sette bokmåls- og nynorsknormene i relasjon til hvordan folk faktisk snakket i by, bygd og region, for alvor gjenstand for utforskning. Omtrent samtidig kom de første spirene til språknormeringsforskning, men den dreide seg framfor alt om målene for normering og gjennomføringsmekanismer. Beskrivelser av og diskusjoner om språknormering hadde riktignok forekommet under hele dette og det forrige århundret, eksempelvis gjennom Ivar Aasens og Knud Knudsens arbeider. Men det var Einar Haugens bok *Language Conflict and Language Planning* (1966), norsk versjon *Riksspråk og folkemål* (1968), som skapte språkplanlegging som egen forskningsdisiplin. Inntil nylig har imidlertid virkningen av norsk språknormeringspolitikk ikke blitt forsøkt evaluert.

Norrøn filologi har vært i en nedgangsperiode siden 1970-tallet og har i 2005 langt fra den framtreddende stillingen den hadde i nordistikken tidligere. I dag er det først og fremst noen enkeltforskere som arbeider med norrøn filologi, hovedsakelig ved universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim. Disse har imidlertid levert imponerende bidrag, særlig innenfor deldisiplinen edisjonsfilologi, hvor spesielt prinsippene for utgivelse av norrøne tekster er tatt opp til ny vurdering. Det er også nytenkning på den norrøne grammatikkens område, spesielt når det gjelder syntaks. Runologien har i de senere årene mottatt impulser fra lingvistikken, og det kan noteres en mer analytisk og stringent holdning til runeskriftens problemer enn tilfellet var tidligere.

Språkhistorie er likeledes et fagområde som er blitt betydelig svekket i løpet av de siste 30-40 årene. Som i tilfellet norrøn filologi møter man enkeltforskere med interesse for spesifikke problemer. Det drives interessant og givende forskning på urnordisk og synkopetiden, og på morfologi og syntaks i diverse perioder og fra forskjellige synsvinkler. Men det er mye som mangler, blant annet et større prosjekt for å kartlegge norsk språkutvikling i perioden ca. 1350-1550. Det er lite nytenkning å spore når det gjelder norsk og nordisk språkhistorie som helhet, og der hvor det er tenkt på nytt, har det ikke nådd langt. I lære- og oppslagsbøker går stort sett de samme sannhetene om norsk og nordisk språkhistorie igjen som for 50 år siden, eller enda lenger tilbake i tiden.

Nordisk språkforskning i Norge dreier seg naturlig nok først og fremst om norsk. Det er likevel oppsiktsvekkende hvor lite man beskjeftiger seg med dansk, færøysk, islandsk og svensk. I den utstrekning dette skjer, er det gjerne en representant for det respektive landet som står bak. Man finner heller ikke mange forsøk på å behandle nordiske språk som helhet – i stil med f. eks. Einar Haugens *The Scandinavian Languages* (1976). Kun de forskerne som går lenger tilbake enn den norrøne perioden, finner det naturlig å behandle språkstoff fra dansk, norsk og svensk område under ett.

Dialektologi og talemål

Den hevdvunne termen ”dialektologi” forekommer sjelden i egenvurderingene og ble i liten grad nevnt under miljøbesøkene. Dette er til en viss grad forståelig i og med den historiske bakgrunnen og nynorskens framvekst ut fra dialektene, men fra et internasjonalt perspektiv er det overraskende. Norsk dialektforskning er verdenskjent, og dialektforskere i andre land har her hatt Norge som forbilde.

Den termen som nå anvendes om dialekter i det norske forskningsmiljøet, er ”talemål”. Problemet med denne termen er at den virker foreldet i dag, og internasjonal forskning i talespråk har tatt en helt annen retning mot samtaleanalyse og interaksjonell lingvistik. Det finnes knapt noen spor av disse nye disiplinene i talespråkforskningen ved de nordiske miljøene i denne evalueringen. Den forskningen i talemål som komitéen har sett, omfatter i stedet monologistisk, sosiolingvistikkinspirert variasjonsforskning på landsmål og bymål.

Det finnes ingen større prosjekter innenfor tradisjonell dialektologi eller talemålsforskning. Disse fagområdene har blitt ivaretatt av enkeltforskere spesielt ved Universitetet i Oslo, men også ved Universitetet i Bergen og på Høgskolen i Agder. Komitéen har dessuten sett nydannende dialektforskning som fokuserer på kontaktfenomener og på dialektsyntaks ved universitetene i Tromsø og Trondheim.

Navnegransking

Navnegransking tar stor plass i nordisk språkforskning i Norge. Seks av de sju miljøene som inngår i evalueringen, kan vise til publikasjoner på det onomastiske området de siste ti årene. Antallet forskere som sysler med navn, ser ut til å være større enn på noe annet fagområde innenfor nordistikken. Det forskes fortrinnsvis på stedsnavn og personnavn, men også på slektsnavn og andre typer navn. Enkelte forskere har anlagt en teoretisk synsvinkel, og flere har levert gjennomreflekterte og kritiske bidrag, men en del av de onomastiske arbeidene komitéen har lest, har vært av mer formidlende og opplysende karakter.

Leksikografi

Leksikografisk arbeid i Norge de siste ti årene har konsentrert seg dels om utgivelsen av (den nynorske) *Norsk Ordbok*, dels om nyutgaver av Ivar Aasens ordbøker samt publiseringen av et tidligere ikke utgitt ordboksmanuskript av Aasen. Å samle, bearbeide og systematisere slikt materiale er en viktig nasjonal oppgave og dertil ganske tidkrevende. Det ser imidlertid ut til å levne liten plass til nytenkning eller teoretisering. Det mangler diskusjoner om ordbokens mål og mening – hvordan forskjellige typer ordbøker skal settes sammen og hva de skal inneholde. Det historiske perspektivet mangler stort sett, og ordbokens opphav og utvikling i Norge vies liten oppmerksomhet. Ved siden av ordboksarbeidet har det vært drevet interessant og givende forskning om lånord i norsk gjennom tidene.

5.1.2 Grammatikk og teoretisk språkvitenskap

Tradisjonell språkvitenskap

Grammatikkforskningen er framtreddende i de fleste miljøene. Forskerne går her lett over grensen til allmenn språkvitenskap og samarbeider med mer teoretisk innrettede kolleger. Dette bør ses som en svært positiv utvikling. Enkelte forskeres arbeider innenfor generativ grammatikk samt fonologi og fonetikk holder godt internasjonalt nivå. Innenfor grammatikkforskningen har nordstikken også knyttet an til nyere teorier og generelle problemstillinger. Innenfor syntaks-, fonologi- og morfologiforskning har norske forskere fulgt det generative paradigmet, om enn med ulike tilnærminger. Allment kan det sies at fonetikk-, fonologi- og prosodiforskningen ved universitetene i Bergen, Oslo og Trondheim holder høy kvalitet og er imponerende.

Forskning innenfor syntaks og dens relasjon til semantikk – både teoretisk og empirisk – har vært særlig imponerende ved NTNU (og til en viss grad ved UiTø og HiS/UiS). Den historiske syntaksforskningen som bedrives ved Universitetet i Oslo, holder også et svært godt internasjonalt nivå. Den fonologiske forskningen står internasjonalt sett sterkt ved Universitetet i Bergen. Men med unntak av noen få forsøk, for eksempel i hallidayansk retning, foregår det ikke noen dyptgående forskning innenfor semantikk (i et videre perspektiv) og pragmatikk i de evaluerte miljøene. Interessen for språkfunksjon finnes i flere miljøer, men publikasjonene forekommer å være av populærvitenskapelig karakter.

Kognitiv lingvistikk

Foruten at noen enkeltforskere svært sporadisk gir kognitive forklaringer på for eksempel språkforandring, synes det ikke å være noen større forskningsinteresse for kognitiv lingvistikk i de evaluerte miljøene.

Tekstlingvistikk

I likhet med grammatikkforskningen har tekstlingvistikken de siste tiårene knyttet an til nyere språkteorier, i første rekke semiotikken. Miljøet ved Universitetet i Oslo fremtrer her som det sentrale og dominerende, med spennende forskning om skolens tekster, vitenskapelig språk og sakprosa. Studiene holder godt teoretisk nivå, samtidig som empirien har samfunnsrelevans. Formålet med forskningen har imidlertid primært vært å beskrive produktene, dvs. tekstene, ikke prosessene, og heller ikke forholdet mellom tale og skrift.

Sosiolingvistikk

Den sosiolingvistiske forskningen som i norsk nordstikk tok til på 1970-tallet, bygget videre på interessen for dialektvariasjoner og normerings spørsmål. Tematisk har forskningen vært konsentrert om språklig variasjon innenfor sosialt heterogene norske

språksamfunn. Denne grenen av norsk språkforskning, som primært er deskriptiv, har vært fundert på detaljerte analyser av innsamlet ”talespråksmateriale”, med en fot i samfunnsvitenskap og en i lingvistikken, i første rekke fonologi og fonetikk.

De sosiolingvistiske studiene av det norske skriftspråket har hatt en normativ karakter. Formålet har vært språkplanlegging knyttet til forholdet mellom bokmål og nynorsk, og resultatene har ofte blitt anvendt språkpolitisk. Som i Europa for øvrig, har fokus i Norge i den senere tid blitt rettet mot den engelskspråklige trusselen. Forskningen ved Universitetet i Bergen om språklig purisme, språklige holdninger og endringer i ordvalg, kan løftes fram i denne forbindelse.

Den norske sosiolingvistikkforskningen har også interessert seg for språkkontakt mer allment, for eksempel ved Universitetet i Tromsø, der språkkontakt mellom norsk-, kvensk- og samiskspråklige blir studert innenfor rammen av UiTøs nordområdeperspektiv.

Den interaksjonistiske språksosiologien som studerer språkanvendelse som prosess, har internasjonalt blitt et framtreddende forskningsområde de siste tiårene. Men det finnes ingen representanter for denne retningen innenfor den norske språksosiologien. Studier av interaksjon i samtaler og skriftlig kommunikasjon i ulike virksomheter glimrer med sitt fravær i de miljøene som inngår i evalueringen. Den grenseoverskridende forskningen som diskuterer språkhistoriske resultater ut fra vitenskapsteoretiske spørsmålsstillinger er derimot framtidsrettet.

5.1.3 Anvendt språkvitenskap

Språk og kjønn

På 1990-tallet har forskning på sammenhengen mellom språk og kjønn blitt etablert som et eget delområde i Norge. Språkforskning med feministisk fortegn finnes innenfor lingvistiske så vel som nordiskfaglige miljøer. Ut fra en vurdering av de innsendte arbeidene synes imidlertid ikke forskningen knyttet til språk og kjønn å ha vært særlig blomstrende innenfor nordistikken de senere år.

Fagspråk og fagspråklig kommunikasjon

Samfunnsutviklingen og den forventede samfunnsnytte har vært viktig for etableringen av fagspråkforskning, både innenfor og utenfor den akademiske nordistikken. Arbeidet for å utvikle internasjonale terminologiske standarder har vært en viktig drivkraft for datainnsamling og teoretiske diskusjoner i Norge. Siden 1960-tallet har fagspråkforskning også blitt utviklet i takt med et ekspanderende arbeidsmarked, blant annet som følge av utviklingen innenfor den norske oljeindustrien. I den evaluerte perioden har fagspråkforskningen imidlertid ikke vært særlig dynamisk eller mangesidig. Den utbredelse som den internasjonale forskningen om fagspråk og fagspråklig kommunikasjon

har gjennomgått de siste tiårene, gjenspeiles ikke i de norske miljøene i denne evalueringen.

Norsk som andrespråk

Samfunnsutviklingen ligger også bak framveksten av norsk som andrespråk. Forskning om tospråkighet og norsk som andrespråk drives i første rekke ved miljøer innenfor allmenn lingvistikk, men også ved de evaluerte miljøene i Agder og Bergen, og indirekte i Tromsø. Ved UiB ble norsk som fremmedspråk etablert ved Institutt for nordisk språk og litteratur rundt 1980. Innenfor tidsrammen for evalueringen spiller imidlertid forskningen på dette området en relativt marginal rolle innenfor den norske nordistikken.

Inntrykket av andrespråkforskningen som er blitt evaluert, er imidlertid positivt. Selv om forskningsområdet som sådant er relativt nytt i Norden, er nivået på de norske bidragene i flere tilfeller godt, og dette gjelder så vel teori og innlæringsmetoder som empiri. For eksempel er forskningen om norsk som andrespråk ved Universitetet i Bergen godt forankret i internasjonal teori og metode. Det er allikevel symptomatisk at den kommunikative, interaktive forskningstradisjonen ikke riktig synes å ha slått rot i det norske nordistikkmiljøet.

Medieforskning

Tekstlingvistikk og semiotikk har inspirert medieforskningen i de nordiske miljøene. I miljøet på Høgskolen i Agder har man blant annet interessert seg for barns tolkning og gjenfortelling av TV-program, samt for lesevaner og holdninger til internett.

Elevspråk

Forskningen som innrettes mot studenters og skoleelevers språkbruk, har et anvendt formål. Ved Universitetet i Oslo har forskere studert gymnasiasters skriving, blant annet fra et normteoretisk perspektiv. Normproblematikken har også blitt berørt av forskere ved Høgskolen i Agder. Den mest vitale og fremtidsrettede skoleforskningen er imidlertid andrespråkforskning, for eksempel ved Universitetet i Bergen.

5.1.4 Konklusjoner

Sett fra et internasjonalt perspektiv er det bekymringsfullt at samtaleanalyse, (kritisk) diskursanalyse og kommunikasjonsforskning ikke er representert i de evaluerte miljøene. I tillegg mangler forskning innenfor psykolingvistikk og kognisjon, som jo internasjonalt har hatt et stort oppsving de seneste tiårene. Dette kan imidlertid være forbundet med den vendingen generativ syntaksforskning har tatt i Norge, der begrepet grammatikk først og fremst ses som det vi kognitivt følger (som "kompetanse") når vi snakker. Det er etter komitéens mening også en svakhet at den litterære stilforskningen og oversettelsesforskningen ikke er representert i miljøene som evalueres. Dette er ikke minst

overraskende med tanke på at språk- og litteraturstudiet i Norge tradisjonelt har vært sammenholdt i nordiskfaget.

5.2 Litteratur

Litteraturforskningen i Norge kan inndeles i flere dimensjoner som til dels er overlappende og som vektes forskjellig i de evaluerte miljøene.

5.2.1 Litteraturanalyse

Hoveddelen av norsk litteraturforskning plasserer seg innenfor den litteraturanalytiske dimensjonen, og følger dermed en generell europeisk og amerikansk tendens. Forskningen er nylesning av norske klassikere eller av ny norsk litteratur, og dette publiseres fortrinnsvis i artikler. Generelt er det komitéens inntrykk at forskerne legger stor vekt på filologisk nøyaktighet, og dette fører med svært få unntagelser i alle miljøer til kompetente lesninger og vel underbygde resultater. Der hvor kompetansen i fintmerkende nærlesning er kombinert med nyere teorier, oppnås resultater på internasjonalt nivå, og her kan miljøene ved universitetene i Trondheim og Oslo særlig fremheves. Men det finnes eksempler på lignende kompetanse både ved Universitetet i Bergen og ved høgskolene i Agder og Volda.

Forfatterne som velges til nylesninger, er blant klassikerne primært Petter Dass, Henrik Wergeland, Henrik Ibsen, Alexander Kielland, Jonas Lie, Arne Garborg, Knut Hamsun og Sigrid Undset. Nylesninger av kvinnelige forfattere og av barnelitteratur står sterkt, og selv de aller nyeste forfatterskapene er gjenstand for intenst analytisk arbeid. Komitéen undrer seg over at Ludvig Holberg og Bjørnstjerne Bjørnson er gitt så liten plass, at den analytiske interessen ytterst sjeldent berører tiden før 1600 (jf. nedenfor om historisk dimensjon), og at det er så få analyser av svensk og dansk litteratur.

5.2.2 Litteraturteori

Norsk litteraturforskning er generelt teoretisk oppdatert. Alle vesentlige nyere litteraturteorier er representert, og den teoretiske dimensjonen er mangesidig. Blant det evaluerte materialet finnes rent teoretiske arbeider som introduserer eller diskuterer nyere teorier, for eksempel narratologi (Trondheim) og queerteori (Bergen). Blant arbeider på internasjonalt nivå som kombinerer teori og analyse, kan fremheves de som handler om Wergeland og interart (NTNU), Hamsun og Bachtin (HiS/UiS), Ibsen og dekonstruksjon, metadramatikk, melankoli og ironi (NTNU), Hamsun og medieteori, Hamsun og teknikk (NTNU), Ibsen og psykoanalyse (HVO), 1990-tallets romaner og postmodernisme (UiO), 1800-talls-litteratur og postkolonialisme (UiO), kjønn og litteratur (HiA). Genreteori kombinert med analyse utfoldes særlig i studier av selvbiografi og brev (NTNU, UiO).

5.2.3 Litteraturhistorie

Generelt er den litteraturhistoriske dimensjonen den minst utviklede i norsk litteraturforskning. Dette er ikke spesielt for Norge, men følger en internasjonal tendens til at litteraturforskningens teoretiske og analytiske dimensjoner prioriteres framfor den historiske. Tendensen henger formodentlig sammen med det forholdet som David Perkins påpekte i *Is Literary History Possible?* (1992), at det er vanskelig å gjøre litteraturhistoriegenren intellektuelt akseptabel. I Norge har den skeptiske holdningen til denne genren markert seg tidlig. I 1975 kom Georg Johannesens artikkel *Om "Norges litteraturhistorie"*, og denne skepsisen er siden fulgt opp av en rekke andre litteraturforskere. I arbeider som ligger innenfor denne evalueringen, finnes for eksempel ideologisk analyse av den nasjonale litteraturhistorieskriving og en kritisk analyse av litteraturhistorikeren Francis Bulls arbeider. På tross av at litteraturhistorieskrivingen av mange litteraturforskere anses for umulig, skrives det ikke desto mindre litteraturhistorier i Norge. Et lysende eksempel ses i den ettbinds norske litteraturhistorien som en forsker ved Universitetet i Oslo har prestert. Etter komiteens mening lever dette arbeidet opp til det vanskelige kravet om å skrive en intellektuelt akseptabel litteraturhistorie. I kombinasjon med innsikt i medieteorier er det produsert arbeider i litteraturhistorie av et forskerteam ved Universitetet i Bergen. En forsker i Oslo har deltatt i et fellesnordisk prosjekt om nordisk litteraturhistorieskriving. Bortsett fra de nevnte litteraturhistoriene er det påfallende at norsk litteraturforskning sjelden beskjeftiger seg med tekster fra før 1700-tallet.

5.2.4 Øvrige områder

Det nordiske perspektivet

Det nordiske perspektivet er lite framtreddende i den evaluerte litteraturforskningen, noe som i og for seg er innlysende siden undervisningen, og dermed forskningen, er konsentrert om morsmålet. At instituttene kalles "nordiske institutter", har historisk-ideologiske grunner. Det er tegn som tyder på at man i forskningen utvikler et videre perspektiv og ser på norsk litteratur i en internasjonal heller enn i en nordisk sammenheng. I stigende grad trekkes forbindelser til de ikke-nordiske, europeiske litteraturene, de som kanskje har vært av større betydning enn nabolandenes litteratur. Komiteén finner det uunngåelig at norsk litteraturforskning, i takt med globaliseringen, i større grad vil orientere seg mot det europeiske/internasjonale enn mot det nordiske. Her og der i litteraturmiljøene forskes det i dansk og svensk litteratur, men perspektivet er da som regel det nasjonale, og et egentlig helhetlig nordisk perspektiv mangler. Komiteén må notere seg at denne utviklingen har medført at "det nordiske" har tapt terreng.

Nasjonalitetsproblematikken

I alle miljøene er det en klar bevissthet om avnasjonaliseringen og de følgene dette har for litteraturforskningen i nasjonalfaget. Litteraturforskerne har funnet løsninger som komiteén finner fruktbare. På den ene siden ivaretar man tradisjonen og utforsker norsk litteratur. På den andre siden gjøres denne forskningen internasjonalt orientert ved at man anvender internasjonale litteraturteorier, setter norsk litteratur i internasjonal sammenheng, og

gjennom teoretisk-analytiske tilnærminger problematiserer litteraturens og litteraturhistoriens nasjonsbyggende tradisjoner. Komitéen har også observert andre løsninger, som f.eks. ved Universitetet i Tromsø, der man bryter den tradisjonelle nasjonale tenkingen og i stedet tenker lokalt-globalt. Det er vanskelig å oppstille retningslinjer for nasjonalfaget i en oppbruddstid, men komitéen finner det rosverdig at norsk litteraturforskning er bevisst problematikken.

Poetikk

Kun unntaksvis finnes bidrag til poetikk og poetikken historie i Norge/Norden. Der er det uten tvil mye å hente for en framtidig forskning.

Litteraturvitenskapelige tidsskrifter

Ved siden av to nasjonale tidsskrifter som holder et godt nivå (Edda, Norsk litteraturvitenskapelig tidsskrift), har flere universiteter instituttinterne tidsskrifter. Dessuten publiseres det også i allmennkulturelle periodika. Det må allikevel bemerkes at utenlandsk forskning innenfor faget hovedsakelig blir lest og anmeldt når den er engelskspråklig. Dermed blir dialogen med internasjonal forskning noe ensidig.

Litterære biografier

Tradisjonelt står den litterære biografien sterkt. I tidsrommet for evalueringen har flere biografier av typen "liv og verk" fulgt opp denne tradisjonen (f.eks. om Skjervheim, Fangen, Hauge, Skrede, Ibsen). Genren er i det siste blitt meget populær, også utenfor det rent akademiske miljøet.

Tekstsosiologi

Den tekstsosiologiske litteraturforskningen med delområder som edisjonsfilologi, materiell filologi og bokhistorie er i dag i sterk utvikling, også i Norge. Imidlertid avspeiles ikke dette i de miljøene som inngår i evalueringen. Dette skyldes dels at en rekke eksperter på disse områdene er trukket ut og befinner seg på forskjellige forskningsentre utenfor de nordiske fagmiljøene, dels at forskere innenfor andre fagområder også forsker på feltet. Den store Ibsen-utgaven utgis således på Ibsen-senteret. Blant de evaluerte arbeidene har komitéen kun sett få bidrag, som f.eks. en tekstkritisk utgave av Einar Tamberskjelver og utgaven av Magdalene Thorsens og Georg Brandes' brevveksling. Mange tekstsosiologiske oppgaver venter, f.eks. en kritisk utgave av Knut Hamsuns verker (bortsett fra utgaven av brevvekslingen). Mange brevvekslinger, dagbøker og tekster venter på en kritisk og kommentert utgave.

Genrer

Hovedinteressen samler seg om prosaen, deretter kommer lyrikk. Dramaforskningen inntar foreløpig en mindre framtreddende plass, med unntak av Ibsen, naturligvis. Områder som

står relativt svakt, er folkediktning, populærkultur, fagets historie, TV-drama, hørespill og litteraturkritikk.

5.2.5 Konklusjoner

Norsk litteraturvitenskap holder gjennomgående et godt nivå, og den teoretiske og analytiske dimensjonen og nærlesning av tekstene dominerer. Enkelte områder kunne bygges ut. Ved miljøbesøkene noterte komitéen at det alle steder var interesse for litteraturforskningens oppgaver i det moderne samfunn. Miljøene viste således bevissthet om sitt ansvar for formidling og for deltagelse i den offentlige kulturdebatten.

6 Oppsummering og anbefalinger

Forskningen innenfor nordisk språk og litteratur i Norge er ikke bare omfattende og mangesidig, men holder tidvis også høyt faglig nivå. Likevel er fagmiljøene stilt overfor betydelige utfordringer både med hensyn til faglige og kapasitetsmessige prioriteringer i tiden framover. Dette har blant annet sammenheng med nye styringsformer ved universiteter og høyskoler med vekt på forhold som strategisk ledelse og insentivbasert finansiering av forskningen, samt premiering av vitenskapelig publisering. Nordisk språk og litteratur i Norge har i tidsrommet for evalueringen (1994-2003) vært preget av svak vekst i vitenskapelige stillinger. I samme periode har en stor del av fagpersonalet rykket opp til professornivået (se kap. 2 for utdyping). Samtidig har det vært en svak nedgang i antall doktorgradsstipendiater. Blant de 100 forskerne som ble valgt ut til evalueringen i 2004, var 29 personer mellom 60 og 69 år (se kap. 3 for utdyping). Fagmiljøene står derfor overfor et betydelig generasjonsskifte, selv om erstatningsbehovet også vil avhenge av andre faktorer, for eksempel studenttallet. Disse strukturelle forholdene danner bakgrunnen når komitéen i det følgende gir sine anbefalinger.

6.1 Forskningsprofilen

Selv om forskningen i nordisk språk og litteratur i Norge oppviser stor bredde når det gjelder hvilke områder som behandles i forskningen, har komitéen notert at visse områder som internasjonalt sett er fremtredende, ikke er representert i de evaluerte miljøene. Noen forskningstema er godt dekket, andre atskillig dårligere (se kap. 5 for utdyping).

Miljøene har tradisjonelt lagt vekt på stor individuell frihet i valg av forskningstema, samtidig har forskerne i evalueringen oppgitt at undervisningsfaget virker styrende på forskningen (se kap. 4 for utdyping). Dette, sammen med den rollen faget tradisjonelt har hatt i nasjonsbyggingen, har ført til et dilemma for miljøene: De strever med å ivareta et tradisjonelt undervisningsfag og tradisjonelle forskningstema som er legitimert i nasjonalstaten, samtidig som de ønsker å videreutvikle forskningsområdet i henhold til den internasjonale forskningsfronten på delområder av nordiskfaget. I tillegg er det et faktum at miljøene, for å kunne konkurrere om eksterne forskningsmidler, i større grad enn tidligere må profilere seg i forhold til hverandre i den nasjonale konteksten. I flere av de evaluerte miljøene har dette bidratt til utviklingen av større, felles prosjekter, og noen har kommet langt, mens andre miljøer så vidt har startet dette arbeidet. Som helhet preges miljøene imidlertid mer av forskningsmessig bredde enn av tydelig profilering (se kap. 4 og 5 for utdyping).

Det vil stadig være en utfordring for miljøene å balansere mellom tradisjon og fornyelse, både av hensyn til undervisningsfaget og fordi fagområdet i dag har god og viktig forskning som henter legitimitet fra nasjonale og internasjonale problemstillinger og fra den allmenne samfunnskonteksten. Når studentgjennomstrømmingen som følge av Kvalitetsreformen får større betydning for forskningsfinansieringen ved norske universiteter og høyskoler, kan dette

også få store konsekvenser for forholdet mellom studiefaget og forskningen. Disse forholdene fører til at nordiskfaget står overfor store utfordringer når det gjelder den framtidige forskningsprofilen (se kap. 1, punkt 1.3 og kap.2).

6.1.1 Språk

- I miljøene ivaretar enkeltpersoner behovet for undervisning og veiledning i norrøn filologi. Komitéen registrerer likevel at dette faget forvitrer. Det norske miljøet bør etter komitéens mening synliggjøre norrøn filologi bedre som en nødvendig del av nordiskfaget. Samtidig bør forskningen i norrøn filologi bli mer fokusert og konsentrert til noen få miljøer, for eksempel de miljøene som har levert gode bidrag til evalueringen: Universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim.
- Enkelte aktuelle internasjonale forskningsområder, som for eksempel samtaleanalyse, (kritisk) diskursanalyse, kommunikasjon og kognitiv grammatikk, mangler helt i de evaluerte miljøene. Komitéen mener at disse områdene bør bli en del av forskningen og forskerutdanningen i årene fremover.
- Stedsnavngranskning finnes i de fleste av de evaluerte miljøene, men er mer preget av kartlegging og innsamling enn av teoretiske refleksjoner og kritiske forskningsbidrag. Komitéen mener at stedsnavngranskningen vil vinne på å bli mer fokusert og konsentrert til noen få miljøer, for eksempel Oslo og Bergen.
- De dialektarbeidene som er med i denne evalueringen, er av høy klasse, men de er få. Dialektologien synes å være fortrent til fordel for studier av ”talemål”. Denne utviklingen har sammenheng med nynorskens framvekst fra dialektene, men er urovekkende med tanke på dialektologiens framtid som internasjonalt forankret forskningsfelt i Norge. Komitéen mener at NFR bør ha en særskilt satsing på prosjekter som gjenspeiler internasjonalt relevant forskning innenfor dialektologien.

6.1.2 Litteratur

- Den tekstanalytiske kompetansen i norsk litteraturforskning er høy. Komitéen anbefaler at denne kompetansen vedlikeholdes og videreutvikles.
- Generelt er norsk litteraturforskning teoretisk oppdatert. Komitéen anbefaler at de deler av miljøene som fortsatt arbeider i mer tradisjonelle baner, sørger for mer teoretisk nyorientering i retning av de relevante internasjonale forskningsarenaene for de områdene det forskes på.

- Den historiske dimensjonen av norsk litteraturforskning er hovedsakelig fokusert på tiden fra 1700-tallet til i dag. Den eldre litteraturen forskes det nesten ikke på. Komitéen mener miljøene bør sørge for at også de tidlige periodene i litteraturhistorien blir dekket. Det anbefales også at Forskningsrådet utformer et satsingsprogram for tidlig-litteraturhistoriske studier.
- Edisjonsfilologi (herunder New Philology) synes å være konsentrert om middelalderlitteraturen, og utgjør en liten del av forskningen i de evaluerte miljøene. Disse teoretiske perspektivene kan bidra til nye innsikter også innenfor andre deler av litteraturvitenskapen. Komitéen anbefaler at denne grenen av litteraturvitenskapen i høyere grad inkluderes i den øvrige nordiske litteraturforskningen.
- Blant de tradisjonelle litterære genrer står forskningen om prosa og drama (Ibsen) sterkest. Komitéen anbefaler at norsk litteraturforskning i større grad beskjeftiger seg med poetikk, folkediktning og populære genrer som for eksempel krim, science fiction, fantasy og rap. TV-mediets og radioens genrer kunne likeledes innbefattes i den nordiske litteraturforskningen.
- Det europeiske perspektivet bør fortsatt integreres og kombineres med det nasjonale perspektivet i nordisk litteraturforskning.
- Komitéen anbefaler at litteratursiden styrkes i de nordiske miljøene.

6.2 Publikasjoner og forskningskvalitet

For de fleste fagene betyr den økende vektleggingen på internasjonal publisering at forskerne publiserer i internasjonale tidsskrifter, og da først og fremst på engelsk. Dette er en mal som sannsynligvis passer bra for de naturvitenskapelige fagene, selv om man fra et språkperspektiv har uttrykt bekymring for at norsk kan tape domener ved at det ikke utvikles noe hjemlig terminologisk apparat på de områdene det gjelder. Muligens passer en slik mal også for samfunnsvitenskapelige og en del humanistiske fag. Men for nordiskfaget er publiseringsspørsmålet mer sammensatt (se kap. 3, punkt 3.2 samt Vedlegg 7 for utdyping). Når nordister belyser allmenningvistiske eller allmennlitterære teorier ved hjelp av eksempler fra nordiske språk eller nordisk litteratur, er det naturlig å ty til engelsk. Man kan ikke regne med at lesere med interesse for slike spørsmål behersker norsk eller andre nordiske språk. Men forskning som først og fremst dreier seg om nordisk språk eller litteratur, inklusive norrøn filologi og runologi, må kunne skrives på et nordisk språk. Tidsskrifter med referee hvor de fleste bidragene enn så lenge er skrevet på et nordisk språk (f. eks. *Arkiv för nordisk filologi*, *Danske studier*, *Edda*, *Íslenskt mál og almenn málfræði*, *Maal og Minne*, *Norsk lingvistisk tidsskrift*, *Skírnir*, *Språk och stil*, *Folkmålsstudier*), fungerer som møteplasser for vitenskapelig debatt. Det er ikke å gå for langt å karakterisere dem som blant de fremste

vitenskapelige tidsskrifter på deres respektive områder. Derimot kan ikke lokale tidsskrifter uten referee-ordning sies å fungere som tilfredsstillende arenaer for kvalifisert vitenskapelig debatt.

- I og med at nordiskfaget representerer nasjonalspråket og nasjonallitteraturen, bør dette tilkjennes en særstilling når det gjelder publisering. Etter komitéens mening bør fagmiljøene og forskerne imidlertid samtidig legge vekt på å publisere på engelsk, for ikke å tape kontakten med den internasjonale forskningsfronten. Dette er ikke bare viktig for formidlingen av teoretiske og metodologiske resultater, men også for å synliggjøre det typisk norske og nordiske i en internasjonal sammenheng.
- Fagpersonalet innenfor nordisk språk og litteratur har et særlig ansvar for faglig formidling til en bredere offentlighet. Forskerne i denne evalueringen har tatt med både forsknings- og formidlingspublikasjoner blant sine innsendte publikasjoner og på sine CV-er. Dermed framstår grensedragningen mellom forskning og formidling som uklar i nordiskfaget. Komitéen anbefaler at det skilles skarper mellom formidlingsvirksomhet og faglig publisering. Dette vil også bidra til å øke kvalitetssikringen av den norske forskningen.
- Komitéen har registrert at god forskning ikke når ut i forskningsverdenen som den burde. Forskerne bør derfor mer bevisst velge publiseringskanaler og språk som i størst mulig grad når ut til internasjonale fagfeller.
- Gjennom lesningen av de innsendte publikasjonene har komitéen sett at mange av disse preges av til dels svak engelskspråklig framstilling og for lite arbeid med korrekturdelen. Komiteen anbefaler at tid og ressurser avsettes for språkvask og korrekturlesning.
- Komitéen har lest mange gode doktorgradsavhandlinger innenfor nordisk språk og litteratur. Men inntrykket er at disse er lite kjent utenfor instituttene, og i enda mindre grad utenfor Norge. Norges forskningsråd bør oppmuntre, og i større grad finansiere, utgivelse og spredning av doktoravhandlinger på en slik måte at forskningen når ut til et større, internasjonalt publikum gjennom både trykte og digitale medier.

6.3 Forskningsmiljøet

Nordisk språk og litteratur preges av mange små miljøer og få stipendiater (se kap. 2 og 3 for utdyping). Forskningen i nordisk språk og litteratur er i stor grad organisert på individuell basis, og det finnes få større prosjekter som inkluderer stipendiater. Dette har likevel ikke hindret andre former for samarbeid, både internt og på tvers av institusjons- og landegrensener (se kap. 4 for utdyping).

Alle de evaluerte miljøene er i prinsippet underlagt en overordnet styring av virksomheten mot felles program og prosjekter gjennom universitetenes og høgskolenes strategiplaner. I praksis forholder miljøene seg svært ulikt til dette. Mens instituttene for nordisk språk og litteratur ved NTNU og Universitetet i Tromsø har en eksplisitt strategi i forhold til de sentrale strategiske planene, fremstår de andre miljøene som mer diffuse i sine strategiske valg (se kap. 4 for utdyping).

Komitéen har i alle miljøbesøkene møtt synspunkter på implementeringen av Kvalitetsreformen som pågår. Det har blitt fremhevet at dette medfører mindre tid til forskning. Den usikkerheten Kvalitetsreformen bringer med seg angående framtiden, fører for noen miljøer til passivitet og usikkerhet, mens det for andre bidrar til en offensiv holdning og optimisme.

Komitéen har videre observert at utviklingen av selvstendige forskningssentra og endringer i akademisk infrastruktur kan utarme miljøene gjennom at forskningen isoleres fra undervisningsmiljøene.

6.3.1 Forskningsledelse

- Komitéen har fått inntrykk av at mange av de nordiskfaglige miljøene er fragmentert og preget av mye individuell forskning. Med tanke på de politiske og økonomiske betingelsene som er gjeldende, ville fagmiljøene være tjent med å ha tydeligere fellesskap rundt ivaretagelsen av forskningen i nordiskfaget. Miljøene ville også være tjent med en mer strategisk balanse mellom individuell forskning og større forskningsprosjekter. Komitéen anbefaler at miljøene utvikler gode strukturer som kan ivareta dette, for eksempel etablering av et forskningsutvalg, utpeking av forskningsleder, samt utvikling av møteplasser for kvalitetsvurderinger og kritisk debatt.
- Ved de evaluerte høgskolene tildeles en lav forskningsandel til alle fast ansatte i førstestilling, og disse må søke stipender for å få samme FoU-tid som forskerne ved universitetene. Komitéen anbefaler at høgskolene i større grad enn i dag ivaretar personalet med doktorgrad slik at disse får tilstrekkelige muligheter til forskning.

6.3.2 Rekruttering

- Fagmiljøene har ulike visjoner for fremtiden. Men komitéen er allikevel overrasket over at flere av miljøene har vist en defensiv holdning i forhold til fremtidige rekrutteringsbehov og utviklingen av faget. Komitéen har sett gode eksempler på at profilerte forskere i nordisk språk og litteratur utvikler prosjekter og skaffer stipendiat- og postdoktorstillinger gjennom ekstern finansiering. Men ikke alle profilerte forskere bidrar med slike fremtidsrettede tiltak. Komitéen vil derfor oppmuntre til en sterkere innsats på dette området.

- For å sikre fremtidig rekruttering anbefaler komitéen at miljøene i samarbeid med ledelsen utarbeider strategiske planer for faget. Dette gjelder ikke minst de prioriteringer fagmiljøene må gjøre som følge av forventet generasjonsskifte.
- Til tross for at nordisk språk og litteratur lenge har hatt en høy andel kvinner blant sine kandidater, har faget lav kvinneandel i faste vitenskapelige stillinger, og få kvinnelige professorer. Komitéen anbefaler derfor at man i tiden framover prioriterer strategisk satsing på rekruttering av kvalifiserte kvinner og på å gi kvinner muligheter for kompetanseheving.
- Det må arbeides for at doktorgradsstipendiatene integreres bedre i miljøene de er tilknyttet, gjennom deltagelse i prosjekter og seminarer etc. Komitéen anbefaler at høgskolene i særlig grad sikrer at stipendiatene får anledning til å delta i opplæringsprogrammer og andre sosialiseringarenaer som er viktige for fremtidige forskere.
- Komitéen har registrert at det kan være behov for en bedre koordinering av doktorgradsutdanningen i nordisk språk og litteratur. Det bør etableres en nasjonal dialog i nordiskfaget om bruk av forskerskoler og felles kurser for doktorgradsstipendiater.

6.3.3 Samarbeid

- Fagmiljøene i nordisk språk og litteratur preges av å stå i et spenningsforhold mellom strategiske målsettinger om å utvikle større felles prosjekter og den individuelle organiseringen av forskningen. Komitéen vil anbefale miljøene å legge opp til mer samarbeid om større forskningsprosjekter, både med tanke på å lykkes i konkurransen om økonomiske midler fra forskningsprogrammer og for å skaffe eksterne ressurser til flere doktorgrads- og postdoktorstipendiater.

6.3.4 Generelt om nordiskfagets framtid

- De nordiskfaglige miljøene bør bidra til fagtradisjonenes utvikling og fornyelse gjennom tilknytning til forskningsperspektiver og teorier både innenfor allmennlitteratur og lingvistikk, og innenfor andre fagdisipliner. Komitéen mener at dette bidrar til ny og mer tverrfaglig forskning, og anbefaler at den nordiskfaglige forskningen videreutvikles lys av dette.
- Innenfor nordiskfaget undervises og forskes det i liten grad på de andre nordiske lands språk og litteratur. For å styrke dette området anbefaler komitéen at man i større grad bruker sendelektorer fra øvrige nordiske land i sine miljøer. Komitéen

anbefaler også at forskningssamarbeidet med de øvrige nordiske land utvides og styrkes gjennom en mer utstrakt bruk av professor II-stillinger.

- Komitéen konkluderer med at det nordiske perspektivet står svakt så vel i språk- som litteraturforskningen. Etter komitéens mening bør arbeidet med fagutviklingen i nordisk språk og litteratur ikke bare foregå i det enkelte miljøet, men også i et nasjonalt forum. Det bør derfor nedsettes et nasjonalt utvalg som kan bidra til fagutviklingen gjennom å initiere og stimulere diskusjoner om nordiskfagets framtid.

Referanser

- Barnes, Michael, Jan Terje Faarlund & Hans-Peter Naumann (2000). "Från runsten till e-post. Utvärdering av svensk forskning i nordiska språk". Öhngren, Bo (red.) 2000. *Brytpunkt*. Stockholm: Humanistisk samhällsvetenskapliga forskningsrådet.
- Fidjestøl, Bjarne et al. (1994) *Litteratur i 1000 år: Teksthistoriske linjer*. Oslo: Cappelen, LNU's skriftserie; 77.
- Forland, Astrid (1996) *Universitetet i Bergens historie 1946-1996*. Bind 1. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Fulsås, Narve (1993) *Universitetet i Tromsø 25 år*. Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Jerdal, Else (1996) "Distriktshøgskolen – alternativ utdanning?". Bleiklie, Ivar (1996) *Kunnskap og makt* Oslo: Tano Aschehoug.
- Kyvik, Svein & Skodvin, Ole Jacob (1998). *FoU ved statlige høyskoler*. Oslo: NIFU-rapport 10/1998.
- Smeby, Jens-Christian (2001). *Forskningsvilkår ved universiteter og vitenskapelige høyskoler*. Oslo: NIFU skriftserie 11/2001.
- Thue, Fredrik W. (1996) "Det humanistiske fagfeltets historie". *Universitetet i Bergens historie 1946-1996*. Bind 11. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Stortingsmelding 27 (2000-2001), *Gjør din plikt – krev din rett. Kvalitetsreform av høyere utdanning*.
- Evaluering av norsk forskerutdanning*. 2002. Oslo: Norges forskningsråd.

Andre kilder

Norges forskningsråd: Saksdokumenter angående evalueringen

Tabelloversikt

Tabell 2.1	Vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte språk- og litteraturfag ved universitetene og for humaniora totalt i UoH-sektoren etter stilling. 1993 og 2003. Antall.....	30
Tabell 3.1	Inkluderte forskere i språk, etter institusjon og kjønn. Antall og prosent...	42
Tabell 3.2	Inkluderte forskere i litteratur, etter institusjon og kjønn. Antall og prosent.	43
Tabell 3.3	Alder etter fagfelt. Antall.....	43
Tabell 3.4	Aldersfordeling ved de ulike institusjonene. Antall.	44
Tabell 3.5	Andel som har doktorgrad, etter stilling og kjønn. Antall og prosent.	45
Tabell 3.6	Disputasår, nordisk språk og nordisk litteratur. Antall.....	45
Tabell 3.7	Disputasperiode etter kjønn.	46
Tabell 3.8	Fordeling på publiseringsformer ved institusjonene, samlet for 1994-2003. Prosent.....	49
Tabell 3.9	Fordeling på publiseringsformer ved institusjonene, samlet for 1994-2003. Antall.....	49
Tabell 3.10	Fordeling på publiseringsformer innenfor fagfeltene, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.	50
Tabell 3.11	Publiseringsformer etter alder, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.	51
Tabell 3.12	Publiseringsformer etter stilling, samlet for 1994-2003. Prosent	51
Tabell 3.13	Publiseringsspråk etter fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.....	52
Tabell 3.14	Samforfatterskap etter fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner.....	53
Tabell 3.15	Antall publikasjoner etter år og publikasjonsform.....	54
Tabell 3.16	Publisering 1994-2003, etter fagfelt. Antall og prosent publikasjoner.....	56

Figuroversikt

Figur 1.1	Kriterier for utvalg av informanter ved miljøbesøkene	13
Figur 2.1	Totale FoU-utgifter innenfor UoH-sektoren etter fagområde i 2001. Mill. kr og prosent.....	23
Figur 2.2	Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren etter fagområde ¹ i perioden 1970 – 2001. Mill. kr. Faste 1995-priser.....	24
Figur 2.3	Totale utgifter til FoU for utvalgte faggrupper innenfor humaniora i 1993, 1997 og 2001. Mill. kr. Faste 1995-priser.....	25
Figur 2.4	Totale FoU-utgifter for utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag i perioden 1993, 1997 og 2001. Mill. kr. Faste 1995-priser.....	26
Figur 2.5	Eksterne midler til FoU for utvalgte faggrupper innenfor humaniora etter finansieringskilde ¹ i 2001. Prosent.....	27
Figur 2.6	Eksterne midler til FoU for utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag ¹ etter finansieringskilde ² i 2001. Prosent.....	28
Figur 2.7	Personale i vitenskapelige/faglige stillinger for utvalgte faggrupper innenfor humaniora etter stillingsgruppe ¹ i 2003. Prosent.....	29
Figur 2.8	Personale i vitenskapelige/ faglige stillinger innenfor utvalgte språkfag og humaniora totalt etter stillingsgruppe ¹ i 2003. Prosent.....	32
Figur 2.9	Personale i vitenskapelige/ faglige stillinger innenfor nordisk språk og litteratur ved de fire universitetene og stillingsgruppe i 2003. Prosent.....	33
Figur 2.10	Gjennomsnittsalder for personale i vitenskapelige og faglige stillinger etter fagområde i 1997 og 2003.....	34
Figur 2.11	Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor utvalgte språk- og litteraturfag etter aldersgrupper i 2003. Antall.....	34
Figur 2.12	Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor nordisk språk og litteratur etter aldersgruppe og stillingsgruppe ¹ i 2003. Antall.....	35
Figur 2.13	Andel av personalet i førstestilling ¹ og vitenskapelig/faglig personale med doktorgrad ved utvalgte faggrupper innenfor humaniora i 2003.....	36
Figur 2.14	Andel av personalet i førstestilling ¹ og vitenskapelig/faglig personale med doktorgrad ved utvalgte språk- og litteraturfag i 2003.....	37
Figur 2.15	Kvinneandelen blant vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte humanistiske faggrupper i UoH-sektoren og etter utvalgte stillingsgrupper ¹ i 2003. Prosent.....	38
Figur 2.16	Kvinneandelen blant vitenskapelig/faglig personale innenfor språkfagene og etter utvalgte stillingsgrupper ¹ i 2003. Prosent.....	39
Figur 3.1	Publiseringsprofil 1994-2003, prosent av publikasjonene i de ulike kategoriene.....	55

Vedlegg 1 Mandatet

Mandat for evaluering av forskning i nordisk språk og litteratur

I Formål

Hovedformålet med evalueringen skal være fagutvikling.

Evalueringen skal gi et bilde av kvaliteten på forskningen i nordisk språk og litteratur som utføres i de utvalgte forskningsmiljøene. Evalueringen skal bidra til læring og egenutvikling for fagmiljøene, og gi innsikt i styrke, svakhet og utfordringer for forskningen i nordisk språk og litteratur. Evalueringen vil være med på å identifisere forhold som bidrar til å fremme kvalitet. Evalueringen skal også utvide og styrke Forskningsrådets og forskningsmiljøenes kunnskapsgrunnlag.

II Organisering

Det nedsettes en evalueringskomite med internasjonal representasjon. Komiteens oppgave er å gi en samlet vurdering av det nasjonale fagmiljøet i henhold til mandatet. Komiteen bes komme med anbefalinger om tiltak for oppfølging.

Arbeidet igangsettes i begynnelsen av 2004 og skal være avsluttet etter ca. 1 år. Utvalget skal utarbeide en framdriftsplan for arbeidet tidlig i prosessen.

Evalueringsperioden er de siste fem års produksjon og virksomhet, dvs. 1999 – 2003.

Evalueringskomiteen vil få administrativ støtte fra Forskningsrådet, og det vil bli engasjert sekretær som skal bistå komiteen i dens arbeid.

III Mandat for evalueringsutvalget

Evalueringskomiteen bes om å gi en samlet vurdering av forskningsfaget og fagmiljøet på grunnlag av følgende elementer:

- a) faglig produksjon (siste fem år for utvalgte arbeider og siste ti år for publikasjonslister)
- b) miljøenes egenvurderinger
- c) skriftlig dokumentasjon av instituttets/ avdelingens virksomhet (siste fem år)
- d) miljøbesøk

Komiteen bes på denne bakgrunn om å gi en samlet vurdering av kvaliteten på den norske forskningen og de norske fagmiljøene i nordisk språk og litteratur, i lys av de tilgjengelige ressurser. Evalueringen må finne sted i dialog med fagmiljøene. Evalueringen skal konsentrere seg om forskningsmiljøene ved universitetene, dvs. de vitenskapelig ansatte ved de nordiske instituttene ved UiO, UiB, NTNU og UiT. Evalueringen skal også omfatte forskningsmiljøene i nordisk språk og litteratur ved tre av de statlige høgskolene, dvs. Høgskolene i Agder, Stavanger og Volda.

Komiteen bes om å vurdere om det er disipliner eller underdisipliner hvor nordisk språk og litteratur står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakere dekket. Komiteens konklusjoner bør munne ut i anbefalinger om oppfølgingstiltak for fagmiljøene. Evalueringsrapporten skal forelegges miljøene for kommentarer før rapporten ferdigstilles og gjøres offentlig tilgjengelig.

Evalueringskomiteen kan i samråd med Forskningsrådet innhente annen informasjon eller dokumentasjon, og til å forfølge eventuelle andre problemstillinger enn de som nevnes i mandatet, dersom slike behov avdekkes underveis i evalueringsprosessen.

Utfyllende om vurderingsgrunlaget

a) vurdering av faglig produksjon

Analyse av samlet faglig produksjon

For at evalueringsutvalget skal kunne danne seg et bilde av hele den faglige virksomheten, må utvalget foreta en analyse av miljøene samlede faglige produksjon. Fullstendige publiseringslister for de siste ti år skal danne grunnlag for analyse av publiseringsmønsteret og forskningsproduksjonen i faget. Utvalget må foreta en gjennomgang med særlig henblikk på å vurdere faglig bredde og fornyelse. En slik gjennomgang bør kunne gi svar på spørsmål om hvilke fagfelt, teorier, metoder eller temaer man finner representert. Avslører en kritisk gjennomgang noen mangler? Finnes det viktige sider ved faget og fagtradisjonene som ikke er dekket? Finnes det informasjon om publiseringssamarbeid med forskere fra eget fag eller fra andre fag? Er de faglige arbeidene først og fremst rettet mot andre forskere, eller er den vitenskapelige produksjonen mer allmennrettet? Hvilke publiseringskanaler er valgt; internasjonale, nasjonale eller lokale/ interne?

Vurdering av et utvalg faglige arbeider

De involverte fagmiljøene legger etter eget skjønn fram et utvalg faglige arbeider. Utvalget skal bestå av 3 publiserte arbeider fra alle fast vitenskapelig ansatte med minimum førstestillingskompetanse og postdoktorstipendiatene i hvert miljø. Med faglig arbeid menes artikler og andre bidrag i vitenskapelige tidsskrifter, antologier, avhandlinger og monografier. De utvalgte faglige arbeidene skal, sammen med fullstendige publikasjonslister, danne grunnlag for vurdering av faglig kvalitet og produksjon, og vurdering opp mot internasjonal standard.

b) egenvurdering

De utvalgte fagmiljøene (universitetsinstituttene og høyskolene) utarbeider en egenvurdering med utgangspunkt i en mal. Evalueringsutvalget tilpasser malen i dialog med miljøene. Det må imidlertid presiseres at formålet med egenvurderingen vil være å få fram både sterke og svake sider ved forskningsaktiviteten i faget. Egenvurderingen må representere en kritisk gjennomgang av virksomheten.

c) skriftlig dokumentasjon av fagmiljøets virksomhet

Evalueringsutvalget må vurdere den faglige virksomheten også i lys av de opplysninger som er tilgjengelige i årsrapporter og årsplaner. Utvalgets endelige rapport må inneholde en helhetsvurdering av faget, hvor følgende elementers betydning for forskningsaktiviteten kommenteres:

- virksomhetens finansieringsstruktur
- antall ansatte (stillingssammensetning)
- antall rekrutter, vurdering av tidsbruk fram mot avlagt doktorgrad
- forholdet mellom forventet ledighet i vitenskapelige stillinger og rekruttering
- antall doktorgrader
- deltakelse med innlegg på internasjonale konferanser
- antall studenter, fordeling på nivå, omfang av veiledning
- fagplaner og forskningsstrategier

a) miljøbesøk

Hensikten med miljøbesøk er gjennom samtale å utdype forhold som har å gjøre med fagmiljøets formål, rammebetingelser og oppgaver. Forholdet mellom forskning og undervisning må vies spesiell oppmerksomhet, dvs. undervisnings- og veiledningsaktivitetens betydning for forskningsmessig utvikling. Miljøbesøket er også tenkt å skulle belyse spørsmål vedrørende organisasjon, forskningsledelse og forskningsaktivitet. Det kan ta opp forhold knyttet til undervisning, samarbeidsformer, rekrutteringssituasjon eller publisering, og kan gi anledning til å drøfte situasjoner beskrevet i egenvurderingen.

Utvalget kan gjennomføre siteringsanalyse, men må kritisk vurdere hvordan dette materialet eventuelt benyttes i evalueringsrapporten. Tidligere evalueringer, samt annen dokumentasjon og oversikt over faget vil utgjøre et supplement for utvalget.

IV Bruk og oppfølging av evalueringen

Den endelige evalueringsrapporten skal være offentlig tilgjengelig. Brukerne vil være ledelsen og de ansatte ved det enkelte fagmiljø, fakultetene og ledelsen ved universitetene og høyskolene, samt forskningspolitiske myndigheter, andre fagmiljøer, oppdragsgivere og ulike brukergrupper. For å oppnå størst mulig læring fra evalueringen er det viktig at resultatene gjøres kjent, slik at de gruppene som måtte være interessert i forskningsevalueringen, får kjennskap til undersøkelsen.

Forskningsrådet vil utarbeide en anbefaling for oppfølging av evalueringen så snart rapporten er ferdig og forelagt miljøene.

Den viktigste oppfølgingen vil miljøene selv måtte ta ansvar for gjennom sitt arbeid med fagutvikling, rekruttering og forskeropplæring, forskningsledelse og forskningsorganisering.

Fra Forskningsrådets side vil evalueringsopplegget inngå i en langsiktig strategi for kvalitetssikring. Evalueringen vil gi viktige innspill til arbeidet med å utvikle gode forskningsmiljøer, og videreutvikle samarbeidet og arbeidsdelingen mellom Forskningsrådet og institusjonene. Evalueringen vil dessuten danne grunnlag for videre utvikling av evalueringsystemet.

Vedlegg 2 Bestillingsbrev, underlagsmateriale for evalueringen

Innsendelse av arbeider fra alle forskere som omfattes av evalueringen.

1. Faglige arbeider de siste 5 år
2. Publikasjonsliste for de siste 10 år
3. CV for ansettelsesforhold de siste 10 år

1. Faglige arbeider de siste fem år, fra 1.1.1999 – 31.12.2003

- a. Tre arbeider som er sentrale i forskerens vitenskapelige produksjon
- b. En begrunnelse for hvorfor disse arbeidene er sentrale (tilsammen maksimum 1 side)

2. Publikasjonsliste de siste 10 år, fra 1.1.1999 – 31.12.2003

Vi ber om at bare arbeider som faller inn under de aktuelle kategoriene tas med i listene som sendes inn:

- a. Bøker, monografier, utgitt på forlag (egne kapitler i redigerte bøker teller under b)
- b. Artikler i antologier på forlag (bok- kapitler)
- c. Artikler i vitenskapelige tidsskrift (ikke redaksjonelt stoff, debattinnlegg og lignende)
- d. Review-artikler og anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter
- e. Skrifter/rapporter/arbeidspapirer utgitt av egen eller andre institusjoner
- f. Redigerte bøker
- g. Doktoravhandlinger

Publikasjoner som faller utenom disse kategoriene skal ikke tas med i listene, (for eksempel populærvitenskapelige artikler, kronikker, bokanmeldelser i dagspresse og radio).

Vennligst *ikke* inkluder arbeider som faller utenom denne perioden, (for eksempel arbeider i kategoriene "submitted", "forthcoming", "in press").

For at en publikasjon skal telles med i evalueringen er det nødvendig med fullstendige referanser (dvs. år, forfatter, inklusive alle eventuelle medforfattere, tittel, utgiver, tidsskrift/antologi hvor en artikkel er trykket), slik at publikasjonen kan kategoriseres.

Av bearbeidingshensyn vil vi sette pris på at listene inneholder et linjeskift mellom hver publikasjon, men ikke linjeskift mellom opplysninger om samme publikasjon.

3. Kort CV som viser utdanning og ansettelsesforhold de 10 siste år (maksimalt 1 side)

Frist for innlevering: 25. mai 2004.

Sendes inn samlet fra hver institusjon.

Vedlegg 3 Bestillingsbrev miljøenes egenvurdering og dokumentasjon

Egenvurdering og dokumentasjon av fagmiljøets virksomhet

Hovedformålet med evalueringen skal være fagutvikling. Denne skal bidra til læring og egenutvikling for fagmiljøene og gi innsikt i styrke, svakheter og utfordringer for forskningen i nordisk språk og litteratur i Norge. Evalueringen vil være med på å identifisere forhold som bidrar til å fremme kvalitet. Evalueringen skal også utvide og styrke Forskningsrådets og forskningsmiljøenes kunnskapsgrunnlag.

Ett av hovedelementene i evalueringen er fagmiljøenes egenvurdering. Denne må representere en kritisk reflekterende og problematiserende gjennomgang av virksomheten i nåtid, og til de utfordringer fagmiljøene står overfor i fremtiden. Det er i mandatet lagt vekt på at evalueringen skal foregå i dialog med fagmiljøene, og egenvurderingen er en del av denne dialogen.

Momenter fra egenvurderingen kan utdypes i forbindelse med miljøbesøkene som vil finne sted i oktober 2004.

For at alle perspektiver skal være ivaretatt, vil Forskningsrådet understreke at egenvurderingen må være resultat av en kollektiv prosess i fagmiljøet ved instituttet eller enheten, og speile bredden av virksomheten som evalueres. Fagmiljøene må sikre at forhold som har betydning for forskningsaktiviteten i nordisk språk og litteratur blir tilstrekkelig gjort rede for.

Egenvurderingen skal være på *maksimalt 10 sider*. Frist for innlevering er *20. juni 2004*.

Følgende spørsmål bør berøres, men er ikke ment som en bindende disposisjon for egenvurderingen:

1. Forskningsaktivitet

- a. I hvilke deler av faget er det særlig høy aktivitet? Hvis nødvendig, skill mellom områdene ut fra ulike tematiske, teoretiske, metodiske og empiriske orienteringer
- b. Ut fra en samlet vurdering av instituttets forskning, hvor ligger instituttets forskningsmessige styrke og svakhet?
- c. Hvilke fremtidsvisjoner har miljøet for den samlede forskningsaktiviteten?

2. Kvalitet i forskningen

- a. Hvordan bedømmer dere kvaliteten på forskningen i fagmiljøet? Hva vurderer dere som kvalitativt godt?
- b. Hvilke perspektiver styrer kvalitetsvurderingene i forskningen? I hvilket omfang inngår nasjonale eller internasjonale elementer i det anvendte kvalitetsbegrep?

1. Nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid

- a. Samarbeid med andre norske og internasjonale fagmiljøer i nordisk språk og litteratur, for eksempel prosjektsamarbeid, inviterte gjesteforskere til institusjonen, ansattes opphold som gjesteforsker ved forskningsinstitusjoner i utlandet – utbredelse og erfaringer
- b. Deltakelse i nasjonale og internasjonale konferanser – utbredelse og erfaringer

2. Institusjonenes strategi for forskning

- a. Forholdet mellom arbeid og initiativer hos enkeltforskere og miljøets eventuelle felles satsingsområder
- b. Grad av individuell versus gruppe/prosjektbasert forskningsorganisering
- c. Hvordan ivaretas forskningsledelse og kvalitetssikring?
- d. Er det lagt opp til forskningssamarbeid mellom seniorer og forskerrekutter, og mellom eldre og yngre forskere?
- e. Finnes felles fora, seminar og lignende som stimulerer forskning, kvalitet, diskusjon og samarbeid internt?
- f. Betydningen av enhetens egne planer, strategier, organisering og ledelse for forskningsaktiviteten?
- g. Hvem eller hva har igangsatt de forskningsområdene som instituttet har utpekt som sin særlige styrke? Hva er mer generelt drivkreftene bak nye forskningsinitiativ? Er det eventuelt mangel på initiativ?

3. Rekrutteringssituasjonen i faget

- a. Hvor mange har disputert for dr.art.graden de siste fem årene?
- b. Hvor mange av doktorgradskandidatene har fått tilsetning i stilling internt, ved institusjonen?
- c. Hvordan vil dere karakterisere doktorgradskandidatenes arbeidsmarkedssituasjon – hvor blir det av dem? Hvilke initiativ har instituttet tatt for at avhjelpe doktorgradskandidaters eventuelle vanskelige arbeidsmarkedssituasjon?

4. Hvordan vil dere karakterisere

forholdet mellom undervisning/veiledning/administrasjon og den tiden som er satt av til forskning?

5. Betydningen av ressurser fra Forskningsrådet og andre eksterne finansieringskilder

- a. Hvor stor andel av den samlede forskningsaktiviteten er internt/eksternt finansiert?
- b. Hvorfra og på hvilke områder er finansieringen tilfredsstillende og hvor er den mindre eller lite tilfredsstillende?
- c. På hvilken måte preger eksternt finansiering forskningsprofilen?

8. Er det andre forhold som fremmer eller hemmer forskningen ved enheten?

Dokumentasjon - Egenvurderingen skal suppleres med følgende skriftlige dokumentasjon av fagmiljøets virksomhet de siste fem år:

- A. Årsplaner og årsrapporter fra siste femårsperiode
- B. Eventuelle strategiske planer/handlingsplaner for samme periode
- C. Andre opplysninger, hvis dette ikke dekkes gjennom årsplanene og rapportene:
 - Oversikt over enhetens eksterne og interne inntekter
 - Oversikt over alle ansatte i vitenskapelige stillinger fordelt etter stillingskategori, alder, kjønn, fagfelt og ansettelsesperiode
 - Oversikt over antall studenter ved enheten, fordelt etter studietrinn og kjønn
 - Oversikt over nåværende antall doktorgradsstipendiater fordelt på kjønn og faglig temaområde
 - Oversikt over fullførte og pågående doktorgradsavhandlinger de siste fem år, fordelt på faglig temaområde og med stipendiatenes kjønn.
For doktorgradsprosjekter som er under arbeid angis tidspunktet for når stipendiaten ble tatt opp på doktorgradsutdanningen, samt antatt tidspunkt for disputas
 - Oversikt over antall postdoktorstipendiater de siste fem år fordelt på faglig temaområde og kjønn
 - Faglig ansattes gjesteforskeropphold i utlandet
 - Faglig ansattes deltakelse i større prosjekter nasjonalt / internasjonalt
 - Faglig ansattes deltakelse på nasjonale og internasjonale konferanser

Vedlegg 4 Intervjuguide miljøbesøkene

Kommentargrunnlag for komiteen

1. Egenevalueringen

- a. Hvordan ble den utarbeidet
- b. Kjenner man seg igjen?
- c. Har den ført til diskusjoner, endringer?

2. Fagets funksjon i det moderne samfunn, forskningens funksjon

- a. Mål for forskningen: Hvilket mål/hvilke mål har institusjonen for sin forskningsvirksomhet? Har det skjedd endring over tid?
- b. Bredder vs profilering: På institusjonsnivå? På individnivå?
- c. Hvordan ser man på balansen mellom det spesifikt norske og mer generelle spørsmål i forskningen?
- d. Diakron eller synkron innretning: Hvor mener miljøet at tyngdepunktet bør være?
- e. Teoretisk vs. empirisk orientering: Relasjonen mellom teori og analyse/empiri?

3. Forståelsen av forskeroppgavet, forskeridentitet

- a. Emnevalg: Hvordan velger den enkelte forskeren sitt emne? Hva styrer emnevalget?
- b. Individuelle vs. felles forskningsprosjekt? Samarbeid med andre fag?
- c. Forskning vs formidling
- d. Publiseringspraksis

4. Miljøenes kommunikasjons- og samarbeidsformer

- a. Forskningsmiljøet: Hvordan definerer man et godt forskningsmiljø? Hva gjør man for å skape et godt forskningsmiljø?
- b. Seminarvirksomhet, faglig debatt, faglig oppdatering
- c. Kommunikasjonen mellom ledelse og vitenskapelig personale, sentralinstitusjon og institutt
- d. Samarbeidsformer: Mellom forskere innenfor institusjonen, nasjonalt, nordisk, internasjonalt? Har man gjesteforskere?

5. Rammevilkårene for forskning

- a. Tid til forskning, undervisning, komitéarbeid
- b. Bibliotekforhold
- c. Forholdet til Norges forskningsråd, andre eksterne oppdragsgivere

6. Rekruttering til forskning

- a. Doktorgradsstudentene, post.dok. stipendiater,
- b. Veiledningspraksis, seminarer

Vedlegg 5 Vedleggstabeller til kap. 3

Tabell V.1 Gjennomsnittsalder etter fagfelt og sektor

Fagfelt	Sektor	Gjennomsnittsalder	Antall forskere	Standardavvik
Språk	Universitet	54,70	44	8,938
	Høgskole	50,88	16	8,445
	Total	53,68	60	8,903
Litteratur	Universitet	51,58	26	10,878
	Høgskole	51,07	14	9,864
	Total	51,40	40	10,409
Total	Universitet	53,54	70	9,746
	Høgskole	50,97	30	8,973
	Total	52,77	100	9,549

Tabell V.2 Gjennomsnittsalder etter kjønn

Kjønn	Gjennomsnittsalder	Antall forskere	Laveste alder	Høyeste alder
Kvinne	49,6	29	32	63
Mann	54,1	71	33	69
Total	52,8	100	32	69

Tabell V.3 Andel som har dr.grad, etter alderskategori

		Har dr.grad				Total	
		Nei		Ja		Antall	Prosent
		Antall	Prosent	Antall	Prosent		
Alder	30-39	1	7,7	12	92,3	13	100
	40-49	7	31,8	15	68,2	22	100
	50-59	18	50,0	18	50,0	36	100
	60-69	19	65,5	10	34,5	29	100
Total		45	45,0	55	55,0	100	100

Tabell V.4 Andel som har dr.grad, etter fagfelt

		Språk		Litteratur		Total	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Har dr.grad	Nei	30	50,0	15	37,5	45	45,0
	Ja	30	50,0	25	62,5	55	55,0
Total		60	100,0	40	100,0	100	100,0

Tabell V.5 Andel som har dr.grad etter kjønn

		Kvinne		Mann		Total	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Har dr.grad	Nei	7	24,1	38	53,5	45	45,0
	Ja	22	75,9	33	46,5	55	55,0
Total		29	100,0	71	100,0	100	100,0

Tabell V.6 Andel som har dr.grad, etter kjønn og alder

Alder	Har dr.grad		Kvinne	Mann	Total
30-39	Nei	Antall	0	1	1
		Prosent	,0	12,5	7,7
	Ja	Antall	5	7	12
		Prosent	100,0	87,5	92,3
	Total	Antall	5	8	13
		Prosent	100,0	100,0	100,0
40-49	Nei	Antall	2	5	7
		Prosent	28,6	33,3	31,8
	Ja	Antall	5	10	15
		Prosent	71,4	66,7	68,2
	Total	Antall	7	15	22
		Prosent	100,0	100,0	100,0
50-59	Nei	Antall	4	14	18
		Prosent	30,8	60,9	50,0
	Ja	Antall	9	9	18
		Prosent	69,2	39,1	50,0
	Total	Antall	13	23	36
		Prosent	100,0	100,0	100,0
60-69	Nei	Antall	1	18	19
		Prosent	25,0	72,0	65,5
	Ja	Antall	3	7	10
		Prosent	75,0	28,0	34,5
	Total	Antall	4	25	29
		Prosent	100,0	100,0	100,0

Tabell V.7 Disputasalder etter fagfelt, sektor og kjønn

Fagfelt	Sektor	Kjønn	Gjennomsnittlig disputasalder	Antall forskere	Standardavvik	Laveste disputasalder	Høyeste disputasalder
Språk	Universitet	Kvinne	45,25	8	8,531	32	55
		Mann	41,00	11	6,797	32	52
		Total	42,79	19	7,656	32	55
	Høgskole	Kvinne	42,00	3	7,810	33	47
		Mann	42,80	5	9,834	32	55
		Total	42,50	8	8,536	32	55
	Total	Kvinne	44,36	11	8,090	32	55
		Mann	41,56	16	7,572	32	55
		Total	42,70	27	7,760	32	55
Litteratur	Universitet	Kvinne	40,75	4	2,986	37	44
		Mann	41,89	9	7,524	31	51
		Total	41,54	13	6,346	31	51
	Høgskole	Kvinne	44,25	4	10,996	31	57
		Mann	41,67	6	9,245	31	55
		Total	42,70	10	9,464	31	57
	Total	Kvinne	42,50	8	7,690	31	57
		Mann	41,80	15	7,930	31	55
		Total	42,04	23	7,678	31	57
Total	Universitet	Kvinne	43,75	12	7,325	32	55
		Mann	41,40	20	6,954	31	52
		Total	42,28	32	7,072	31	55
	Høgskole	Kvinne	43,29	7	9,069	31	57
		Mann	42,18	11	9,042	31	55
		Total	42,61	18	8,799	31	57
	Total	Kvinne	43,58	19	7,763	31	57
		Mann	41,68	31	7,617	31	55
		Total	42,40	50	7,651	31	57

Tabell V.8 *Publiseringsformer etter sektor, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner*

	Universitet		Høgskoler		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	76	4,5	33	7,3	109	5,0
Kapitler	456	26,7	138	30,3	594	27,5
Vit.artikler	218	12,8	75	16,5	293	13,6
Inst.publ.	668	39,2	155	34,1	823	38,1
Red.bøker	94	5,5	15	3,3	109	5,0
Dr.avhandlinger*	11	0,6	9	2,0	20	0,9
Anmeldelser**	130	7,6	26	5,7	156	7,2
Red. inst.publ.	52	3,0	4	0,9	56	2,6
Sum	1705	100,0	455	100,0	2160	100,0

Kun publikasjoner utgitt i den perioden forskeren har vært ansatt ved institusjonen er medregnet.

*Avhandlinger er her (som i hele notatet) knyttet til den institusjonen hvor forskeren var ansatt da avhandlingen ble publisert, og ikke til den institusjonen hvor graden ble oppnådd.

**Inkluderer det som forskerne selv har ført opp som "anmeldelse", "melding", "review", "bokomtale", "recensjon", eller lignende, når disse er publisert i vitenskapelige tidsskrift (se Vedlegg 7 for liste over hva som er definert som vitenskapelig tidsskrifter).

Tabell V.9 *Publiseringsformer etter alder, samlet for 1994-2003. Prosent*

	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Totalt
Bøker	2,3	4,9	4,4	5,4	4,7
Kapitler	19,7	26,3	28,8	26,4	26,7
Vit.artikler	24,9	19,1	11,6	12,4	14,6
Inst.publ.	43,2	34,8	39,1	38,5	38,4
Red.bøker	0,5	4,7	6,6	5,0	5,2
Dr.avhandlinger	5,2	1,4	1,0	0,3	1,2
Anmeldelser	3,3	7,2	5,9	9,1	7,0
Red. inst.publ.	0,9	1,4	2,6	2,9	2,3
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	213	486	925	780	2404

Tabell V.10 *Publiseringsformer etter grad og disputasperiode, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner*

	Ikke dr.grad		Disp. før 1994		Disp. 1994-2003		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	54	5,1	25	4,8	27	3,7	106	4,6
Kapitler	276	26,0	174	33,3	175	23,8	625	27,0
Vit.artikler	118	11,1	62	11,9	153	20,8	333	14,4
Inst.publ.	437	41,2	194	37,2	262	35,6	893	38,5
Red.bøker	59	5,6	32	6,1	32	4,4	123	5,3
Dr.avhandlinger					27	3,7	27	1,2
Anmeldelser	82	7,7	27	5,2	45	6,1	154	6,6
Red. inst.publ.	34	3,2	8	1,5	14	1,9	56	2,4
Samlet	1060	100,0	522	100,0	735	100,0	2317	100,0

Publikasjonene fra 5 forskere med utenlandsk dr.grad hvor vi ikke kjenner disputasår, er utelukket fra analysen.

Tabell V.11 *Fordeling på språk innen publiseringsformene, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner*

	Skandinavisk		Engelsk		Andre språk		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	107	95,5	4	3,6	1	0,9	112	100,0
Kapitler	498	77,6	117	18,2	27	4,2	642	100,0
Vit.artikler	256	73,1	80	22,9	14	4,0	350	100,0
Inst.publ.	779	84,5	123	13,3	20	2,2	922	100,0
Red.bøker	109	87,9	14	11,3	1	0,8	124	100,0
Dr.avhandlinger	22	75,9	7	24,1			29	100,0
Anmeldelser	128	84,8	17	11,3	6	4,0	151	100,0
Red. inst.publ.	55	98,2	1	1,8			56	100,0
Samlet	1954	81,9	363	15,2	69	3	2386	100,0

Tabell V.12 *Publiseringsspråk etter sektor, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner*

Publ.språk	Universitet		Høgskole		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Skandinavisk	1425	84,1	365	80,9	1790	83,4
Engelsk	234	13,8	66	14,6	300	14,0
Andre språk	35	2,1	20	4,4	55	2,6
Samlet	1694	100,0	451	100,0	2145	100,0

Kun publikasjoner utgitt i den perioden forskeren har vært ansatt ved institusjonen er medregnet.

Tabell V.13 Samforfatterskap etter publiseringsspråk, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Publ.språk	Ikke samforfattet		Samforfattet		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Skandinavisk	1748	82,0	206	81,1	1954	81,9
Engelsk	317	14,9	46	18,1	363	15,2
Andre språk	67	3,1	2	0,8	69	2,9
Samlet	2132	100,0	254	100,0	2386	100,0

Tabell V.14 Publiseringsspråk etter alder, samlet for 1994-2003. Prosent

Publ.språk	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Totalt
Skandinavisk	71,2	79,0	83,3	85,0	81,9
Engelsk	25,9	16,6	14,8	11,9	15,2
Andre språk	2,8	4,4	2,0	3,1	2,9
Samlet	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	212	418	921	772	2386

Tabell V.15 Publiseringsspråk etter grad, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Publ.språk	Har ikke dr.grad		Har dr.grad		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Skandinavisk	864	82,1	1090	81,7	1954	81,9
Engelsk	155	14,7	208	15,6	363	15,2
Andre språk	33	3,1	36	2,7	69	2,9
Samlet	1052	100,0	1334	100,0	2386	100

Tabell V.16 Publiseringsspråk etter alder og fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Alder		Fagfelt		Totalt	
		Nordisk språk	Nordisk litteratur		
30-49	Skandinavisk	Antall	229	302	531
		Prosent	62,7%	92,1%	76,6%
	Engelsk	Antall	115	20	135
		Prosent	31,5%	6,1%	19,5%
	Andre språk	Antall	21	6	27
		Prosent	5,8%	1,8%	3,9%
Samlet	Antall	365	328	693	
	Prosent	100,0%	100,0%	100,0%	
50-69	Skandinavisk	Antall	920	503	1423
		Prosent	82,1%	87,9%	84,1%
	Engelsk	Antall	172	56	228
		Prosent	15,3%	9,8%	13,5%
	Andre språk	Antall	29	13	42
		Prosent	2,6%	2,3%	2,5%
Samlet	Antall	1121	572	1693	
	Prosent	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabell V.17 Samforfatterskap innen de ulike publiseringsformene, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

	Ikke samforfattet		Samforfattet		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Bøker	73	65,2	39	34,8	112	100,0
Kapitler	607	94,5	35	5,5	642	100,0
Vit.artikler	331	94,6	19	5,4	350	100,0
Inst.publ.	884	95,8	39	4,2	923	100,0
Red.bøker*	37	29,8	87	70,2	124	100,0
Dr.avhandlinger	29	100,0			29	100,0
Anmeldelser	167	99,4	1	0,6	168	100,0
Red. inst.publ.*	22	39,3	34	60,7	56	100,0
Sum	2150	89,4	254	10,6	2404	100,0

**Samredigering"

Tabell V.18 Samforfatterskap etter sektor, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Samforfattet	Universitet		Høgskoler		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nei	1514	88,8	411	90,3	1925	89,1
Ja	191	11,2	44	9,7	235	10,9
Samlet	1705	100,0	455	100,0	2160	100,0

Tabell V.19 Samforfatterskap etter grad, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Samforfattet	Har ikke dr.grad		Har dr.grad		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nei	933	88,0	1217	90,6	2150	89,4
Ja	127	12,0	127	9,4	254	10,6
Samlet	1060	100,0	1344	100,0	2404	100,0

Tabell V.20 Samforfatterskap etter alder, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Samforfattet	30-49 år		50-69 år		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nei	650	93,0	1500	88,0	2150	89,4
Ja	49	7,0	205	12,0	254	10,6
Samlet	699	100,0	1705	100,0	2404	100,0

Tabell V.21 Samforfatterskap etter alder og fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Alder	Samforfattet?	Fagfelt		Totalt	
		Språk	Litteratur		
30-49	Nei	Antall	331	319	650
		Prosent	89,2%	97,3%	93,0%
	Ja	Antall	40	9	49
		Prosent	10,8%	2,7%	7,0%
	Samlet	Antall	371	328	699
		Prosent	100,0%	100,0%	100,0%
50-69	Nei	Antall	976	524	1500
		Prosent	86,2%	91,4%	88,0%
	Ja	Antall	156	49	205
		Prosent	13,8%	8,6%	12,0%
	Samlet	Antall	1132	573	1705
		Prosent	100,0%	100,0%	100,0%

Tabell V.22 Samforfatterskap etter språk og fagfelt, samlet for 1994-2003. Antall og prosent publikasjoner

Språk	Samforfattet?	Fagfelt		Totalt	
		Språk	Litteratur		
Skandinavisk	Nei	Antall	998	750	1748
		Prosent	86,9%	93,2%	89,5%
	Ja	Antall	151	55	206
		Prosent	13,1%	6,8%	10,5%
	Samlet	Antall	1149	805	1954
		Prosent	100,0%	100,0%	100,0%
Engelsk	Nei	Antall	243	74	317
		Prosent	84,7%	97,4%	87,3%
	Ja	Antall	44	2	46
		Prosent	15,3%	2,6%	12,7%
	Samlet	Antall	287	76	363
		Prosent	100,0%	100,0%	100,0%
Andre språk	Nei	Antall	49	18	67
		Prosent	98,0%	94,7%	97,1%
	Ja	Antall	1	1	2
		Prosent	2,0%	5,3%	2,9%
	Samlet	Antall	50	19	69
		Prosent			

Tabell V.23 Antall publikasjoner etter år og publikasjonsform

År	Bøker	Kapitler	Vit.art.	Inst.publ.	Red.bøker	Dr.avh	Anmel- deler	Red. inst.publ.	Total
1994	8	42	26	71	7		11	4	169
1995	10	31	35	71	5		13	8	173
1996	13	45	20	113	8	1	17	7	224
1997	15	39	29	118	15	5	11	4	236
1998	11	101	32	100	13	3	13	6	279
1999	9	54	34	81	22	6	18	5	229
2000	15	70	52	98	15	2	18	9	279
2001	7	78	44	71	11	10	17	2	240
2002	9	95	42	115	15	1	22	6	305
2003	15	87	36	85	13	1	28	5	270
Total	112	642	350	923	124	29	168	56	2404

Tabell V.24 Andel av de ulike publikasjonsformene i prosent av samlet publisering for hvert år.

År	Bøker	Kapitler	Vit.art.	Inst.publ.	Red.bøker	Dr.avh	Anmel- deler	Red. inst.publ.	N
1994	4,7	24,9	15,4	42,0	4,1		6,5	2,4	169
1995	5,8	17,9	20,2	41,0	2,9		7,5	4,6	173
1996	5,8	20,1	8,9	50,4	3,6	0,4	7,6	3,1	224
1997	6,4	16,5	12,3	50,0	6,4	2,1	4,7	1,7	236
1998	3,9	36,2	11,5	35,8	4,7	1,1	4,7	2,2	279
1999	3,9	23,6	14,8	35,4	9,6	2,6	7,9	2,2	229
2000	5,4	25,1	18,6	35,1	5,4	0,7	6,5	3,2	279
2001	2,9	32,5	18,3	29,6	4,6	4,2	7,1	0,8	240
2002	3,0	31,1	13,8	37,7	4,9	0,3	7,2	2,0	305
2003	5,6	32,2	13,3	31,5	4,8	0,4	10,4	1,9	270
Samlet	4,7	26,7	14,6	38,4	5,2	1,2	7,0	2,3	2404

Tabell V.25 Publiseringsspråk 1994-2003, antall og prosent publikasjoner i ulike språkkategorier

År	Skandinavisk		Engelsk		Andre språk		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1994	132	79,0	30	18,0	5	3,0	167	100
1995	143	83,1	25	14,5	4	2,3	172	100
1996	191	86,0	22	9,9	9	4,1	222	100
1997	191	81,3	41	17,4	3	1,3	235	100
1998	240	86,3	31	11,2	7	2,5	278	100
1999	196	85,6	26	11,4	7	3,1	229	100
2000	238	85,6	32	11,5	8	2,9	278	100
2001	188	79,3	38	16,0	11	4,6	237	100
2002	221	73,2	70	23,2	11	3,6	302	100
2003	214	80,5	48	18,0	4	1,5	266	100
Total	1954	81,9	363	15,2	69	2,9	2386	100

Tabell V.26 Samforfatterskap 1994-2003, antall og prosent publikasjoner som er/ikke er samforfattet

År	Ikke samforfattet		Samforfattet		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1994	157	92,9	12	7,1	169	100
1995	156	90,2	17	9,8	173	100
1996	198	88,4	26	11,6	224	100
1997	201	85,2	35	14,8	236	100
1998	251	90,0	28	10,0	279	100
1999	202	88,2	27	11,8	229	100
2000	249	89,2	30	10,8	279	100
2001	216	90,0	24	10,0	240	100
2002	276	90,5	29	9,5	305	100
2003	244	90,4	26	9,6	270	100
Total	2150	89,4	254	10,6	2404	100

Tabell V.27 Publisering 1994-2003, etter sektor. Antall og prosent publikasjoner

År	Universitet		Høgskoler		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1994	113	82,5	24	17,5	137	100
1995	119	81,5	27	18,5	146	100
1996	149	83,7	29	16,3	178	100
1997	168	80,8	40	19,2	208	100
1998	207	82,5	44	17,5	251	100
1999	156	76,1	49	23,9	205	100
2000	198	77,3	58	22,7	256	100
2001	162	73,6	58	26,4	220	100
2002	221	75,7	71	24,3	292	100
2003	212	79,4	55	20,6	267	100
Total	1705	78,9	455	21,1	2160	100

Kun publikasjoner utgitt i den perioden forskeren har vært ansatt ved institusjonen er medregnet.

Vedlegg 6 En undersøkelse av internasjonale tidsskrifter i språkvitenskap og i nordisk litteratur

En undersøkelse av internasjonale tidsskrifter i språkvitenskap og i nordisk litteratur

Denne undersøkelsen omfatter artikler fra åtte land i et utvalg vitenskapelige tidsskrifter som indekseres for den bibliografiske databasen *Web of Knowledge* ved Thomson ISI (tidligere Institute for Scientific Information, heretter kalt ISI). Disse tidsskriftene er i utgangspunktet en marginal publiseringsarena for forskningen i faget nordisk språk og litteratur. For det første dekker ISI en begrenset del av de internasjonale tidsskriftene med tilknytning til faget. For det andre skjer det meste av den vitenskapelige publiseringen på nasjonalt nivå, og tidsskriftsartikler er ikke en enerådende publikasjonsform. Men ISI-basen gir den eneste muligheten vi har for å danne oss et inntrykk i hvilket omfang det forekommer vitenskapelige publikasjoner fra Norge i kanaler hvor også andre lands forskere publiserer.

Undersøkelsen er avgrenset til to utvalg av tidsskrifter:

- Det ene utvalget er **samtlige 75 språkvitenskapelige tidsskrifter** som indekseres av ISI og som publiserer forfatteradresser i tilknytning til artiklene. Ingen av disse tidsskriftene dekker forskning i nordiske språk særskilt, men derimot forskning i andre språk samt generell og anvendt lingvistikk.
- Det andre utvalget består av **tre tidsskrifter med særlig tilknytning til litteraturfaget i nordisk språk og litteratur**: *Scandinavian Studies* (USA), *Scandinavica* (England) og *Skandinavistik* (Tyskland). Dette er de tre eneste tidsskriftene med særlig tilknytning til faget nordisk som indekseres av ISI.

ISI mangler dekning av tidsskrifter med særlig tilknytning til utforskningen av nordiske språk. Det første utvalget av tidsskrifter kan derfor bare gi et generelt inntrykk av publiseringen blant språkforskere i Norge. På litteratursiden er det derimot mulig å definere en mindre, men mer relevant publiseringsarena gjennom tre tidsskrifter. Alternativet ville vært å undersøke samtlige 260 ISI-tidsskrifter med tilknytning til litteraturforskning, men de fleste av disse dekker utforskningen av litteratur på andre språk enn de nordiske.

Videre avgrensninger

For samtlige 78 tidsskrifter (begge utvalg) er det lastet ned fra *Web of Knowledge* et datamateriale med følgende avgrensninger:

- Undersøkelsen omfatter kun "Articles", ikke annet stoff, for eksempel ledere, bokanmeldelser eller debattinnlegg.

- Artiklene er indeksert av ISI fra og med 1995 til og med april 2005.
- Artiklene er publisert med forfatteradresser som viser til følgende åtte land: Danmark, Finland, Norge, Sverige, England, Nederland, Tyskland og Frankrike (bare for de 75 språkvitenskapelige tidsskriftene) eller USA (bare for de tre tidsskriftene i skandinavistikk). "England" er for øvrig en søke-term i ISI-databasen som ikke omfatter Skottland, Wales og Nord-Irland.

Avgrensningen gir i alt 4 069 artikler. Landene utenfor Norden er tatt med i undersøkelsen fordi dette kan være til hjelp for vurderingen av innslaget av norske og nordiske artikler. I de språkvitenskapelige tidsskriftene utgjør artiklene fra de åtte landene 30 prosent av alle artikler som er publisert i de 75 tidsskriftene gjennom de ti årene. Halvparten av de øvrige artiklene er fra USA. I de tre tidsskriftene i skandinavistikk mangler det artikler fra Frankrike. Her er USA tatt med i undersøkelsen fordi dette landet utgjør et viktig tyngdepunkt i internasjonal skandinavistikk og forestår utgivelsen av det ene av tidsskriftene.

Artikler i språkvitenskapelige tidsskrifter

Tabell 1 viser hvor mange artikler det totalt fra de åtte landene i de 75 språkvitenskapelige tidsskriftene. Antallene er vist i to kolonner. I den ene av disse, ("Artikler 2"), er tidsskriftet *Moderna Språk* (et svensk tidsskrift som indekseres av ISI) holdt utenfor for å skape en mer rimelig sammenligning mellom de nordiske land.

Tabell 1. Artikler i 75 ISI-indekserte språkvitenskapelige tidsskrifter 1995-2005. I kolonnen "Artikler 2" er tidsskriftet *Moderna Språk* ikke medregnet.

	Artikler 1	Artikler 2
Tyskland	1235	1233
Frankrike	894	892
England	727	721
Nederland	383	383
Sverige	249	124
Danmark	142	141
Finland	107	104
Norge	72	62
Sum	3809	3660

Hvis man tar hensyn til at de nordiske land har ulik størrelse, og til at *Moderna Språk* publiserer særlig mange svenske artikler, er det relativt mange ISI-indekserte artikler fra dansk språkforskning, mens det er relativt få artikler fra norsk språkforskning.

Selv om det er relativt få artikler fra Norge i ISI-indekserte språkvitenskapelige tidsskrifter sammenlignet med nabolandene, er det usikkert om dette kan tolkes som liten tilstedeværelse i internasjonale tidsskrifter av språkforskere i faget nordisk språk og litteratur. Som nevnt er utvalget tidsskrifter begrenset og dessuten mer dekkende for annen språkforskning. Til hjelp for vurderingen av spørsmålet om utvalget av tidsskrifter er dekkende, gjengis tre tabeller bakerst i vedlegget:

- *Tabell 3* viser forfatternavn i de 72 norske artiklene. Blant disse er fem forfattere med til sammen åtte artikler uthevet som kan knyttes til fagmiljøene for nordisk språk og litteratur gjennom navn og forfatteradresser. (Jan Svennevig er ikke medregnet blant disse fordi hans artikkel har forfatteradresse ved Høyskolen BI.) Navnene viser ellers at de norske artiklene i hovedsak er publisert av forskere i fremmedspråkfagene og i allmenn og anvendt lingvistik
- *Tabell 4* viser hvilke språkvitenskapelige tidsskrifter som er med i undersøkelsen og fordelingen av artikler pr. land i det enkelte tidsskrift.

Artikler i tre ikke-nordiske tidsskrifter som dekker nordiskfaget

Scandinavian Studies (USA), *Scandinavica* (England) og *Skandinavistik* (Tyskland) er de tre eneste tidsskriftene med særlig tilknytning til faget nordisk som indekseres av ISI.

Artiklene er som oftest om nordisk litteratur, historie og samfunnsforhold.

Litteraturforskningen er altså bedre representert enn språkforskningen. De tre tidsskriftene har søstertidsskrifter i Norden som også mottar artikler fra ulike lands forfattere.

Eksempelet i Norge er *Edda – Nordisk tidsskrift for litteraturforskning*, hvor omtrent halvparten av artiklene er av norske forskere, mens de øvrige er fra andre forskere i nordisk litteratur som arbeider i og utenfor Norden. ISI dekker ingen tidsskrifter fra Norden som har tilsvarende profil som de tre vi undersøker her. De tre tidsskriftene utgjør til gjengjeld de viktigste vitenskapelige tidsskriftene for artikler om nordisk litteratur utenfor Norden.

I de tre tidsskriftene er det mest relevant å sammenligne norske bidrag med bidrag fra Danmark og Sverige siden det vil dreie seg om forskning i nordisk-språklig og norrøn litteratur. *Tabell 2* viser hvordan 260 artikler publisert 1995-2005 fordeler seg mellom åtte land og tre tidsskrifter.

Tabell 2. Antall artikler pr. land og tidsskrift i tre ISI-indekserte tidsskrifter for nordiskfaget 1995-2005.

	Scandinavian Studies	Scandinavica	Skandinavistik	Sum
USA	136	10	5	151
Tyskland	2	2	25	29
England	2	13	3	18
Norge	9	9		18
Danmark	8	6		14
Nederland	6	7		13
Sverige	6	5	2	13
Finland	3	1		4
Sum	172	53	35	260

Som vi ser, er det flere artikler fra Norge i disse tidsskriftene enn det er fra Danmark eller Sverige. Materialet er mye mindre enn i den generelle undersøkelsen av språkvitenskapelige tidsskrifter, men det er mer relevant for nordiskfaget, og her finner vi ikke det samme relative fraværet av artikler fra Norge. *Tabell 5* (bakerst) viser hvilke nordiske forfattere som har publisert artiklene. Navnene vil vise tidsskriftenes klarere tilknytning til nordiskfaget.

Konklusjoner

- Undersøkelsen av 75 internasjonale tidsskrifter i språkvitenskap som indekseres av ISI viser at norske språkforskere publiserer relativt lite der sammenlignet med nabolandenes språkforskere. På den annen side kan man stille spørsmål ved hvor relevante disse tidsskriftene er for forskningen i *nordiske språk*. Forskningen i nordiske språk er i svært liten grad representert i artiklene fra nordiske forfattere.
- ISI indekserer tre internasjonale tidsskrifter som hovedsakelig publiserer artikler om *nordisk litteratur*. I disse tidsskriftene er norske litteraturforskere relativt godt representert sammenlignet med nabolandenes litteraturforskere.

Tabell 3. Forfattere fra Norge i artikler i 75 ISI-indekserte språkvitenskapelige tidsskrifter 1995-2005. Forfattere med tilknytning til fagmiljøene i nordisk språk og litteratur er uthevet. Forfatternavn er gjengitt som i ISI-basen.

Forfatter	Artikler	Forfatter	Artikler
Holmberg, A	4	Gonzalez-Ortega, N	1
Enger, HO	3	Halmoy, JO	1
Lindeman, FO	3	Halverson, S	1
Lyche, C	3	Haug, D	1
van Dommelen, WA	3	Helland, HP	1
Aukrust, VG	2	Hestvik, A	1
Fabricius-Hansen, C	2	Holter, T	1
Girard, F	2	Jahr, EH	1
Izquierdo, JM	2	Johansson, S	1
Johannessen, JB	2	Koller, W	1
Julien, M	2	Lennartsson, VA	1
Lodrup, H	2	Maehlum, B	1
Rydning, AF	2	Midtgarden, T	1
Saeboe, KJ	2	Moxness, BH	1
Simonnaes, I	2	Nesset, T	1
Veland, R	2	Nikanne, U	1
Afarli, TA	1	Pereltsvaig, A	1
Askedal, JO	1	Philip, W	1
Bækken, B	1	Predelli, S	1
Bech, K	1	Sandoy, H	1
Bjornflaten, JV	1	Schanke, E	1
Busuttil, F	1	Snow, CE	1
Carlsen, L	1	Solfjeld, K	1
Coppock, PJ	1	Svensden, T	1
Dahl, T	1	Svennevig, J	1
Demeke, GA	1	Vangsnes, OA	1
Dimitrova-Vulchanova, M	1	Vesterhus, SA	1
Ebeling, J	1	Aarseth, E	1

Tabell 4. Antall artikler pr. land og tidsskrift i 75 ISI-indekserte språkvitenskapelige tidsskrifter 1995-2005.

	Tyskl	Frankr	Engl	Ned	Sve	Dan	Fin	Nor
American Speech	4		7	1	1	1		
ANGLIA-Zeitschrift für Englische Philologie	8		3					
Applied Linguistics	2		44	4	2	4		
Canadian Journal of Linguistics	2	3	2	1				
Canadian Modern Language Review	1	2	2	1				
Cognitive Linguistics	4		5	7	1	5		
College Composition and Communication			1					
College English			1					
Degres-Revue de Synthèse á Orientation Semiologique		42	1			1	2	
Deutsche Sprache	118	2	1	4	2	1		2
Discourse Studies	1	1	4	2	3	1	2	2
English for Specific Purposes	1	3	10	3			2	
Folia Linguistica	42	7	5	15	1	1	3	2
Folia Linguistica Historica	12		5	3	1		1	3
Foreign Language Annals		1	1					
Francais Moderne		57		1		2		1
Hispania-A Journal Devoted to the Teaching of Spanish and Portuguese		1	1			1		
Historiographia Linguistica	11	7	11	6			1	
Indogermanische Forschungen	17	4	4	3	4			2
International Journal of Lexicography		2	3	1				
IRAL-International Review of Applied Linguistics in Language Teaching	7	3	8	3				
Journal of Chinese Linguistics	2	4	2		1			
Journal of East Asian Linguistics	2		4	1				
Journal of English and Germanic Philology	11	2	31	3				
Journal of Linguistics	6	6	33	5	1	1		
Journal of Phonetics	10	14	17	15	4		3	1
Journal of Pidgin and Creole Languages	2		1	2	2		1	1
Journal of Pragmatics	26	33	67	20	20	20	9	2
Journal of Second Language Writing			1	1	1			
Journal of Sociolinguistics	2		7					
Language	8	1	12	10				
Language & Communication	8		34		2	2	1	
Language and Speech	6	8	16	18			1	1
Language in Society	3		10		2	1	1	1
Language Learning	2		11	13	2	1		
Language Sciences	5	4	8	3	1	2	2	
Langue française	1	215	3	2	2	5		1
Lingua	19	9	52	28	1	1		4
Lingua e Stile	6	3	5	3				
Linguistic Inquiry	11	1	6	10				2
Linguistic Review	10	2	8	14				1
Linguistics	62	9	31	36	9	1	3	6
Linguistics and Philosophy	20	3	10	19	2	1	1	3
Linguistique	1	87	11			1		
Meta	13	86	19		3	5	9	4
Modern Language Journal		4	5	5		3		
Moderna Språk	2	2	6		125	1	3	10
Muttersprache	117	1	2			1		2
Narrative Inquiry	3		22		2	1	2	
Natural Language & Linguistic Theory	7	2	7	13	3			1
Oceanic Linguistics		4	4	3				
Perspectives-Studies in Translatology	2	1	7		1	19	5	
Phonetica	9	5	4	6	11	2	1	1
Revista de Dialectología y Tradiciones Populares	1	8	3					
Revue de Linguistique Romane	5	26	2	2		1		1
Revue des Langues Romanes	1	89	6	2		5	1	

Russian Linguistics	10	3	7	7	6	2	3	1
Semiotica	26	41	34	10	6	28	25	2
Speech Communication	46	65	38	39	12	2	16	1
Sprache & Kognition	75				2			
Sprachwissenschaft	79	5	3	1	1	1		
Studia Linguistica	6	1	5	8	6	3	1	9
Studies in Language	16		8	8		3		2
Syntax and Semantics	6	3	5	5				1
TESOL Quarterly			11			1	1	
Theoretical Linguistics	28		3	4	2			
Translation Review			5					
Word-Journal of the International Linguistic Association	1	1	3		2	1	3	
Yiddish		2	3	1			1	
Zeitschrift für Agyptische Sprache und Altertumskunde	1							
Zeitschrift für Celtische Philologie	22	4	5	3	1			1
Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik	41	2	4	2				
Zeitschrift für Germanistische Linguistik	118	1	2	1	1	3	2	
Zeitschrift für Semiotik	147	2	5	4		7	1	1
Zeitschrift für Slavische Philologie				1				
Sum	1235	894	727	383	249	142	107	72

Tabell 5. Forfattere fra Danmark, Finland, Norge og Sverige med artikler i *Scandinavian Studies*, *Scandinavica* og *Skandinavistik* 1995-2005. Forfatternavn er gjengitt som i ISI-basen.

Land	Forfatter	Artikler	Land	Forfatter	Artikler
Denmark	Osterud, E	3	Denmark	Marnersdottir, M	1
Denmark	Johansen, JD	2	Sweden	Meidal, B	1
Norway	Langas, U	2	Finland	Mikkonen, K	1
Denmark	Andersen, KV	1	Denmark	Moller, HH	1
Norway	Armstrong, CI	1	Norway	Mortensen, E	1
Norway	Bagge, S	1	Sweden	Nordlund, A	1
Denmark	Bech-Petersen, O	1	Sweden	Olsson, U	1
Sweden	Bonner, M	1	Norway	Rekdal, AM	1
Norway	Gatland, JO	1	Norway	Ryall, A	1
Denmark	Greve, C	1	Norway	Saetre, L	1
Sweden	Hedling, E	1	Sweden	Savborg, D	1
Denmark	Heede, D	1	Sweden	Silva, C	1
Sweden	Helgeson, P	1	Norway	Skarthamar, AK	1
Norway	Hermundsgard, F	1	Norway	Smidt, K	1
Denmark	Hoyrup, H	1	Denmark	Stounbjerg, P	1
Norway	Iversen, G	1	Norway	Svasund, L	1
Sweden	Jungar, AC	1	Denmark	Thisted, K	1
Finland	Kantola, J	1	Denmark	Thrane, L	1
Norway	Knirk, JE	1	Denmark	Torfing, J	1
Sweden	Kronsell, A	1	Norway	Vail, BJ	1
Sweden	Lonnroth, L	1	Norway	Ystad, V	1
Sweden	MacLeod, M	1	Finland	Zilliacus, C	1
Finland	Makkonen, A	1	Norway	Aarseth, A	1
Sweden	Malm, M	1			

Vedlegg 7 Tidsskrifter forskerne har publisert i, kategorisert som vitenskapelige

Kategoriseringen har tatt utgangspunkt i registeret over vitenskapelige publiseringskanaler på <http://www.uhr.no/utvalg/forskning/vitenskapeligpublisering/index.htm> ("Norsk vitenskapsindeks"), og er deretter gjennomgått av evalueringsutvalget. Listen viser de tidsskriftene som forekom på publikasjonslistene til de 100 inkluderte forskerne og som er kategorisert som vitenskapelige i den kvantitative analysen (og dermed inkludert i tallene for artikler og anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter). Det vil kunne være mange vitenskapelige tidsskrift på feltet som ikke er inkludert på listen fordi ingen av forskerne i evalueringen har publisert i dem i løpet av evalueringsperioden.

Inkluderte tidsskrifter

Acta Ibseniana
Agora
Alvíssmál: Forschungen zur Mittelalterlichen Kultur Skandinaviens
Amsterdamer Beiträge zur ältern Germanistik
Annales Societatis Scientiarum Færoensis. Supplementum
Arkiv för nordisk filologi
Arr
Barn
Bogymen
Cognitive Linguistics
Collegium Medievale
CREArTA. Journal of the Centre for Research and Education in the Arts
Current Issues in Language Planning
Danske studier
Dansknoter
Den blå port tidsskrift for litteratur
Det Kongelige Videnskabers Selskabs Skrifter
Edda
Europe: revue litteraire nebsuelle
Folia Linguistica
Folia Linguistica Historica
Folkmålsstudier
Fonetik. Speech, Music and Hearing, Quarterly Progress and Status Report
Forhandlinger - Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab
Gothenburg Old Norse Studies
Gothenburg Papers in Theoretical Linguistics
Gripla
Heimen
Hermes (DK)
Historisk tidsskrift
Human IT
Ibsen Studies
IBSEN, EUROPE, revue litteraire mensuelle
International Journal of Lexicography
International Journal of the Sociology of Language
IROS
Island

Islenskt mál og almenn málfræði
Jazykovedny casopis
Journal of Geography Education
Journal of Linguistics
Journal of LSP Communication
Journal of Pidgin and Creole Languages
Journal of Pragmatics
Kirke og kultur
Kritik (København)
Kvinneforskning
Lamda Nordica. Tidskrift för homoseksualitetsforskning
Language
Language Problems & Language Planning
Language, Culture, Curriculum
LexicoNordica
Lingua Posnaniensis
Linguistic Review
Linguistic Typology
Mediekultur
Mímir
Multilingua
Maal og Minne
Namn och bygd: Tidskrift for nordisk ortnamnsforskning
Namn og Nemne
NOI-YIELE
Nora - Nordic Journal of Women's Studies
Nordic Journal of Linguistics
Nordic Studies. The Journal of the Scottish Society for Northern Studies
Nordic Theatre Review
Nordic Theatre Studies
Nordica
Nordicom Review
Nordisk Tidskrift
Norsk filosofisk tidskrift
Norsk Lingvistisk Tidsskrift
Norsk Litteraturvitenskapelig Tidsskrift
Norsk Litterær Årbok
Norsk Medietidsskrift
Norsk Teologisk Tidsskrift
Northern Studies
NOWELE: North-Western European Language Evolution
Ny Poetik: Tidsskrift for Litteraturvidenskab
Nytt norsk tidsskrift
Nytt om kvinneforskning
Onoma: bibliographical and information bulletin
Opuscula, Sällskapet Runica et Mediævalia
Orbis Litterarum
Paleobulgarica
Passage: tidsskrift for litteratur og kritik
Patronymica Romanica
Plural. Segunda época
Prismet

Prosopopeia: beretning, skrift, eksistensiellerfaring i noen utvalgte etterkrigsromaner
Proxima Thulé -Revue d'études nordiques
Rhetorica Scandinavia
Rivista Italiana di Onomastica
Runrön: Runologiska Bidrag
Samlaren: Tidskrift för Svensk Litteraturvetenskaplig Forskning
Scandinavian Studies
Scandinavica
Scripta Islandica
Scripta Neophilologica Posnaniensia
Skáldskaparmál (opphørt 1997)
Skandinavistik
SKY journal of linguistics: journal of the Linguistic Association of Finland
Sociolinguistica
Sprachtypologie und Universalienforschung
Spring: Tidsskrift for Moderne Dansk Litteratur
Studi Nordici
Studia anthroponymica Scandinavia
Studia Linguistica
Studier i nordisk filologi
Studies in Language
Svensk tidsskrift för musikforskning
Svenska landsmål och svenskt folkliv
Talatrusten/Norsk målførearkiv
Telemedium, The Journal of Media Literacy
Terminology science & research: journal of the International Institute for Terminology Research
The Journal of Comparative Germanic Linguistics
The New Shetlander
Tidskrift för litteraturvetenskap
Tidsskrift for kulturforskning
TijdSchrift voor Skandinavistiek
TROS
Written Communication
Yalik
Zeitschrift für Dialektologie and Linguistik
Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik

Vedlegg 8 Evalueringskomitéens medlemmer

Britt-Louise Gunnarsson (komitéleder) har siden 2003 vært ansatt ved Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, som professor i modern svensk med vekt på sosiolingvistik. Hun er også leder av FUMS (Avdeling for forskning og utdanning i moderne svensk) samme sted. I perioden 1998-2002 var hun professor i svenska språket ved Stockholms universitet. Hun har ledet flere større forskningsprosjekt innenfor tekstlingvistik, pragmatikk, forståelse, samtaleanalyse og sosiolingvistik. Hun er medlem av redaksjonsrådet for *Journal of Historical Pragmatics*, *Discourse Studies*, *Written Communication* og *Språk och stil*. Hun har vært ordfører i ASLA og visepresident i AILA. Hun har vært leder for evalueringen av Bachelorutdanningen i fagspråk i Danmark (1998-1999) og medlem av panelet som evaluerte norsk forskerutdanning (2000-2001).

Michael P. Barnes er professor i Scandinavian Studies ved University College London. Hans fagområder er nordisk språkhistorie, norrøn filologi, runologi, færøysk, og nordisk språk på De britiske øyer. Han har tidligere vært med i evalueringen av forskning i Nordiska språk ved svenske universiteter (2000), og er for tiden medlem av et panel som skal evaluere forskning i hollandsk, nordisk og tysk ved Research Assessment Exercise 2007 i Storbritannia. Barnes er en av redaktørene i *NOWELE* og sitter i redaksjonskomitéen for andre nordiske og internasjonale tidsskrifter.

Pil Dahlerup er dosent, dr. phil. Ved Institutt for Nordiske Studier og Lingvistik, ved Universitetet i København. Hennes forskningsområder er litteraturhistorie (middelalder, "Early Modern", Det moderne gjennombrudd), litteraturteori og litteraturanalyse. Hun er leder av forskerskolen Georg Brandes Skolen (skandinavisk litteratur, skandinavisk kunst, filologi og allmenn litteratur- og kunstteori). Hun har vært medlem av Nordisk Ministerråds Nabolandslitteraturkomité (1982-1988), medlem av Statens humanistiske Forskningsråd (1988-1993), medlem av Forretningsutvalget (1991-1993) og medlem av evalueringskomiteen for Lettisk Forskning (panelet for språk- og litteraturforskning) (1992).

Heiko Uecker, var prof. dr. i perioden 1984-2004 ved Germanistisches Seminar, Skandinavistische Abteilung, Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, president for IASS 1994-96. Redaktør for *Texte und Untersuchungen zur Germanistik und Skandinavistik* (1981 ff., hittil 54 bind). Forskningsområder: Islands middelalderlitteratur, litteraturteori, poetikk, nyere skandinavisk litteratur.

Jan-Ola Östman er professor i nordiske språk ved Institutt for nordiske språk og nordisk litteratur ved Helsingfors universitetet, dosent i allmenn språkvitenskap ved Åbo Akademi og medlem av *Finska Vetenskaps-Societeten*. Han har hatt lengre studie- og forskningsopphold i Storbritannia, USA og Belgia. Han deltok i evalueringen av lingvistik og tegnspråk i Sverige i 2002. Han har vært leder av instituttet for nordisk språk

og nordisk litteratur, engelsk institutt og institutt for allmenn språkvitenskap ved Helsingfors universitetet. I perioden 1999-2004 ledet han programmet om mening og struktur innenfor Langnet, den nasjonale forskerskolen om språkstudier i Finland. Hans forskningsinteresser omfatter særlig grammatikk, dialektologi, pragmatikk, diskurs, ideologi, minoritetsspørsmål, tegnspråk og språkkontakter.